Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 30 גראשען

היינט 16 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 175 (867) | **Łódź, Piątek 30 Lipca 1926** | פירטער יאהרגאנג | לאדז פרייטאג יט אב תרפ"ו. | Nr. 175 (867)

24-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל || **Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71**

אכטונג, ביער-טרינקער!

אז איהר געהט טרינקען א גלאז ביער, פאדערט איהר

אקאטשימער ביער,

ווייל איהר ווייסט, אז דאס איז דאס בעסטע, וואס עקזיסטירט נור. אבער איז 80 פאלען אויף 100 פאלט איהר א קרבן פון גנבה און שווינדעל, וואס מען גענארט אייך אפ און מען גיט אייך א געמיין און בילליג ביער, - אנשטאט **אקאטשימער.**

א גלאז עכט אקאטשימער ביער קאסט 25 גראשן

אבער איהר מוזט פאר אייער געלד פארלאנגען, אז מען זאל אייך ווייזען און אלס לעגען, אז אויף דעם פאס זאל זיך געפינען די פאבריקס-מארקע „אקאטשים". גלייכצייטיג מאכען מיר אויפמערקזאם די פעלשער פון אקאטשימער ביער, אז מיר וועלען די יעניגע גערינכטליך פערפאלגען פאר שווינדעל. מיט אכטונג

די רעפרעזענטאציע פון דער
אקאטשימער ביער-ברויערייי
אין לאדז, זאכאדניא 2, טעל. 36-98.

847

צו דער פערלאבונג פון פריילין
רעגינא פיאווקא
מיט ה' **יאקוב שטארך**
גראטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק
ה. גראסמאן און פרוי.

Z intencji zaręczyn koleżanki mojej
REGINY PIJAWKA
z panem
JAKÓBEM SZTORCHEM
życzę dużo szczęścia i różowej przyszłości
Sala Grossmanówna.

צו דער חתונה פון מיין קוזין
אבירהם גנאט
מיט פרל. **רעגינא כאטלאך**
גראטולירען און ווינשען א הערצליכען מזל טוב
אהרן גאלדבערג און פרוי.

מיין ליבען ברודער און שוועגערין
הערש מאיר און אסתר
צו דעם געבורט פון אייער טעכטערל ווינש איך אייך א הערצליכען מזל טוב. איהר זאלט עס גרינג דערציהען!
לייב גאלדבערג.
843

צו דער פערלאבונג פון מיין געעהרטע שעפאווע
פרל. **אידא ווייץ**
מיט ה' **משה לעוויז**
גראטולירט און ווינשט גליק
עדזיא ניסענבוים.
833

חדר פון **יסודי-התורה הראשון**
ע"י **אגודת שלומי אמוני ישראל, פאלודניאווא 11.**

אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג וועגען ש"ל-צוואנג, הויבען זיך אן פון אי"ה דינסטאג, פרשת ראה, כ"ג אב הבע"ל דאס איינשרייבען פון די נייע תלמידים און די עקזאמענס צום נייעם שול-יאהר תרפ"ו-פ"ז (1926-27), וועלכע פאנגען זיך אן ראש חודש אלול הבע"ל טעגליך פון 2-11 און פון 4-6 נאכמ.
ההנהלה.
855

בעמערקונג: די אלטע תלמידים, וועלכע ווילען, אז זייער פלאץ זאל זיין געזיכערט און נישט פערלירען דעם זכות הקדימה, דארפען זיך אויפסניי צו דעקלארירען שפעטסטענס ביז מאנטאג, פ' ראה, כ"ב אב הבע"ל. נאכדעם וועט נישט נוצען קיין שום חשיבות און קיין טענות, דען די צאהל פלעצער איז זעהר בעגרעניצט וכל הקודם זכה!

זונטאג, ד. 1. אויגוסט פינקטליך 4 נאכמ. קומט פאר אין אינטערנאט „העלענובעס"
אנ'הזכרה
נאך ן געיועזע נעם פערוואל-טונגס מיטגליד
לייב ליוושיץ
צו וועלכער די פאמיליע, מיטגלידער, פריינד, פערוואנדטע און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.
855

די פערוואלטונג
פון אינטערנאט פאר יורישע הינדער און פערמע אין „העלענובעס".

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזערע געעהרטע אפנעהמער, אז דעם פערקויף פון
איריסען
פון אונזער פאבריק האבען מיר איבערגעגעבען דער פירמע
L. HOHERMAN w Łodzi, ul. Andrzeja 14, tel. 21-17
Fabryka Cukrów i Czekolady
„ALFA" Sp. z ogr. odp. **w Warszawie.**
מיט אכטונג
849

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבען ברודער און שוואגער
ה' **טוביה ראזענהאלץ**
מיט פרל. **סאלא גינזבערג**
גראטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק.
זלמן ראזענהאלץ און פרוי.
837

Z intencji zaręczyn kolegi naszego
pana **TOBIASZA ROZENHOLCA**
z panną **SALĄ GINCBERŻANKĄ**
życzą wiele szczęścia i świetnej przyszłości
Koledzy B-cia Samsonowicz.

שאכטעל-ארבייטער

(יונגלעך) ווי אויך לערן-יונגלעך ווערען פון
זאפארט געזוכט
אין דער שאכטעל-פאבריק
20 פאלודניאווא 20 (צווייטער הויף).

Os atnia Nowość !!!
Pralnia Chemiczna i Farbiarnia
E. FELSCH, Południowa 30.
Przyjmuje do oczyszczenia i dezynfekcji **PUCH i PIERZE** na specjalnie skonstruowanej maszynie, która brud, kurz i bakterie usuwa i niszczy. **Pierze** po czyszczeniu stają się puszyste i nie ustępują nowym.

ניי הערס
- צו -
טריקאטוועש
ווערען פון זאפארט געזוכט
ביי זילבערשאץ
נאוואמיעסקא 3
געוועלב 19.
813

געגנ בעלוינונג!
פארענדיג דאנערשטאג מיט'ן צוג, וואס קומט 7.20 פריה לאדז פאבר. האב איך פערגעסען אין וואגאן תפילין. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אפ צוברענגען צו ו' אייזנער, פיעטרקאווער 58.
843

דזיערזשינסקי איז דערשטאָכען געוואָרען

און איז נישט געשטאָרבען מיט זיין אייגענעם טויט?

קראָקע, 29. (טעלעפאָניש). דער „אילוסטר. קוריער צאָדזשענני" גיט איבער פון מאָסקווע, אַז דזיערזשינסקי איז נישט געשטאָרבען מיט אַ נאַטירליכען טויט, נאָר אַז מען האָט איהם דער'הרג'עט.

אין מאָסקווע, אויף לוביאַנקע 11 אין דעם בנין פון געוועז. „טשעקאַ" האָט מען איהם געפונען זיצענדיג אויף אַ שטול מיט'ן פנים געווענדעט צום שרייב-טיש.

אין רוקען פון דזיערזשינסקי'ן איז געווען אַריינגעשטאָכען אַ שטילעט.

אויפ'ן שרייב-טיש איז געלעגען אַ טויט-אורטייל אונטערגעשריבען דורך אַ געהיימען רעוואָלוציאָנערען ראַט, און דער דאָזיגער אורטייל איז געווען צוגעשטאָכען מיט אַ שטילעט צום שרייב-טיש.

מ'רעדט נישט, און מ'שרייבט...

א הכחשה פון פינאַנץ-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין אַ רייה צייטונגען האָט זיך בעוויזען אַנ'אינטערוויו מיט אָנפיהרענדע פערזאָנען פון פינאַנץ-מיניסטעריום, בתוכם מיט'ן וויצע דירעקטאָר פון „באַנק פּאָלסקי" ד"ר מלינאַרסקי. דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום ערקלערט, אז זי האָט נישט געגעבען קיין שום אינטערוויוען, און דער כלומרשטער אינטערוויו איז אַנ'איבערגעדריקטער אַרטיקעל פון מ. אין דעם וואָכענבלאַט „פשעמיסל אי האַנדעל".

אומזאַץ-שטייער און די האַנדווערקער.

וויכטיגע ערקלערונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין אייניגע צייטונגען האָבען זיך בעוויזען אַרטיקלען וועגען דער נישט-ריכטיגער האַנדלונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום בנוגע די האַנדווערקער, וואָס האָבען 1 געהילף.

לויט'ן פאַראַגראַף 5 פון אַרט. 8 פו'ם געזעץ פון 1925 י. דאַרפען די דאָזיגע האַנדווערקער צאָהלען בלויז פאַר אַ פּאַטענט און אינטערליגען נישט קיין אומזאַץ-שטייער.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום ערקלעהרט דעריבער: דער דאָזיגער בעשלוס פערפליכטעט ערשט פון יאַנואַר 1926. לויט'ן געזעץ פון 14 מאַי 1923 דאַרפען אַלע האַנדווערקער צאָהלען אומזאַץ שטייער. די פעראָרדנונג אייננזוקאַסירען דעם אומזאַץ-שטייער איז אַרויסגעגעבען געוואָרען וועגען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר'ן צווייטען האַלבען יאָהר 1925, וואָס דער טערמין איהם איינצוצאָהלען איז אַריבער דעם 15 מאַי ה. י.

דער אַגראַר-סינדיקאַט.

איז געווענדעט געגען יודישע עקספּאָרטערן.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועגען דער אינטערווענץ פון דעפּוטאַט הויזער ביים אַגראַר-מיניסטער כאַטשינסקי וועגען די יודען אין דעם אַגראַר-סינדיקאַט.

סענאַטאָר ראָטענשטרייך האָט אין אַ געשפּרעך מיט די זשורנאַליסטען ערקלערט פאָלגענדעס:

– די תשובה פון מיניסטער זאָגט גאָרנישט. ביז היינט האָט דער סינדיקאַט „קאָאָפּראָל" געבראַכט שאָדען דער מלוכה. דעם פערגאַנגענעם יאָהר האָבען די עקספּאָרט-אַקציע געפיהרט די יודישע סוחרים און די אַקציע איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען זעהר סאָליד.

דער איצטיגער סינדיקאַט איז ספּעציעל געווענדעט געגען די יודישע עקספּאָרטערן. די דאָזיגע פעראָרדנונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַלס אַ קאָמפּענסאַציע פאַר דער דובאַנאָוויטש-גרופּע, צו וועלכער דער מיניסטער געהערט. אָבער צי קענען געגעבען ווערען אַזעלכע „קאָמפּענסאַציעס" פאַר פּאָליטיש בעפריינדעטע גרופּען, וועלכע זאָלען רואינירען 80 פּראָצ. פון די יודישע תבואה-עקספּאָרטערן.

ווירדיגער פּראָטעסט פון ד"ר גאַסטער געגען רומענישען אַנטיסעמיטיזם.

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) אין בוקאַרעשט ווילט זיך אַ קורצער צייט דער בעקאַנטער הרב-הראשי פון דער ספרד'ישער קהלה אין לאָנדאָן ד"ר גאַסטער. ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז ד"ר גאַסטער אויפגענומען געוואָרען אויף אַנ'אוידיענץ ביים רומענישען קעניג. ד"ר גאַסטער איז בעקאַנט אַלס איינער פון די בעסטע קענער פון דער רומענישער שפּראַך. די רומענישע וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיע האָט איינגעלאַדען דעם ד"ר גאַסטער זיך צו בעטייליגען אין אַ זיצונג פון דער אַקאַדעמיע. ד"ר גאַסטער האָט זיך אָבער ענטזאַגט פון דעם דאָזיגען כבוד אַלס פּראָטעסט געגען דעם, וואָס צו דער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע געהערט נישט קיין יוד, כאָטש אין רומעניען זענען פערהאַן פיל בעקאַנטע יודישע פילאָלאָגען. דער פּראָטעסט פון ד"ר גאַסטער האָט געמאַכט אַ טיפען איינדרוק אין די רומענישע וויסענשאַפטליכע קרייזען.

אויסצייכנונגען פאַר יודען אין פראַנקרייך.

פּאַריז, (י.ט.א.) די לעצטע רשימה פון די פּערזאָנען, וואָס האָבען בעקומען מלוכה-אויסצייכנונגען, פאַר פערדינסטען אויף פערשידענע געביטען, ענטהאַלט אַ גרויסע צאָל יודישע נעמען. אַנ'אָרדער פון עהרען-לעגיאָן האָבען בעקומען דער בעקאַנטער פּסיכיאַטאָר דר. ראַבינאָוויטש, כירורג מאָסע, דר. ניסים, דר. דאַנק, פאַבריקאַנט גאַראַוויטש, אַדוואָקאַט מאָזעס און פאַבריקאַנט ווייס. דער בעקאַנטער ענגליש-יודישער פילאַנטראָפּ סיר אליהו קאַדאָריע האָט בעקומען דעם טיטעל קאָמאַנדיר פון עהרען-לעגיאָן פאַר זיינע פערדינסטען אין די שולען, וואָס ווערען אויסגעהאַלטען דורך דער אליאַנס איזראַעליט.

אין דער פּאַריזער קונסט-אַקאַדעמיע האָט בעקומען די צווייטע פּרעמיע דער יונגער יודישער מאָלער לוסיען וויל, וועלכער שטאַמט פון אַ אָרימער יודישער פאַמיליע. אויך אויף דער פּאַריזער סאָרבאָנע (אוניווערזיטעט) האָבען בעקומען פּרעמיעס פיל יודישע סטודענטען און יונגע יודישע געלעהרטע.

אַ רוסישער פּאָגראָמשטשיק פעראורטיילט צום טויט און בעגנאַדיגט צו 10 יאָהר תפיסה.

מאָסקווע, (י.ט.א) צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין קיעוו האָט אין די לעצטע טעג אַרויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג די געריכטליכע פערהאַנדלונגען געגען טרויעריג בעקאַנטען באַנדיט און פּאָגראָמשטשיק גאָריאַטשקין. זיין נאָמען איז ענג פערבונדען מיט די בלוטיגע פּאָגראָמען פון דעניקינס אַרמעע. אַ געוועזענער פּורמאַן, איז גאָריאַטשקין געוואָרען בעת'ן בירגער-קריג דער אַדיוטאַנט פון דעם בלוטיגען פּאָגראָמשטשיק סטרוק, וועלכער איז געווען איינער פון די הויפּט-אָנפיהרער פון דעניקינ'ס אַרמעען. גאָריאַטשקינס בלוט-דורשטיגקייט האָט זיך בעזונדערס געלאָזט פיהלען דער יודישער בעפעלקערונג פון דער קיעווער פּראָווינץ פאָדאָל, וועלכע איז געוואָרען אונברחמנות'דיג טעראָריזירט.

דאָס געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַנ'אורטייל, לויט וועלכען גאָריאַטשקין איז פעראורטיילט געוואָרען צום טויט. נעהמענדיג אָבער אין אַכט, דאָס זייט 5 יאָהר איז ער שוין אַ רוהיגער מענש, איז דער טויט-אורטייל פערביטען געוואָרען אויף 10 יאָהר תפיסה.

הוספות פאַר אַפּיצירען.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די איינמאָליגע הוספות פאַר די אָפיצירען זענען בעשטימט-געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן: פאַר פּאָרוטשניקעס – 150 פונקטען פאַר קאַפּיטאַנען – 200 פונקטען; פאַר פּאָדפּולקאָווניקעס – 350 פונקטען.

אַ פונקט איז בערעכענט אויף 43 זלאָטעס. די הוספות וועלען אויסגעצאָהלט-ווערען אין אויגוסט. אין סעפּטעמבער דאָס צווייטע טייל און די רעשט אין אָקטאָבער.

---

20 גר. א בריף.

ענדערונגען פון פּאָסט-טאַריף.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) דינסטאָג און מיטוואָך זענען אין האַנדעלס-מיניסטעריום פאָרגעקומען בעראַטונגען וועגען דעם פּאָסט-טאַריף. ס'איז אנערקענט געוואָרען, אז דער איצטיגער טאַריף איז פעהלערהאַפט אין אַ גאַנצע רייה געביטען, און דעריבער איז בעשלאָסען געוואָרען, אז פון 1-טען סעפּטעמבער אָן זאָל געהעכערט ווערען דער גרונד-אָפּצאָהל – אַזוי וועט פאַר בריף ביז 20 גראַם דער אָפּצאָהל געהעכערט ווערען אויף 20 גראָשען, פאַר אויסלענדישע בריף ביז 40 גראָשען, דאַגעגען וועט דער טאַריף ביליגער ווערען אויף פּאָסט-קאַרטלעך 10 גר. (אַנשטאָט ווי איצט איז 11) ס'וועט פערקלענערט ווערען דער אָפּצאָהל פאַר „סקלאַדאָווע" פון פעקלעך, פון צייטונגען אויף די באַהנען און פאַר צווישען-שטעטישע טעלעפאָן-געשפּרעכען אויף קליינע שטחים.

230,000 יודען אין עסטרייך, 201,000 אין וויען.

וויען. (יט"אַ) די „ווינער מאָרגען-צייטונג" פערעפענטליכט אַ סטאַטיסטיק איבער דער צאָהל יודען אין דער עסטרייכישער רעפּובליק. פון דער דאָזיגער סטאַטיסטיק איז צו זעהען, דאָס די יודישע בעפעלקערונג אין גאַנץ עסטרייך בעטרעפט 230,000 נפשות, פון וועלכע 201,000 לעבען אין דער הויפּט-שטאָט וויען. אין וויען מאַכט אויס די יודישע בעפעלקערונג 10,8 פּראָצ. פון דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג. אין יאָהר 1857 האָט די יודישע בעפעלקערונג אין וויען בעטראָפען 6,217 נפשות (2 16 פּראָצענט).

די גרויסע קאָאַליציע אין פראַנקרייך:

פּואַנקאַרע'ס קאַבינעט פון געוועזענע פּרעמיערען און די האָפנונגען, וואָס ווערען אויף איהם געלעגט.

פּואַנקאַרע ווידער ביי דער מאַכט. פּואַנקאַרע – פּרעמיער און בעקומט אַ געוואַלדיגע מעהרהייט אין דעמזעלבען פּאַרלאַמענט, וואָס האָט איהם מיט 2 יאָהר צוריק אונ'ברחמנות'דיג אומגעשטירצט! אָבער אין דעמזעלבען קאַבינעט זעהען מיר אויך דעם מיניסטער בריאַן, וועלכער איז מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק אומגעוואָרפען געוואָרען דורך דעם דעמאָלטדיגען אַ פיהרער פון נאַציאָנאַל-בלאָק, פּואַנקאַרע. און אפשר איז וועניג, האָט איהר נאָך אין דעם קאַבינעט דעם ליבעראַל הערייאָ, וועלכער האָט מיט אַ פּאָר טאָג צוריק געבראַכט צו דער דימיסיע פון בריאַנ'ס רעגירונג.

כדי צו שאַפען אַזאַ מין נס, צו שאַפען אַ רעגירונג פון נאַציאָנאַלער איינהייט, איז געווען נויטיג דאָס בעוואוסטזיין פון דער גרויסער געפאַהר, וואָס דראָהט פראַנקרייך. האָט מען דאָך אין פראַנקרייך נאָך די לעצטע אונגעלונגענע שריט פון די רעגירונגען געשטעלט די פראַגע: „קוואָוואַדיס?" (וואוהין געהסטו?) – קיין רוים (צום פאַשיזם) אָדער קיין מאָסקווע (צום באָלשעוויזם)?

פראַנקרייך וויל מאַכען דעם לעצטען פּרוב צו שאַפען אַ גרויסע קאָאַליציע, וועלכע זאָל געבען די מעגליכקייט דער רעגירונג זיך צו נעהמען צו די פינאַנץ-רעפאָרמען, וועלכע זאָלען ראַטעווען דעם פראַנק און צוזאַמען דערמיט פראַנקרייך פון אַ תהום.

פּואַנקאַרע פאָדערט נישט מאָר זיך קיין פולמאַכטען, ווי בריאַן; האָט ער אַ גענוגענדע מערהייט. וועלכע זאָל איהם ערלויבען אַדורכצופיהרען זיין סאַנאַציע-פּלאַן און דאָס האָט טאַקע בריאַן נישט געהאַט.

פּואַנקאַרע געהט דאָס מאָל אַריין אין קאַבינעט נישט אַלס פערשטעהער פון וועלכער ס'איז פּאָליטישער גרופּע, נאָר אַלס אַלטער מלוכה מאַן, פון וועלכען דאָס פראַנצויזישע קליינבירגערטום האָפט צו זעהן די גאולה, די רעטונג פון פראַנק.

פּואַנקאַרע איז אָבער צופיל בעקאַנט אַלס בעשטימטע פּאָליטישע פיגור און עס דאַכט זיך צו זיין אונמעגליך, ער זאָל נישט האָבען קיין השפעה אויף דער אינערליכער און אויסערליכער פּאָליטיק. רעדט מען שוין טאַקע שטאַרק אין דייטשלאַנד און טיילווייז אויך אין ענגלאַנד וועגען די סכנות, צו וועלכע ס'קאָנען ברענגען וועלכע ס'איז ענדערונגען אין לאָקאַרנער קורס. פּואַנקאַרע האָט געטאָן אַלעס, כדי צו פערזיכערן די שרעק פון דייטשלאַנד: ער האָט זיך גענומען נאָר דעם פּאָרטפעל פון פינאַנצען, און דעם פּאָרטפעל פון אויסערן-פּאָליטיק איבערגעגעבען בריאַנ'ען, דעם סימבאָל פון לאָקאַרנאָ.

הערייאָ האָט אויך אַרויסגעוויזען אַ סך מאָס אָפּפערוויליגקייט, אננעהמענדיג פאַר זיך דעם בעשיידענעם פּאָרטפעל פון פאָלקס-בילדונג.

די אַלע פערזענליכקייטען, וועלכע געפינען זיך אין איצטיגען קאַבינעט גיבען די זיכערקייט, אַז ער וועט נישט אַזוי לייכט פאַלען, ה.ס די סאָציאַליסטען פון איין זייט און די עקסט-רעכטע פון דער אַנדערער, וועלען זיך בעמיהען דעם קאַבינעט צו שטירצען.

די אויפגאַבע פון דער רעגירונג איז איצט אַ זעהר שווערע, בעזונדערס ציליב דער דענערווירונג, וואָס הערשט אין גאַנץ פראַנקרייך און ביי שוועריגקייטען, וועלכע זענען געשאַפען געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט די קריגס-חובות אין אַמעריקאַ. נאָר אין פראַנקרייך הערשט די מיינונג, אַז אויב ס איז דאָ אַ רעגירונג, וועלכע קאָן אַרויספיהרען דאָס לאַנד פון אַ בלאָטע, איז דאָס נאָר אַ רעגירונג פון אַ ברייטער קאָאַליציע, ווי פּואַנקאַרע'ס קאַבינעט.

פון דינסטאַג, דעם 27. יולי ביז מאָנטאַג, דעם 2. אויגוסט

די שקלאַפין פון לידענשאַפט

אַ דראַמע פון שטאַרקע און שוואַכע מענשען אין דער הויפּט-ראָלע די שענסטע רוימערין פון דער איצטיגער צייט Almirante Manzini פּראַכטפולע אויסשטאַטונג! שפּאַנענדער אינהאַלט!

אויסערדעם: גרויסע סענסאַציע! – אַרטיסטישע אויפטריטען אין גאָרטען!

LONA POLANOWSKA אָפּערעטען-זינגערין. – B. i E. NOWIŃSCY בעוו. באַלעט-פּאָר אין אַ נייעם רעפּערטואַר.–

Mieczysław MŁYŃCZYK אין אַ נייעם רעפּערטואַר.–

829

צוליב'ן רעמאָנט פון ווינטער טעאַטער וועלען די פאָרשטעלונגען פאָרקומען נור אין גאָרטען

אין פאַל פון אונגינסטיגען וועטער וועט דאָס קינאָ נישט זיין טעטיג.

קינאָ ביי'ם קאָאָפּעראַטיוו פון מלוכה-, קאָמונאַלע און געזעלשאַפטליכע בעאַמטע

40 שיענקעוויטשאַ 40.

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג און אין יום-טוב — פון 8 ביז 10 אָוונד.

קינאָ און מעלטשאַרניע-אין גאָרטען

געשפּענסט פון בירגער-קריג אין רוסלאַנד?

מאָסקווע, 29 (פר.) פון לענינגראַד מעלדעט מען, אַז דאָרטען ווערען ערוואַרט וויכטיגע ענדערונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קאָנפליקט אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

זינאָוויעוו, וועלכער ווערט אונטערשטיצט דורך אַ טייל פון לענינגראַדער גאַרניזאָן און פון אַ טייל אַרבייטער, פּערשטענדיגט זיך מיט טראָצקי'ן מיט'ן צוועק צו אונטערנעהמען אַ דעצידירענדע אַקציע געגען דעם איצטיגען צענטראַלען אויספיהרונגס-קאָמיטעט ובפרט געגען דעם פאַקטישען אָנפיהרער פון דער איצטיגער פּאָליטיק סטאַלינען.

די גרעסטע באַאונרוהיגונג רופען אַרויס די קלאַנגען, אַז אין באַזונדערע בענעבדען פון רוסלאַנד קאָן זיך דער טעראָר ווענדען געגען סטאַלינס ריכטונג.

צוליב טראָצקי'ס השפּעות אין דער סאָוויעטישער אַרמעע, באַמיהט זיך סטאַלין צו קומען אין הסכם מיט איהם.

מאָסקווע, 29 (פר.) אין דער נעכטיגער „פּראַוודאַ" האָט זיך באַוויזען ראַדעק'ס אַן-אַרטיקעל, וואָס פאָדערט אויף די רעגירונגס-פאַקטאָרען ענערגיש צו קעמפען מיט דעם פּירוד, וואָס הויבט אָן אַנצונעהמען דראָהענדיגע פאָרמען. „דזיערזשינסקי'ן, וועלכער איז געוועזן די פערקערפּערונג פון מעכטיגער ענערגיע און איז אין דער הינזיכט געווען אַ טיפּישער רעפּרעזענטאַנט פון דער אַמאָליגער פוילישער קרעסען-שליאַכטע – איז שווער צו פערטרעטען.

אויב אָבער די אָפּאָזיציע חלום'ט, אַז דורך אויסנוצען דעם איצטיגען מאָמענט וועט זי אַראָפּוואַרפען די אַרבייטער-און-פּויערים-רעגירונג אין רוסלאַנד וואַרט אויף איהר אַ ביטערע ענטוישונג.

ווען עס זאָל אויף אַן'אַנדער אופן נישט געלונגען, וועט די אָפּאָזיציע צושמעטערט ווערען מיט דער הילף פון טעראָר".

מאָסקווע, 29 (פאַט) „טאַס" מעלדעט, אַז אין בעשטאַנד פון פּאָליטישען ביוראָ פון צענטראַלען קאָמיטעט געהען אַריין: סטאַלין, ריקאָוו, בוכאַרין, וואָראָשילאָוו, טאָמסקאָוו, קאַלינין, וואָלאָקאָוו, רודזוטאַק און טראָצקי.

די יודישע עמיגראַציע

ועט אונטערשטיצט ווערען דורכ'ן אַרבייטס-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט זיך דער פאָרשטעהער פון דער צענטראַלער עמיגראַציע-געזעלשאַפט, ה' אַלטער געמאָלדען צום אַרבייטס-מיניסטער וועגען די פּראָבלעמען פון יודישער עמיגראַציע.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט אַמבעסטען צו אונטערשטיצען די טעטיגקייט פון דער יודישער עמיגראַציע-געזעלשאַפט.

פעראייניגונג פון די ציוניסטען אין עסטרייך.

וויען, (י.ט.אַ. מיט איינינע חדשים צוריק איז געקומען צו אַ שפּאַלטונג צווישען די עסטרייכישע ציוניסטען. אַ גרופּע ציוניסטען, אונטער דער אָנפיהרונג פון געוועזענע ד"ר הערצפעלד פערזענליכע פריינד איז אַרויסגעטרעטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין עסטרייך און געגרינדעט אַ פרייע ציוניסטישע פעראייניגונג". איצט איז געקומען צו אַן'אויסגלייך צווישען ביידע גרופּירונגען און „די פרייע פעראייניגונג" איז צוריק אַריינגעטרעטען אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

פון ירושלים קיין יפו

ווערט איבערגעטראָגען די הויפּט-אַדמיניסטראַציע

ירושלים, 29. (טעלעפאָניש דורך י.ט.א.) פון מאַסגעבענדע קרייזען טיילט מען מיט, אַז די הויפּט-אַדמיניסטראַציע פון דרום דיסטריקט פון ארץ-ישראל וועט אריבערגעטראָגען ווערען פון ירושלים קיין יפו.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זאָל פערלאָזען זיין אמט דער גובערנאַטאָר פון דרום-דיסטריקט, דער באַקאַנטער געגנער פון דער ציוניסטישער פּאָליטיק גענעראַל ראָנאַלד סטאָרס.

לויט'ן נייעם סיסטעם וועלען אין ירושלים פערבלייבען בלויז די לאָקאַלע אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען.

אַרעסטירט אַפּעריסטען אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש), היינט איז אַרעסטירט געוואָרען אַ גרופּע אַפּעריסטען – צווישען זיי אַ געוועזענער פּאָלקאָווניק פון געג. באַלאַכאָוויטש'עס אַרמעע – ביי וועלכע מען האָט געפונען פאַלשע וואַלוטע – בעשייניגונגען פון „באַנק פּאָלסקי" אויף איבער 100 טויזענד דאָלאַר.

די מינדערהייטען-סעקציע

ועט אַ שטענדיגער אָרגאַן ביים אינערן-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש). ווי מיר ווערען געוואויר, האָט די רעגירונג בעשלאָסען צו פערברייטערן די קאָמפּעטענצען פון דער מינדערהייטען-סעקציע, וואָס האָט ביז יעצט עקזיסטירט ביים מיניסטערען-ראַט. די דאָזיגע סעקציע האָט געהאַט נאָר בעראַטונגס-קאָמפּעטענצען און איהרע רעזאָלוציעס האָט מען געקאָנט יאָ אָדער נישט אָננעהמען. מיט'ן מאָמענט, ווען די סעקציע איז איבערגעגאַנגען צום אינערן-מיניסטעריום, האָט זי גלייכצייטיג בעקומען גרויסע פולמאַכטען אין דער פאָרם, אַז אַלע איהרע בעשלוסען וועלען בעטראַכט ווערען אַלס פערפליכטענד. עס איז גאַנץ מעגליך, אַז די דאָזיגע סעקציע וועט ווערען די פאַקטישע אָפּטיילונג פאַר ענינים פון נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס דאַרף לויט'ן נייעם סטאַטוט אָרגאַניזירט ווערען אין אינערן-מיניסטעריום; אין דעם פאַל וועלען די זיצונגען פון דער סעקציע נישט פאָרקומען ספּאָראַדיש ווי ביז איצט, נאָר זי וועט ווערען אַ סטאַבילע, שטענדיגע קערפּערשאַפט.

מ'האָט צוריקגעבראַכט די אַנפאַלער אויף שטיינ'ען

פּאַריז 29 (טעלעפאָניש דורך י.ט.א.) די פּאָליציי-אָרגאַנען האָבען דורכגעפיהרט אַ רעוויזיע אין אַ"ע היימען און נאַכט-לעגער-אַנשטאַלטען, אין וועלכע ס'האַלטען זיך אויף אוקראַינער עמיגראַנטען.

די פּאָליציי האָט פערצייכענט די נעמען פון אַלע אוקראַינער, כדי אויסצוגעפינען די צוויי פּערזאָנען, וועלכע האָבען געשאָסען אויפ'ן עדות אין שוואַרצבארד-פּראָצעס, פּרץ שטיין.

די אויספאָרשונג אַרום דעם אַטענטאַט אויף שטיינען ווערט איצט געפיהרט דורך דער צענטראַלע פון דער קרימינעלער פּאָליציי, וועלכע האָט ציקלער'ט, אַז זי וועט אָננעהמען אַלע מעגליכע און ענערגישע מיטלען, כדי צו כאַפּען די צוויי אַטענטאַטער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פערהאַלטען 4 אוקראַינער האָבען די קרימינעלע מאַכט-אָרגאַנען געזאָלט אויסהערען שטיינען. צוליב דעם אָבער, וואָס מען האָט שטיינען געמאַכט אַן'אָפּעראַציע, כדי אַרויסצונעהמען די קוילען, האָט מען זיי געמוזט אָפּלעגען דעם פערהער.

שטיינס אָפּעראַציע האָט זיך גוט איינגעגעבען. ער פיהלט זיך בעסער, און ס'איז פערהאַן אַ האָפענונג, ער זאָל געזונד ווערען.

רוסלאַנד און „פּוילישע פּלענער".

מאָסקווע, 29 (ספּעצ. טעל.) די צייטונג „עקאָנאָמיטשעסקאַיאַ זשיזן" איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ שאַרף אַרטיקעל געגען פּוילען. אין אַרטיקעל ווערט געזאָגט, אַז זינט פּילסודסקי איז געקומען צו דער מאַכט ווערט אין פּוילען געגרייט אַן'אַקציע געגען ליטע. פּוילען געפינט זיך איצט אונטער'ן איינפלוס פון ענגלאַנד, וועלכע וויל אַפּרייסען פּוילען פון דער קליינער אַנטאַנט, וואָס געפינט זיך אונטער'ן איינפלוס פון פראַנקרייך. ענגלאַנד וויל שאַפען אַן'אַנטי-סאָוויעטישען בלאָק פון די באַלטישע מלוכות מיט פּוילען אין דער שפּיץ. פּוילען זאָל צונעהמען ליטע און מעמעל און דאַן וואָלט לייכט געווען דורכצוקומען מיט דייטשלאַנד וועגען דאַנציגער קאָרידאָר און אפשר אויך וועגען אויבער-שלעזיען, ווייל פּוילען וואָלט דאַן געקענט מותר זיין אויף אַ טייל פון איהר טעריטאָריע ביי דער מערב-גרעניץ. די צייטונג פאָדערט אויף דעם פּוילישען אויסערן-מיניסטער, ער זאָל געבען וועגען דעם ערקלעהרונגען.

בערלין, 29 (ספּעצ. טעל.) די היגע אָווענד צייטונגען דרוקען איבער ועם אינהאַלט פון אַרטיקעל, וואָס די מאָסקווער „עקאָנאָמיטשעסקאַיאַ זשיזן" האָט אָפּגעדרוקט וועגען פּוילען און זיי גיבען צו זייערע פּירוש'ים מיט בעמערקונגען, אַז פּוילען האָט כלומרשט אַגרעסיווע פּלענער בנוגע ליטע. דער פּוילישער קאָנסולאַט אין בערלין לייקענט אָפּ ענערגיש די אַלע ידיעות.

בערלין, 29 (פּאַט) די היינטיגע אָווענד-אויסגאַבע פון „פאָרווערטס" דרוקט די הויפּט-פּונקטען פון דער סאָוויעטיש-דייטשער פּרעסע-קאַמפּאַניע וועגען די כלומר'שטע אַגרעסיווע כוונות פון פּוילען לגבי ליטע.

די צייטונג שטעלט פעסט, אַז דאָס איז אַ סאָוויעטישער מאַנעוור מיט'ן צוועק אָפּצואַוועגדען די אויפמערקזאַמקייט פון די אינערליכע סכסוכים, וואָס קומען פאָר אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און האָט דעם צוועק צו דערוועקען דורך דעם די געפיהלען פון אחדות.

פערזאַמלונג

פון יודישע עקספּאָרטערן

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרינדונג פון פּוילישען עקספּאָרטערן-סינדיקאַט, וואָס בעגרענעצט די עקזיסטענץ פון די יודישע עקספּאָרטערן, קומט פאָר זונטאָג אין וואַרשאַווער סוחרים-פעראיין אַ פערזאַמלונג פון פעראינטערעסירטע סוחרים מיט דער בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון דער פּראָווינץ.

מכה נ.לד.

פּאַריז, 29. (ספּ. טעל.) „העראַלד" איז מודיע, אַז דער פּרעזידענט קולידזש האָט בעאויפטראָגט דעם מלוכה-סעקרעטאַר העלען, וועלכער רוהט זיך איצט אָפּ אין פראַנקרייך, צו אָפּהאַלטען אַ רייהע קאָנפערענצען מיט בעדייטענדע אייראָפּעאישע פינאַנסיסטען.

עס זאָלען אַרומגערעדט ווערען די פינאַנציעלע סיטואַציע פון די מלוכות, וואָס האָבען געליטען פון דער מלחמה.

קורח'ס מעשה.

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.) „פּטי פּאַריזיען" איז מודיע פון טאָקיאָ, אַז צוליב די פערפלייצונגען. און צוליב דעם, וואָס די ערד האָט זיך געשפּאָלטען זענען אין קאָרעא אומגעקומען 43 פּערזאָן.

88 מאַן זענען געלם-געוואָרען, און 200 – פערוואונדעט-געוואָרען.

אַ סך הייזער זענען צושמעטערט.

אַ ביער שווינדעל אין לאָדז!

אין דער לעצטער צייט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז פיל שענקער אויף דער אַלטשטאָט האָבען געפעלשט דאָס בעריהמטע אַקאָשימער ביער.

זיי האָבען פשוט פערקויפט געמיין און ביליג ביער פאַר דעם אַקאָשימער מיט דער בייזער כונה צו ברענגען שאָדען דער בעריהמטער אַקאָשימער ברויערייַ. יעדער ביער-טרינקער ווערט געבעטען אין זיין אייגענעם אינטערעס זיך איבערצייגען ביים בעקומען דאָס גלאָז ביער און אַכט צו לעגען אויף דעם פּאַס, וואָס איז געשטעמפּעלט מיט דער וועלט-בעריהמטער מאַרקע פון אַקאָשימער ברויעריי, בכדי נישט אָפּגענאַרט צו ווערען מיט אַ געמיין ביליג גלאָז ביער. 986

Ogłaszajcie się,
Reklamujcie się
PRZEZ AKWIZYCJĘ OGŁOSZEŃ
FUCHSA
Ogłoszenia
do gazet miejscowych, jakoteż do wszystkich pism ukazujących się
na całym obszarze Polski
przyjmuje
Akwizycja Ogłoszeń
S. FUCHS'a
Piotrkowska 50. Tel. 21-36.

דער עקזעקוטאָר און די מיידעלעך.

דער עקזעקוטאָר ווערט געפּאַטשט און אַנטלויפט מיט דער „עגלה".

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש) אויף דזיקאַ 36, וואוינט אַ שניידער ווינאָגראַד, אַ פאָטער פון 4 דערוואַקסענע פרייליינס. ה' ווינאָגראַד איז שולדיג אין דער „איזבאַ סקאַרבאָוואַ" 64 זל. שטייערן און – נעכטען 10 פריה איז אין דער וואוינונג אַ-אָבגעקומען אַן'עקזעקוטאָר אויפמאָהנען דאָס געלד.

ה' ווינאָגראַד האָט אָבער דעם עקזעקוטאָר ערקלערט, אַז ער האָט ביי זיך קיין געלד נישט און דעריבער געבעטען איהם אָבצולעגען די עקזעקוציע אויף איינינע טעג. דער עקזעקוטאָר האָט די ביטע נישט געוואָלט ערפילען און אַרויסגעשיקט זיין געהילף אין גאַס אַריין נאָך אַ פלאַטפאָרם, און ערקלערט, אַז ער נעהמט פאַר די 64 זל. צו דעם טיש, די שאַנק, די קרעדענס און אַ שפּיגעל.

אין דער זאַך האָבען זיך דאַן אַריינגעמישט ווינאָגראַד'ס 4 טעכטער. זיי האָבען שאַרף ערקלערט, אַז זיי וועלען נישט לאָזען אויסליידיגן די וואוינונג, צוליב'ן שטייער, וועלכען זיי האָבען נישט געהאַט צו בעצאָהלען.

דער עקזעקוטאָר האָט אָבער נישט געקוקט דערויף און אַראָבגעריסען דעם טישטוך, וועלענדיג צונעהמען דעם טיש. ווען עס האָט זיך צו איהם דערנעהנטערט ווינאָגראַד'ס 16-יעהריגע טאָכטער מעלאַ, האָט זי דער געהילפס-עקזעקוטאָר אַ שטויס-געגעבען פון זיך צום פענסטער. ערשט ווען דאָס פרייליין האָט איהם אַ פּאַטש געגעבען אין פּנים, האָט ער זי אָבגעלאָזט.

דערווייל זענען זיך צוליב די געשרייען צונויפגעלאָפען די שכנים. די פרייליינס האָבען האַרב געווערט דאָס ביסעל אָרימקייט און דאָס האָט ענדליך אַזוי אויפגערעגט, דעם געהילפס-עקזעקוטאָר, אַז ער האָט דערלאַנגט אַ פּאַטש אין פּנים ווינאָגראַד'ס צווייטע טאָכטער, דער 17-יעהריגער עדזיאַ, וועלכע האָט זיך געהאַט צו איהם דערנעהנטערט.

נישט קענענדיג זיך קיין עצה געבען מיט די פרייליינס, האָט דער עקזעקוטאָר ענדליך גערופען צו-הילף אַ פּאָליציאַנט.

דערווייל איז דער גאַנצער הויף שוואַרץ געוואָרען פון מענשען און די אויפרעגונג איז געוואַקסען.

פון צווישען דעם עולם האָט זיך אַרויסגעריסען אין דער וואוינונג אַריין אַן'אונבעקאַנטער יודישער יונגערמאַן וועלכער האָט זיך געוואָרפען אויפ'ן עקזעקוטאָר, געבענדיג איהם אייניגע קלעפּ. דער יונגערמאַן איז דערנאָך שנעל נעלם געוואָרען און עס איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען, ווער ער איז געווען.

דער אָנגעקומענער פּאָליציאַנט האָט געפּרובט צוהעלפען אַרויסטראָגען דאָס מעבעל.

צווישען עקזעקוטאָר און די פרייליינס איז דאַן געקומען צו אַ פאָרמעלען קאַמף.

זעהענדי, אַז ער וועט גאָרנישט אויפטאָן מיט די פרייליי.ס האָט דער שטייער מאַהנער רעזיגנירט פון דער עקזעקוציע, בעטענדיג ביי די פרייליינס אומצוקערען איהם כאָטש די 5 זלאָטיס הוצאות פאַר'ן אַראָפּברענגען די „עגלה".

בעקומענדיג די 5 זלאָטיס, זענען די שטייער-מאַהנער שנעל אַוועק צוזאַמען מיט דער „עגלה".

אַ פּראָטאָקאָל איז צונויפגעשטעלט געוואָרען געגען פרייליין עדזיאַ ווינאָגראַד, וועלכע איז אָנגעקלאָגט געוואָרען דורכ'ן עקזעקוטאָר פאַר בעליידיגונג...

דער תמצית פון דעם קאמף.

די לעצטע געשעהענישען אין סאוועט-רוסלאנד.

פון ב. זינגער.

די ספעציעל עמיגראנטישע אגענטורען, וואס קענען די קינץ צו מאכען פון א ווארט א קווארט, האבען איצט א סך ארבייט. א קלייניגקייט: אויסגעשלאסען זינאוויעוו'ן פון פאליטביוראָ פון וו. ק. פּ. בעזייטיגט לאשעוויטש'ן פון רעוואלוציאנערען קריגס-ראט, זעלבסטפערשטענדליך, אז צו אזעלכע ידיעות דארף מען, זיצענדיג אין ריגע, אדער סתם אין בעלגראד, צולעגען כאטש עטליכע היימישע סענסאציעס, אז זינאוויעוו האט ארגאניזירט געגען דער סאוועטישער מאכט אן ארמעע אז לאשעוויטש האט איהם געהאלפען, אז מעדוועדיעוו געהט אויף לענינגראד, מיט איין ווארט, אז עס טרייסעלט זיך די איצטיגע מאכט און ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, אדער קיריל מיט אלע אמת'ע און נאכגעמאכטע טאטיאנעס, קסעניעס מע'ן זיך שוין גרייטען אין וועג אריין.

ווער עס וויל זאל זיך טרייסטען מיט חלשות, אבער פאר אונז, וועלכע וואוינען אין פוילען, איז איצט דער אביעקטיווער אמת (אויף וויפיל א מענש קען זיין אביעקטיוו) וועגען די געשעהענישען, אוואזהעניגיג פון דער גוטער אדער שלעכטער בעציהונג צו דער איצטיגער מאכט אין ס. ס. ס. ר.

יעדער אזא אדער אנדערע ריכטונג אין רוסלאנד האט א גרויסע שייכות מיט פוילענס קיום און דעריבער קענען מיר זיך אמווייניגסטענס פערלאזען אויף רוספרעס-ידיעות, ווען אפילו „פאסמאניק אליין" זאל געבען זיין הכשר אויף זיי.

זינאוויעוו'ס אפאזיציע אין דער קאמוניסטישער פארטיי פון ס. ס. ס. ר. (וו. ק. פּ.) איז שוין די דריטע אין דער רייהע. די ערשטע אפאזיציע האט ארויסגעוויזען שליאפניקאוו'ס גרופע, וועלכע האט פארגעווארפען דער פארטיי אז זי האט פערלוירען די ריכטליניע און געהט אויף קרעכטס.

די צווייטע אפאזיציע האט געשאפען טראצקי ביים אפשאצען די מעגליכקייטען פון דער וועלט-רעוואלוציע און די דריטע געהערט צו זינאוויעוו'ן מיט קאמענעוו'ן, זי איז רייף געווארען אינגאנצען ביים 14 קאנגרעס פון וו. ק. פּ.

די ערשטע צוויי אפאזיציעס האבען זיך אנגעהויבען ביי לענינ'ס אפוועזענהייט און דערפאר איז כאראקטעריסטיש, אז אין דער דריטער אפאזיציע פעררופען זיך ביידע צדדים אויף לענינ'ען, ציטירען איהם אונאויפהערליך און ווייזען זיך געגענזייטיג אויף, אז עס איז פערלעצט געווארען לענינ'ס אידעאלאגיע אדער ווי די צדדים זאגען — דער לעניניזם.

די דיסקוסיע איז אבער ווייט נישט קיין טעארעטישע. דער בטלנ'ישער סטיל פון דיסקוסיעס האט געקענט הערשען, כל זמן די באלשעוויקעס זענען נישט געווען ביי דער מאכט. איצט פיהרט מען א לעבענס-קאמף און הינטער די ציטאטען קוקען ארויס רעאלע פראגען, פון וויטערען הערשען אין ס. ס. ס. ר.

ווען די קאמוניסטישע פארטיי איז געקומען צו דער מאכט, האט זי געמוזט איינגעהען אויף א גאנצע רייהע הנחות בנוגע די בעזיצענדע קלאסען אין אויסלאנד און אין לאנד, איבערבעטען זיך מיט דעם דורכשניטליכען פויער (סערעדניאק), פראבירען צו פערשטענדיגען זיך מיט דעם רייכען פויער (קולאק).

די התחלה האט געמאכט לענין. ער האט עס אנגערופען „פערעדישקא" און איצט שטעהט די פראגע: ווי לאנג? צי געהענדיג אויף הנחות טרעט מען נישט אפ פון די פראגראם-יסודות? בעת אלע קאנפערענצן, בעראטונגען, קאנגרעסען האט זיך געפיהרט א דיסקוסיע, וואו זענען די גרענצען פון מלוכה-קאפיטאליזם און סאציאליזם, ווי ווייט דארף מען געהען אין דארף, צי פערשפילט מען נישט דעם בעדניאק?

די אלע, וואס האבען געהאט פאר די אויגען די נויטווענדיגקייט פון ווידער-אויפלעבען דאס חרוב'ע רוסלאנד, די אלע, וואס האבען פערשטאנען, אז אהן דעם הונדערט-מיליאניגען פויערטום וועט מען נישט קענען צוטרעטען אפילו צו דער אויפבויאונג פון שטאדט, זענען נעגאנגען פון טאג צו טאג אויף מעהר רעאלע הנחות בנוגע דעם פויער, נישט מורא-האבענדיג, אז דער סערעדניאק וועט זיך פעראייניגען מיט דעם קולאק.

די, וואס זענען געשטאנען אויף דער וואך פון „כשרות פון לעניניזם" די אפאזיציע—האבען אויפמערקזאם געמאכט, אז אזוי ארום קומט פאר דאס אפטרעטען פון די פאזיציעס נישט נאר אויף „ערנסט", אויף „לאנג" אבער אויך אויף „שטענדיג" (וו'סעריאזו, אי נא וואסיעגדא) זיי האבען בעוויזען, אז די נייע בעציהונג צום פויער האט די לאגע נישט פערבעסערט, אז דאס דארף האט נישט געגעבען די נויטיגע צאהל תבואה, וועלכע מען האט גערעכענט ארויסצובעקומען אויפ'ן סמך פון דער פאליטיק „מיט'ן פנים צום דארף"

די דיסקוסיע איז געווען א הייסע. און די רייהען פון דער אפאזיציע האבען זיך געשטעלט בעקאנטע פארטייליים, קאמעניעוו, סאפאראוו, קרופסקאיא (לענינ'ס פרוי), סאקאלניקאוו, סיעמאנקא. טראצקי איז אבער געשטאנען פון דער ווייטענס. ער האט גערעקט גוט די טרויעריגע ערפאהרונג פון עסען דאס ביטערע ברויט פון אפאזיציע. ער האט אויך געדענקט די שארפע און ריקזיכטלאזע קאמפאניע פון זינאוויעוו'ן און קאמעניעוו'ן געגען איהם.

די אפאזיציע האט אבער אויך געהאט א בעדייטונג צוליב דעם, וואס דער אנפיהרער פון דער אפאזיציע האט רעפרעזענטירט א גאנצען ראיאן, וואס האט אין דער צייט פון רעוואלוציע געשפילט די גרעסטע ראל. זינאוויעוו איז געווען דער פארשטעהער פון לענינגראדער ראיאן און אפילו נאך דעם גרויסען נצחון פון דער מעהרהייט האט מען געמוזט שווער ארבייטען אויף אויסצוראמען די אפאזיציע אין לעניןגראד.

געטון האט מען דאס אויף א „באלשעוויסטישען" אופן. די „שטאלענע לענינ'שע פארטיי" האט נישט ליב זיך צו שפילען. דריי וואכען נאך דעם קאנגרעס זענען אראב די גדולים קיין לענינגראד און מען האט גערייניגט, איזאלירט. איינער נאך דעם צווייטען זענען בעזייטיגט געווארען די אפאזיציאנערען פון זייערע אמטען. די רעדאקציעס זענען גרינדליך אבגערייניגט געווארען. אויף אלע ראיאן-קאנפערענצען האט מען געענדערט דעם גאנצען אפאראט פון דער פארטיי, פון פראפ. פעראיינען א.א.וו. בעת דער דיסקוסיע האבען געשוויגען די פעראנטווארטליכע פארשטעהער פון דער אפאזיציע. די „שטאלענע" דיסציפלין האט נישט ערלויבט אנטקעגענצושטעלען זיך.

די אפאזיציע אבער, וועלכע איז צוקלאפט געווארען, האט זיך נישט איינגערעגווארפען. זי האט געפיהלט, אז די קאניונקטור פאר א וויימערען קאמף איז נאך דא: אין זעהר שווערע בעדינגונגען קומט אויס דער איצטיגער מאכט צו רעאליזירען די שטייערען ביים פויער, שווער איז דער אינדוסטריע-קריזיס מיט דער גרויסער צאהל ארבייטסלאזע. עס הערשט אן אונצופרידענהייט צווישען געוויסע ארבייטער-גרופען צוליב דער לעצטער קאמפאניע אויף צוהויבען די פראדוקציע, אויף צו קעמפען מיט דורכגעלאזטע טעג (פראגולי).

זינאוויעוו האט נישט געוואלט פערשפילען זיין שפיל. ער האט זיך אבער געכאפט פאר א שטרוי. ער האט געוואוסט אז היינט בעזייטיגט מען זיינע אנהענגער און מארגען וועט ער בעזייטיגט ווערען פון אנפיהרען מיט דעם „קאמאינטערן". ער האט בעשלאסען דעריבער אויסנוצען די דאזיגע אינסטאנץ, כדי צו ראטעווען די אפאזיציע.

זינאוויעוו האט אבער פערגעסען, אז ער אליין האט גאנץ פלינק און קונציג פאראליזירט די עהנליכע ארבייט פון טראצקי'ן. ער האט פערגעסען, אז די „שטרענגקייט" פון דער פארטיי וועט אנגעווענדעט ווערען אויך בנוגע איהם — דער פארזיצענדער פון קאמאינטערן אין ער איזצוריבען געווארען. אויפ'ן פלענום פון צ. ק. איז איצט דורכגעפיהרט געווארען א פאגראם אויף די רעשטלעך פון דער אפאזיציע.

אויף היינט איז זייער שפיל א פערשפילטע. דאס בעווייזט אבער נישט, אז די הויפט-פראגען פון דער אפאזיציע וועלען נישט בלייבען די הויפט-פראבלעמען פון רוסלאנד, אז נישט איינמאל וועלען די „רעאליסטען" — כטאלין, ריקאוו, בוכארין מוזען ענטפערען אויף דער שאלה! ווי לאנג וועלען דויערען די הנחות, צי געהט מען נישט צום קאפיטאליזם?

די אנהענגער פון באלשעוויזם האבען אויסגעלאכט די מענשעוויקעס, אז זיי צולעגען דעם סאציאליזם אויף ראטעס. זיי זענען געקומען צו דער מאכט. עס איז געשאפען געווארען די ראטען-מאכט. וועלכע מוז אויך צולעגען דעם סאציאליזם אויף ראטעס. אויף וועלכע ראטעס? אט דאס איז דער תמצית פון קאמף צווישען די רעאליסטען און די שלומי אמוני לענין.

די רעגירונג פון ציווילען מוט.

פון דעפ. א. הארטגלאס.

כמעט די גאנצע יודישע פרעסע האט מיט אנערקענונג אונטערגעשטראכען דעם ציווילען מוט פונ'ם פרעמיער בארטעל, וועלכער האט זיך געגומען די דרייסטקייט אין זיין עקספאזע אפען ארויסצוטרעטען געגען דעם ווירטשאפטליכען אנטיסעמיטיזם, וועלכער פלעגט ביז איצט פארשטעלען אנ'אינטעגראלען טייל פון די פראגראמען פון כמעט אלע ביזאיצטיגע רעגירונגען אין פוילען. מיט דער זעלבער דרייסטקייט האט דער ה' פרעמיער אויך פארגעשטעלט זיין שטעלונג צו דער יודען-פראגע בכלל.

דאס זענען, אמת, דערוויל געווען בלויז ווערטער. ס'זענען אבער פערהאן אזוינע ווערטער, וועלכע האבען ביי געוויסע אומשטענדען די ווערט פון ממשות'דיגע טאטען.

שוין דער פאקט אליין, וואס א פוילישער פרעמיער האט זיך גענומען די דרייסטקייט צו רעדען אין אזא גייסט פון דער סיים-טריבונע — דאס רעדט שוין פאר זיך אליין.

דאס איז נאך קיין בעוויז נישט, אז א חוץ דעם פרעמיער בארטעל איז אין סיים נישטא קיין איין פערזאן, וועלכער זאל האבען אנ'ענלעכע קלאהרע און ארענטלעכע שטעלונג צו דער יודען-פראגע. אדרבא: אזעלכע פערזאנען געפינען זיך נישט וועניג צווישען די פוילישע דעפוטאטען, און נישט נאר אינ'ם לאגער פון אונזערע לינקע, נאר אפילו אויך צווישען די ענדעקעס, די באדעקעס, כאדעקעס און פיאסט-לייט. אבער קיינער פון זיי האט ביז איצט נישט געוואגט זיין שטעלונג אזוי אפען, ווי איצט דער פרעמיער בארטעל, ארויסצוזאגען פון דער סיים-טריבונע.

און דעריבער האבען מיר דערווייל דעם פולסטען צוטרוי צו דער פערזאן פונ'ם איצטיגען פרעמיער. דערפאר האט אויך די יודישע „קאלא" געשטימט פאר די פולמאכטען פאר זיין רעגירונג, הגם מיר שטעהען פעסט אויף די יסודות פון דעמאקראטיזם און פון דער אומבעגרענצליכקייט פון דער קאנסטיטוציע. און דעריבער טאקע האבען מיר געשטימט געגען דאס רעכט פאר'ן מלוכה-פרעזידענט צו דעקרעטירען געזעצען, ווייל דאס איז שוין א פולשטענדיגע פערניכטונג פון דעם פארלאמענטארישען דעמאקראטיזם, ווייל דאס וואלט געגעבען אויף להבא די מעגליכקייט יעדער רעגירונג, אפילו דער ערגסטער, צו רעגירען איינגאנצען אן דער השפעה פונ'ם פארלאמענט.

אבער די פולמאכטען פאר דער רעגירונג גיבען מיר גערן, ווייל מיר גלויבען פעסט, אז נאך די שעהנע ווערטער וועלען אויך קומען שעהנע מעשים.

אין די דאזיגע מעשים קענען ביי אונזערע אומשטענדען, לײדער, אנקומען ערשט דאן, ווען אונזער איצטיגער סיים וועט נישט שטערען אין דער רעאליזירונג פון די מעשים. מיר ווייסען שוין, לײדער, פון דער פראקטיק, אז ווען ס'האנדעלט זיך וועגען דער יודען-פראגע, איז אין דער הינזיכט אפילו די ערגסטע רעגירונג בעסער פונ'ם איצטיגען סיים אין קארפארע.

אפילו ענדעקעס, אפילו פיאסטישע מיניסטארען טוען אויף פון צייט צו צייט עטוואס יושר'דיקעס פאר די יודישע בירגער, אויב נאר זיי קענען עס טון אויפ'ן וועג פון געוועהנליכע פעראָרדנונגען, און ניט דורך סיים-געזעצען. דאגעגען אין סיים קען פאר די יודען קיין איין זאך ניט דורכגעפיהרט ווערען, חוץ נייע עולות און בעגרענצונגען. בלויז איצט, בעקומענדיג פולמאכטען, קען די רעגירונג ביי א גוטען ווילען וואס ניט איז אויפטון.

ס'איז צו האפען, אז די פוילישע געזעלשאפט וועט זיך איצט שנעל איבערצייגען, אז זי האט צוליב דער איצט געענדערטער שטעלונג צו דער יודען-פראגע גארניט פערלארען, דאגעגען-פיל געוואונען, נעמליך: די צופרידענקייט און דאנקבארקייט פון די יודישע בירגער און א גוטען נאמען אין דער גאנצער וועלט.

און איצט—לאמיר בעטראכטען די שטעלונג פון אונזערע פ. פ. ס. ס'איז, באמת, געווען א זעלטענער פערבאנד פון די פ. פ. ס. און נ. ד. וועלכע האבען איינהייטליך געשטימט געגען די פולמאכטען. ס'ארא פנים וואלטען מיר עס געהאט בעקומען ביי די פ. פ. ס. ווען אונז וואלט עס איצט, אדער ביי אנדערע אומשטענדען, אויסקומען צו שטימען צוזאמען מיט די נ. ד, ס'ארא רייכען שטאף וואלט עס דאן בעקומען דער „ראבאטניק" וועגען דער „בורזשואזישקייט" פון יודישען קאלא!

מיר דארפען זיך איצט נישט וואונדערען איבער דער שטעלונג פון דער ענדעציע. אבער די פ. פ. ס. — קוים האבען זיי געהאט צוטרוי צו סט. גראבסקי'ן, צו זדזשעכאווסקי'ן און צו די כל-צרלייי פיגוראנטען פון וויטאס'ן — האבען זיי דאך געמעגט האבען נישט קיין קלענערען צוטרוי אויך צו די פערזאנען פון בארטעל. מאקאווסקי און פילסודסקי.

אבער – וועגען אונזער דעמאקראטיע איז שוין גלייכער צו שווייגען.

דער סיים, וועלכער האט סיסטעמאטיש פערפאלגט די מינדערהייטען, אין וועלכען קיינער האט נישט געהאט דעם מוט צו שטעלען זיך אין דער פערטיידיגונג פון די יודען געגען אלע עולות און קריוודעס. דער סיים, אין וועלכען אפילו די זעלבע פ. פ. ס. אדער וויזוואלענצעס האבען געשוויגען שטום, בעת מ'האט פערגוואלטיגט די קאנסטיטוציע אויף שריט און טריט מיט די אנצאהליגע עולות געגען די יודישע בירגער, — אזא סייט האט נישט דאס רעכט צו קומען פערטיידיגען, כ'ומר'שט, די „דעמאקראטיע".

ערשט איצט, אין דער תקופה פון פולמאכטען, דארף מען אנהויבען אריינצופיהרען אין אונזער מלוכה'שען און געזעלשאפטליכען לעבען די אמת'ע יסודות פון דעמאקראטיע, וועלכע האבען ביי אונז ביז איצט געפעהלט. ערשט דאן, קען מען האפען, וועט דער קומענדיגער סיים זיין אנ'אויסדרוק פון אונזער דעמאקראטיע.

968

די ארץ-ישראל-וויינען

„כרמל"

איז א אומפערבייטענדע רפואה צו פערשטארקען די כחות פון קראנקע און רעקאנוואלעסצענטען. איבערהויפט איז ער העכסט נוצליך פאר היגיענעטארינס. דאס בעשטעטיגען די גרעסטע פראפעסארען און דאקטוירים.

זיידען-מאנופאקטור

בערנארד דאברזשינסקי'ס ערבען

לאדז, פעטריקאווער 10.

878

די שמחה און - דער מחותן

פון משה בראדערזאָן

ביי יעדער פאָלק טרעפט עס, ביי יעדער גרעסערן און קלענערן כלל, און אפילו אויך ביים יחיד, ווען עס דערעסט דאָס אונאויפהערליכע גידעווען און בעקלאָגען זיך אויפ'ן גורל, אויף דער רעאַלער עקזיסטענץ, און פלוצים, צוליב אַנ'אַנדייטונג פון אַ סיבה ווערט מען אויפגעהייטערט אַ ביסעל, און אויפ'ן קראַנקען אויסגעמאַטערטען פנים פון כלל צי פון יחיד בעווייזט זיך אַ שטיקעל האָפענונגס-שמייכעל.

אַמאָל איז די סיבה בלויז דאָס, וואָס נאָך אַ שטורעם אין אַ גלאָז וואַסער דוכט זיך אויס, אַז דער המצב הויבט זיך אָן אַ ביסעל אויסצולייטערען...

עס דוכט זיך נאָר אויס — מיר הערען רעדען, וועגען אַ וואַרעמען ווינט, און עס איז, זעלבסטפערשטענדליך, אַז מיר יודען, וואָס זענען געוואוינט פון דרויסען צו הערען בלויז הינטישע רעד, און צו שלום-מאַכען מיט אַ הינטישער בעהאַנדלונג (ווי לאַנג איז אַוועק די צייט פון פלאַקאַטירען: „פאַר הינט און יודען — איינטריט פערבאָטען!" און צי איז בכלל די צייט שוין אַוועק?), מיר וואָס זענען געוואוינט צו ווערען בעיאָגט און געפלאָגט פון ווערטער און מעשים, זענען זעלבסטפערשטענדליך איבעראַשט, ווען דער נייער קורס פון דער „מאָראַלישער איבערקעהרעניש" ברענגט פאַר אונז טרייסט-ווערטער און פאָזיטיווע כוונות מצד דער באַרטעל-רעגירונג.

מיר זענען איבעראַשט, מיר זענען דאַנקבאַר, און די יודישע עפענטליכקייט קלאַמערט זיך אין דעם שטרויעלע פון הבטחות, ווי איינער, וואָס טרינקט זיך און האָפט דאָך נישט אַזוי שטאַרק אין דעם שטרויעלע גופא, ווי אין דעם נס, וואָס דער רבונו של עולם מוז דאָך אַרויסווייזען!

האָט מען דאָך אין פוילען לאַנג, לאַנג אָזוי נישט גערעדט וועגען דער יודען פראַגע אין ציזאַמענהאַנג מיט דעם וואויל פון לאַנד, ווי אונז איז עס לעצטענס אויסגעקומען צו הערען.

מען וועט מוזען אַ שפּאַר ביסעל בלעטלעך פון דער פוילישער געשיכטע אַ מיש טון אויף צוריק, כדי צו געפונען עפעס עהנליכעס.

האָט די יודישע פרעסע בעגריסט די דאָזיגע לאַנג אָפגעוואַרטע דערשיינונג, בעגריסט מיט טעמפּעראַמענט, מיט אויפריכטיגקייט דעם נייעם מענשליכען קורס, און וואַרט איצט אויף ממשות.

ממשות איז שוין דאָ - אין דער... „דוואַ גראָשע".

די דאָזיגע צייטונג איז איצט אַרויס מיט אַנ'ענטדעקונג: „ראַדאָשטש וו' איזראַעלו" (די שמחה פון די יודען) הייסט זי.

די „דוואַ גראָשע" וואונדערט זיך, און איז ממש נבהל ונשתומם געוואָרען, וואָס צווישען די יודען האָט די איצטיגע רעגירונג אַרויסגערופען אַזאַ ענטוזיאַזם, אַזאַ פרייד, אַזאַ גרעניצלאָזען צוטרוי.

זי איז אַזוי געטראָפען פון דער דאָזיגער ערשיינונג, אַז זי פערדרעכענט אָט דעם ענין „אויפ'ן חשבון פון דער היסטאָריש-דערוויזענער, שלעכטער פּאָליטישער אָריענטאַציע פון די יודען, (מיר דערלויבען זיך צו צווייפלען: צי טאַקי נאָר פון די יודען?!) וועלכע גיט פאַר זיי שטענדיג שלעכטע רעזולטאַטען".

די „דוואַ גראָשע" איז זיך דערביי, פערשטעהט זיך, מקדים, אַז דער גאַנצער פּראָבלעם פון דער איצטיגער יודישער פרייד בעטראַכט זי אָהן איבערפלעכליכער בייזוויליגקייט, און אָהן אַ לייכטזיניגען וועטש מיט די פּלייצעס

— דאָס וואָס זי דערצעהלט אויף דער גאַנצער לענג פון איהר מאמר איז פול-שטענדיגער ערנסט — לאָמיר צוגעבען — מרה שחורה'דיגער ערנסט:

„דער ה' באַרטעל איז פּאַקטיש דער ערשטער פּרעמיער אין פוילען, וועלכער האָט מעהרערע און קאָנקרעטערע הבטחות געגעבען די יודען, ווי דער גאַנצער פוילישער געזעלשאַפט. ער האָט אָפען געמאַכט פאָרוואורפען דעם ווירטשאַפט-ליכען אַנטיסעמיטיזם, אָדער (ביטע, דוואַ-גראָשע - קאָנסעקווענץ) דער שוץ פון פוילישען האַנדעל געגען דער יודישער קאָנקורענץ".

יאָ, די „דוואַ גראָשע" איז מעידערליך, זעלבסטמערדערליך ערנסט און זי פיהרט אויס:

„די אַלע הנחות פאַר יודען ערקלעהרען נאָך נישט אינגאַנצען דעם יודישען ענטוזיאַזם פאַר דער איצטיגער רעגירונג. די אויסטייטשונג פון דער דאָזיגער ערשיינונג קאָן מען נאָר געפינען אין די לעצטע ווערטער פון רינבוים'ען, אַז „טענדענצען פון דער איצטיגער רעגירונג געהען אין דער ריכטונג, אין וועלכער מיר קאָנען געהן". אין וואָס פאַר אַ ריכטונג? — פרעגט זיך תמ'עוואַטע דער מחבר פון „ראַדאָשטש" — צי אין דער ריכטונג פון איבערגעבען פוילען אין דער קנעכטשאַפט פון יודיש-אינטערנאַציאָנאַלער פינאַנסעריע? אָדער דערפאַר פרעהען זיך די יודען, ווייל זיי זענען איבערצייגט, אַז אין גרינבוים'ען איז אַריין אַ גייסט פון אַ נביא, ווען ער האָט פון דער סיים-טריבונע דעם 21 ד. ח. ערקלעהרט: „עס עקזיסטירט אַ געוויסע עהנליכקייט צווישען דער איצטיגער סיטואַציע, און דער סיטואַציע, וואָס האָט געהערשט פאַר דער צוטיילונג פון פוילען".

אָט אַ דאָס הייסט — ערנסט בעטראַכט, אָהן בייזוויליגקייט!

ווי אונזער שמחה זאָל נישט זיין גרויס, וויפיל האָפענונגען מיר זאָלען נישט לעגען אויף דער גליקליכער צוקונפט פונ'ם לאַנד — ביי דער שלעכטער פּאָליטישער אָריענטאַציע אונזערער — ווי שטאַרק מען זאָל נישט גלויבען אין דעם געזונדען שכל פונ'ם פאָלקס-מענש, אין זיין זעלבסט-אָפּהיטערישען אינסטינקט — מוז מען דאָך אין דעם אַלעם אָנהויבען צו צווייפלען, מען קאָן ווערען אויס „בעל-שמחה", מען קאָן פערלירען יעדע האָפענונג אויף אויסלייזונג פון קנעכטשאַפט, ווען די אַלע „מאָראַלען" העלפען דעם שאָוויניסטישען אייזעל, ווי אַ טויטען באַנקעס!

די גרעסטע שמחה מוז ווערען פערשטערט, ווען מ'האָט אַזאַ חסר דעה, אַ מחותן אין דער משפחה...

א פרומער ייד אלס גרויזאמער מערדער.

די נייע ווענדונג אין פּראָצעס פון יאַקאָב רייניץ.

די מעשה מיט יאַקאָב רייניץ פון שטעטעל טשאַטמאַר אין אונגאַרן איז אַזאַ אויסערגעוועהנליכע, דאָס זי האַלט שוין אין שפּאַנונג די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג פון דער אַמאָליגער דאָפּעלט-מאָנאַרכיע און זי בלייבט נאָך אַלץ אַ רעטעניש.

אין שטעטעל טשאַטמאַר, וואָס ליגט אין די קאַרפּאַטען אין אונגאַרן אויף דער גרענעץ פון טשעכיע פון איין זייט און רומעניען פון דער צווייטער זייט, איז אין יאָהר 1923 פאָרגעקומען אַ גאַנצע ריי רעטזעלהאַפטע מאָרדען, וועלכע זענען אויסגעפיהרט געוואָרען אויף אַ איינפאַכען, פּרימיטיוון אופן און האָבען בעוויזען דאָס זיי שטאַמען אַלע פון איין האַנד.

פון שטעטעל פלעגען פערלוירען ווערען איינער נאָכ'ן צווייטען פערשידענע סוחרים, וועלכע מען פלעגט שפּעטער געפינען דערמאָרדעטע אין וואַלד און בערויבט. ווער די מערדער זענען האָט מען נישט געוואוסט. אַ לאַנגע צייט האָט די פּאָליציי געפיהרט אַן אויספאָרשונג, האָט אַרעסטירט פערשידענע פערדעכטיגע פּערזאָנען, איז געקומען אין פערבינדונג מיט דער פּאָליציי פון טשעכאָסלאָוואַקיען און רומעניען, ווייל די שפּורען האָבען געוויזען, אַז די מערדער לעגען נאָכ'ן מאָרד זיך אַריבערקלייבען אין די לענדער. אָבער די אַלע אויספאָרשונגען האָבען נישט געגעבען קיין פּאָזיטיווען רעזולטאַט.

ענדליך האָט איינער אַ רויב-מערדער מאַרטאַוויטש, וועלכער איז געווען אָנגעקלאָגט אין אַ גאַנצע ריי פערברעכענס און וועלכער איז שוין געווען זיכער, אַז ער וועט די תליה נישט אויסמיידען, אין געריכט זיך מודה געווען, דאָס ער האָט זיך בעטייליגט אין איינעם פון די מאָרדען אין וואַלד ביי טשאַטמאַר און אַז זיין שותף, וועלכער האָט איהם אָנגערעדט און האָט איהם געהאָלפען ביי דער אַרבייט, איז געווען דער יוד יאַקאָב רייניץ. מען האָט דעם יודען אַרעסטירט און עס איז פערפירט געוואָרען אַ פּראָצעס קעגען איהם.

דער אַרעסט און דער פּראָצעס, וואָס האָט געדויערט חדשים לאַנג, האָט אויפגערודערט די יודישע געזעלשאַפט אין דער געגענד. יאַקאָב רייניץ איז אַנ'אָרטאָדאָקסישער יוד, זעהר אַ פרומער און איז בעקאַנט געווען אין דער געגענד אַלס ערליכער מענש.

זיצענדיג אין תפיסה, האָט ער געהאַלטען אין איין דאַווענען און זאָגען תהילים. אויפ'ן פערהער ווי אויך אין געריכט האָט ער נאַטירליך געלייקענט און האָט גע'טענהט, אַז דער גוי מאַכט אויף איהם אַ בלבול.

און נישט בלויז ער האָט גע'טענה'ט, נאָר אויך די גאַנצע יודישע און קריסטליכע בעפעלקערונג זענען געווען זיכער אין זיין אומשולד. די יודישע צייטונגען זענען געווען פול מיט בעשרייבונגען וועגען דעם צדיק, ווי ער זיצט אין תפיסה, אין טלית און תפילין, ווי אַזוי ער עסט גאָרנישט, האַלט אין איין וויינען און מתפלל זיין. די צייטונגען האָבען געשיקט ספּעציעלע רעפּאָרטערען צו זיין פאַמיליע אין טשאַטמאַר, וועלכע האָבען בעשריבען ווי אַזוי עס זעהט אויס זיין הויז, זיין פרוי און קינדער. מען האָט אַפילו געשריבען אַנ'אינטערוויו מיט זיין פרוי, ווי אַזוי זיי לעבען אין אָרימקייט, ווי ערליך איהר מאַן האָט נעבעך געהאָרעוועט און ווי גרויס זייער אומגליק איז.

אָבער די אַלע טענות האָבען נישט געהאָלפען. פון די 8 מאָרדען, אין וועלכע יאַקאָב רייניץ איז געווען אָנגעקלאָגט איז איינער בעשטעטיגט געוואָרען דורך דעם עדות דעם רויב מערדער, וועלכער האָט דערצעהלט אַלע פּרטים, ווי אַזוי זיי האָבען דעם מאָרד אויסגעפיהרט, און ווי זיי האָבען צווישען זיך געטיילט דאָס געלד. ער האָט דערצעהלט אַזעל-פּרטים, דאָס רייניץ איז פער'משפט געוואָרען אויף אייביגע קאַטאָרגע.

דער אורטייל האָט זיך געשטיצט דערהויפּט אויף דעם, דאָס אין דעם אָרט פון דעם האָטעל-אייגענטימער הערמאַן גראָש, וועלכער איז אומגעקומען צווישען דעם 1 און 8 אויגוסט 1923, האָט מען ביי רייניצ'ן געפונען אַ הילצערנעם האַמער, מיט וועלכען גראָש איז ערמאָרדערט געוואָרען.

די געזעלשאַפט איז געווען איבערצייגט, אַז דאָ איז פאָרגעקומען אַ געריכטס-טעות און אַז רייניץ ליידט אומזיסט.

איצט נעמט דער ענין אָן אַ נייע ווענדונג. יאַקאָב רייניץ, וואָס זיצט אין תפיסה, האָט ערקלערט דאָס ער האָט טאַקע געוואוסט פון מאָרד אויף הערמאַן גראָש, אָבער נישט ער איז דער מערדער, נאָר זיין שותף אויגען פוקס, מיט וועלכען ער האָט צוזאַמען געהאַנדעלט מיט וואַלוטע. מען האָט דעם פוקס'ן אַרעסטירט און ער האָט זיך גלייך מודה געווען און האָט אָנגעוויזען דעם אָרט אין וואַלד ביי פעלווע בייער, וואו זיי האָבען דעם מאָרד אויסגעפירט.

לויט פוקסעס שילדערונג איז רייניץ און גראָש צוזאַמען געפאָהרען אין איין וואַגאָן און ער, פוקס, איז געפאָהרען אין אַ צווייטען וואַגאָן. אַרויסגייענדיג אויפ'ן וועג, האָבען זיי זיך בעקענט און זענען אַלע דריי אַוועק אין וואַלד, וואוהין עס האָבען געדאַרפט קומען די סוחרים מיט וואַלוטע, וואָס גראָש האָט געוואָלט קויפען. דערווייל האָט רייניץ מכבד געווען גראָשען מיט שנאַפּס און ציגאַרען. און אַזוי ווי גראָש איז געוואָרען אומרוהיג, וואָס די סוחרים קומען נישט, האָט ער איהם ווייטער געגעבען שנאַפּס און האָט פוקס'ן געשיקט זעהען, וואו עס זענען די סוחרים.

קוים, דערצעהלט פוקס, בין איך אָפּגעגאַנגען עטליכע טריט, האָב איך געהערט אַ שטאַרקען קלאַפּ און אַ געשריי „שמע ישראל". איך האָב זיך אומגעדרעהט און גע'עהען, ווי רייניץ איז געלעגען איבער גראָש'ן און האָט איהם מיט אַ טיכעל צוגעשטאָפּט די מויל.

דער שאַרבען איז ביי איהם געווען אינגאַנצען צוקלאַפּט און ער איז שוין געווען טויט. לויט רייניצעס בעפעהל האָב איך דעם טויטען געפּאַקט פאַר די הענד, רייניץ האָט איהם גענומען פאַר די פיס, מיר האָבען איהם צוגעשלעפּט צו דעם אָרט און פערדעקט מיט בלעטער. ביים טויטען האָבען מיר געפונען 22 טויזענד לעי און מיר האָבען זיך מיט'ן געלד צוטיילט. פאַר דער גאָלדענער קייט האָבען מיר בעקומען 400 לעי און האָבען עס ווידער צוטיילט. מיר זענען נאָכהער אַוועקגעפאָהרען קיין מאַרמאַראָש טשיגעט און פון דעמאָלט אָן האָב איך רייניצען מעהר נישט געזעהען.

נאָך דער ערקלעהרונג לייקענט נאָך רייניץ אַלץ, אַז ער זאָל זיך האָבען בעטייליגט אין מאָרד. איצט איז אָבער יעדענפאַלס קלאָהר, דאָס קיין עולה תמימה, קיין אומשולדיגע שעפעלע איז ער יעדענפאַלס נישט. עס וועט ווידער זיך אָנהויבען אַנ'אויספאָרשונג און דאָס געריכט וועט שוין איצט מעהר דערגעהן דעם גרויסען רעטעניש פון טשאַטמאַר.

י. פ.

די רעטונגס-קאמיטעטן און פראטעקציאניזם.

פון לאזאר קאהאן

דער נאָמען „רעטונגסקאָמיטעט" גיט אונז שוין דעם פולען בעגריף פונ'ם מהות און כאַראַקטער פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע. עס איז אַ רעטונגס-קאָמיטעט, ד. ה. אַ צייטווייליגע אַנשטאַלט פאַר דרינגענדע אויפגאַבען פאַר מאָמענטאַלער הילף, פאַר רעטונגסאַרבייט! און רעטונגס-אַרבייט ווערט, ווי בעקאַנט, געטון אין אַנ'עת-צרה, אין אַנ'אומגליק, בשעת אַ קאַטאַסטראָפע, נאָך אַ חורבן. דאָס איז נישט קיין טעטיגקייט, וואָס איז אויסגערעכענט אויף אַ דויערהאַפטיגקייט, אויף אַ לענגערען מהלך צייט. די עקזיסטענץ און די מיסיע פון אַזאַ אינסטיטוציע איז דערום ממילא בעגרעניצט און טאָר קיין גרויסע און ווייטע אַספּיראַציעס נישט האָבען.

די אַרבייט אָבער מוז אָנגעפיהרט ווערען באמונה און בשלמות און ווען אין יעדער געזעלשאַפטליכער און פילאַנטראָפּישער טעטיגקייט איז זעהר שעדליך פּראָטעקציאָניזם און פּאַרטיי-פּאָליטיק, זענען על אחת כמה וכמה אַ זעלכע ערשיינונגען פאַר אַ צייטווייליגער אינסטיטוציע געפעהרליך, פשוט אַ פערברעכען.

פּראָטעקציאָניזם איז אפשר די שווערסטע מכה אין אונזער צייט. זי פער'סמ'ט אָפט די שענסטע אידעאַלען, צוברעכט די הייליגסטע פּרינציפּען פון דער געזעלשאַפט, מאַכט אַ תל פון פיל עדלע איניציאַטיווען און צושמעטערט די ערהאַבענע אויפטוען פון ווירקליכע אידעאַליסטען און גרויסע סאָציאַלע פערזאָרגער.

דאָס פּראָטעקציע-סיסטעם זויגט אויס ווי אַ פּיאַווקע דאָס בלוט ביי דער מלוכה, טריקענט אויס דעם מאַרך ביי דער געזעלשאַפט און איז ווי אַ וואָרים, וואָס טאַטשעט אין די אָרגאַניזמען פון אַלע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און צדקה-אַנשטאַלטען.

דער פּראָטעקציאָניזם האָט זיך אויך אַריינגע'גנב'עט אין דער רעטונגס-אַרבייט אויף דער יודישער גאַס און קאָן ווערען אַ גרויסע סכנה פאַר דער עדעלער טעטיגקייט פון אונזערע געטרייע און איבערגעגעבענע ברידער פון יענער זייט ים, קוים וועלען מיר בעצייטענס נישט אָננעמען קיין ענערגישע מיטלען געגען די דאָזיגע פערניכטענדע באַצילען אין אונזער געזעלשאַפטליכען לעבען.

בנוגע די רעטונגס-קאָמיטעטען בעמערקען מיר אַ דאָפּעלטען פּראָטעקציע-סיסטעם: אַנ'אויסערליכען און אַנ'אינווענינגסטען.

די רעטונגס-קאָמיטעטען גופא מוזען אויך, ליידער, אָנקומען צו זכות-אבות און פיל לעבען טאַקי אין חסד פון פּראָטעקציע. אויף דעם געביט האָב איך בעגעגענט זאָגאַר שרייענדיגע פאַקטען. עס איז אַ פעסטגעשטעלטע טאַטזאַך, למשל, אַז די לאַגע פון די יודישע האַנדווערקער און קליינהענדלער אין פּינסק איז אַ פערצווייפעלטע. און פונדעסטוועגען האָט זיך דער „דזשאָינט" מיט'ן פּינסקער רעטונגס קאָמיטעט נישט אַזוי שטאַרק פאַראינטערעסירט. ערשט נאָכ'ן בעזוך פון דער אַמעריקאַנער פאָרשטעהערין פרוי מאַי, האָט דער ד.ד.ק. בעוויליגט צו אַסיגנירען 600 דאָלאַר פאַר דער פסח-אַקציע אין פּינסק. דאַגעגען, אין קוטנאָ, וואו די נויט איז פיל קלענער ווי אין פּינסק, האָט דער דזשאָינט געגעבען דעם רעטונגס-קאָמיטעט 15000 זל.! עס פרעגט זיך: לויט וועלכער מאָס פערטיילט דער דזשאָינט דאָס געלד? ווען מיר שטעלען צוזאַמען אַזעלכע צוויי פאַקטען, דערוועקט זיך די פראַגע: צי שפּילט דאָ נישט קיין ראָלע בעקאַנטשאַפט, פּראָטעקציע? און טאַקע דאָך לכל הדעות נישט אויסשעהן. טאָ פאָרם פון פּראָטעקציאָניזם פערדאַרבט און צושטערט די גאַנצע רעטונגס-אַרבייט אויף דער פּראָווינץ!

אַז די טעטיגקייט פון רעטונגס-קאָמיטעטען גופא איז אויך נישט פריי פון פּראָטעקציע-סיסטעם — דאָס איז אַ טרויעריגער פאַקט. די פּאַטענטירטע און געשוואוירענע כלל-טוער, וועלכע האָבען זיך מעהרסטענס אַליין אַריינגעזעצט אין די רעטונגס קאָמיטעטען, האַנדלען אָפט אויפ'ן אַלטען היימישען שטייגער אין בעל-הבית'עווען מיט די געלדער, ווי דאָס וואָלט געווען זייערער אַ פּריוואַטער ענין: מען איז מקרב אייגענע און בעקאַנטע, מען פּאַוואָריזירט אנשי-שלמינו'ניקעס און נאָהענטע פּאַרטיי-לייט; נישט קיין בעקאַנטע לאָזט מען לויפען, ווי הינט. מען מאַכט זיי אַלערהאַנד שוועריגקייטען און עס פּאַסירט אָפט, אַז מען איז זיך נוקם אָן פּאַרטיי-געגנער בנוגע שטיצעס... איך האָב געהערט וועגען אַ סך אַזעלכע פאַקטען אין וואַרשאַ, לאָדז, קוטנע און אַנד. שטעט.

און אַזעלכע ערשיינונגען זענען נישט דערלאָזבאַר! מען מוז זיי אויסוואָרצלען באַלד אין אָנהויב, עס זאָל נישט פערוואַנדעלט ווערען אין אַ מכה אשר לא כתובה בתורה...

אין בודקין למזונות! — איז ביי אונז פערהאַן אַנ'אַלטער אידעאַלער געזעץ. און כלל-טוער, וואָס פיהרען איין ביי רעטונגס-אַרבייט דאָס סיסטעם פון פּראָטעקציע און פּאַרטיי-פּאַוואָריזם מוזען אָהן ווייטערעס בעזייטיגט ווערען פון אַזעלכע פעאַנטוואָרטליכע מיסיעס, ווי זיין ממונים אויף אַמעריקאַנער שטיצעס פאַר נצרכים און נסתרים!

דריי חדשים קויהלען-שטרייק אין ענגלאַנד.

דער שטרייק פון די אַרבייטער אין די קויהלען-גרובען דויערט שוין באַלד 3 חדשים און ריהרט זיך נישט פון טויטען פונקט. די רעגירונג נעהמט אָן מיטלען אויפ'ן פאַל, אויב דער שטרייק זאָל זיך פערציהען ביז סוף אויגוסט, אַז אין דער צייט, ווען דער פּאַרלאַמענט וועט נישט פונקציאָנירען, זאָל רעגולירט ווערען דער פערברויך פון קויהלען.

אַזוי ווי ביידע צדדים, סיי די קויהלען-מאַגנאַטען, סיי די קויהלען-גרעבער בלייבען איינגעשפּאַרט ביי זייערע פאָדערונגען, קאָן דער קריזיס געלעזט ווערען אויף איינעם פון די דריי אופנים: 1) נאַציאָנאַליזאַציע פון די קויהלען-גרובען, 2) צוריקקעהר צו די אַלטע שכירות מיט'ן תנאי, אַז די רעגירונג זאָל ווייטער סובסידירען די קויהלען-אינדוסטרי, 3) אָפּשלוס פון סעפּעראַטע אָפּמאַכען צווישען די אונטערנעמהער און אַרבייטער און ביסלעכווייזע ליקווידאַציע פונ'ם שטרייק.

דער ערשטער וועג איז ביים איצטיגען מאָמענט אויסגעשלאָסען. די קאָנסערוואַטיווע רעגירונג פון באַלדווינ'ען האַלט פאַר אונמעגליך צו נאַציאָנאַליזירען די קויהלען-גרובען, ווייל, לויט איהר מיינונג, וועט דאָס זיין אַ קאַטאַסטראָפע פאַר דער ענגלישער ווירטשאַפט.

דער צווייטער וועג — פון סובסידיעס — וואָלט געוועזען מעגליך, ווען די צדדים וואָלטען אָנגענומען די מיינונג פון דער ספּעציעלער קויהלען-קאָמיסיע. אָבער די פעדעראַציע פון די קויהלען-אַרבייטער האָט זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט די בעדינגונגען פון דער קאָמיסיע אָנצונעהמען. עס בלייבט אַלזאָ איבעריג אויף דער דריטער וועג פון סעפּעראַטער און פּאַמעליכער ליקווידאַציע. דאָס געזעץ וועגען 8 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג איז דורכגעפיהרט, דערביי טראָגט דאָס געזעץ אַ פאַקולטאַטיווע פאָרם, ד.ה. „ווער עס וויל, דער זאָל אַרבייטען 8 שעה".

אין קריזיס הערשט איצט אַ פּעריאָד פון אָפּוואַרטונג: ווי לאַנג וועלען די

די מיטלען אויפ'ן פאַל, ווען דער שטרייק וועט זיך פערציהען. — די מעגליכע אויסגאַנגען און זייערע אויסזיכטען. — אינטערהעגע פון די נייסטליכע. — די קריטיק פון לאָיד דזשאָרדזש'ן און מאַקדאָנעלד'ן. — די קאָלאָסאַלע היזקות פון ענגלאַנד.

(אַ בריף פון לאָנדאָן).

אַרבייטער בלייבען געטריי דער סאָלידאַריטעט און דיסציפּלין פון זייער פעדעראַציע און אין וואָסער מאָס וועלען זיי אויסנוצען דאָס נייע געזעץ און צוטרעטען צו דער אַרבייט אויפ'ן יסוד פון סעפּעראַטע אָפּמאַכען מיט די בעלי-הבתים. מאַכען זיך אַ קלאָר בילד פון דער לאַגע איז דערווייל זעהר שווער, ווייל בלויז אין דריי קרייזען איז אַ דריטעל פון די אַרבייטער צוגעטראָטען צו דער אַרבייט, זייער צאָהל איז אָבער אַזוי קליין אין פערגלייך מיט דע אַלגעמיינער צאָהל אַרבייטער אין די קויהלען-שאַכטעס, אַז מאַכען וועלכע ס'איז נישט אויספיהרען דערפון וואָלט געוועזען פריהצייטיג.

לעצטענס האָבען זיך אינ'ם קאָנפליקט אַריינגעמישט פערטרעטער פון דער קירכע, וועלכע האָבען אַ־ויסגעטוקט אַ קאָמפּראָמיס-פּלאַן, דהיינו: די אַרבייטער קעהרען זיך אום צו דער אַרבייט לויט די אַלטע שכירות, אַנשטאָט אָבער רעגירונגס-סובסידיעס ווערען די פעהלענדע סומען געדעקט דורך אַ ספּעציעלער הלואה, וועלכע ס'וועט מיט דער צייט אומקעהרען די אינדוסטריע גופא. פון ענטפער, וועלכען באַלדווין האָט געגעבען דער דעלעגאַציע פון די גייסטליכע, איז צו זעהן, אַז די רעגירונג נעהמט דעם פּראָיעקט נישט ערנסט. דער דאָזיגער ענטפער דאַרף דעבאַטירט ווערען אין פּאַרלאַמענט. ס'איז פאָראויסצוזעהן, אַז די רעגירונג וועט שאַרף קריטיקירט ווערען דורך לאָיד דזשאָרדזש'ן און מ קדאָנאַלד'ן, וועלכע וואַרפען איהר פאָר „אַפּאַטיע" און אונבעהאָלפענקייט ביי דער ליקווידאַציע פונ'ם מלוכה-רואינירענדען שטרייק. אַזוי ווי אָבער לאָיד דזשאָרדזש און מאַקדאָנאַלד לעגען נישט פאָר קיין אייגענע מיטלען, ווי אַזוי ארויסצוגעהן פון טעמפּען ווינקעל, וועט באַלדווינ'ען נישט שווער זיין אָפּצוּוואַרפען זייערע אַרגומענטען, און די רעגירונג וועט אין פאַל פון אַן אָפּשטימונג — די אָפּשטימונג דאַרף פאָרקומען איבער'ן געהאַלט פון מינ. פאַר קויהלען-ענינים — בעקומען די געהעריגע מעהרהייט. (אַזוי איז טאַקע געווען: לאָיד דזשאָרדזש'ס פאָרשלאַג וועגען אונצוטרוי פאַר דער רעגירונג איז מיט אַ מעהרהייט אָפּגעוואָרפען געוואָרען, די רעד.)

ס'איז איבעריג אויפצוקלערען, אַז דער קויהלען-שטרייק ברענגט דעם לאַנד דירעקטע און אונדירעקטע אונגעהויערע היזקות. עס ליידען כמעט אַלע צווייגען פון דער אינדוסטרי, דאָס לאַנד מוז קויפען קויהלען אין אויסלאַנד און די געקויפטע קויהלען מוז מען פערברויכען אויף אַ שפּאָרזאַמען אופן. די אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסט און צוזאַמען מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסען די הוצאות פון דער מלוכה, ווייל ביז איצט איז גילטיג דער געזעץ וועגען צאָהלען יעדען אַרבייטסלאָזען צו 15 שילינג אַ וואָך מיט הוספות פאַר די פאַמיליעס.

די ענגלענדער בלייבען אָבער דאָך קאַלטבלוטיג, און די ענגלישע פּרעסע למשל, גיט לעצטענס אַ פיל מעהר אָרט פאַר די געשעהענישען אין פראַנקרייך, איידער פאַר דעם גרויסען קריזיס, וואָס הערשט אין לאַנד גופא.

ר. ק-ם

איך בין אַ דעלעגאַט.

(פעליעטאָניסטיש)

פון ~~~ א. שאַרפּצינגעל ~~~

ענדליך איז אויך געקומען די רייה אויף מיר — איך בין געוואָרען אַ דעלעגאַט.

שוין די העכסטע צייט געווען. שטעלט אייך פאָר, וואָסער אומגליק עס וואָלט געווען, ווען איך לעב מיר אַזוי אויס מיין ביסעל יאָהרען און פיהל נישט דעם טעם פון זיין אַ דעלעגאַט.

דאָס וואָלט דאָך געווען אַ שרעקליכער קלאַפּ פאַר מיר! ווי נאָר עפּיס אַ קלאַס, אַ פאַך, אַ מסחר, צי גלאַט אַזוי זיך אַ גרופּע, האָט זיך זיינס אַ דעלעגאַט; שיקט איהם אַהין, שיקט איהם אַהער; שיקט איהם דאָ, שיקט איהם דאָרט, און שיקען שיקט מען איהם, נישט צו אַבי וועמען, נאָר צו סאַמע קאַרפּענקעפּ, צו די העכסטע מענשען פון דער געזעלשאַפט; ער איז אַן'איינגעהער אין די העכסטע פענסטער און וואו נאָר עפּיס אַ גרויל — שפּאַרט ער צו איהם אָן.

אַ דעלעגאַט, איז ביים איצטיגען מאָמענט אַ סך חשוב'ער ווי אַ דעפּוטאַט, אַ דאָזאָר, אַ ראַטמאַן, צי גאָר אַ גבאי. האָב איך זיך טאַקי אַרומגעזעהן, אַז עס איז נישט קיין פּלאַן צוצולאָזען, אַז דער „מינסטער און געמיינסטער" זאָל געשטעלט ווערען אויף דער דעלעגאַטען-הויך און איך, שאַרפּצינגעל, זאָל חס וחלילה בלייבען מחוץ דער דעלעגאַטען-מחנה. האָב איך טאַקע פערזעצט „קאָפּ-און-קראַגען" און ווי איהר זעהט, בין איך ענדליך געוואָרען — אַ דעלעגאַט.

וואָס דאַרף מען מעהר, אַז אפילו צו פּרנסה, איז דעלעגאַטישקייט נישט קיין שלעכטע סגולה...

בין איך שוין, הייסט עס, אַ דעלעגאַט מיט מזל. זאָל עס מיר וואויל בעקומען. איך ווינש מיר, אַז אויפ'ן פּרנסה-געביט, זאָל איך נישט ערגער אָפּשניידען ווי די אַנדערע דעלעגאַטען. ווי זאָגט אַ ווערטעל: אָהן זייער שאָדען מיר געזאָגט. ווי נאָר איך בין געוואָרען אַ דעלעגאַט, האָב איך מיך געהייסען שיקען קיין אַמעריקע. שיקט דאָך אַמעריקאַנער אַהער דעלעגאַטען צו אונז, דאַרפען מיר שיקען דעלעגאַטען אויך צו זיי אַהין; זיי שיקען אַ הער דאָ ביי אונז פאַרשען, דאַרפען מיר שיקען אַ הין צו זיי פאָרשען. מען דאַרף זיך, אין דער היגזיכט, געגענזייטיג אָפּדינגען. זיי העלפען שטענדיג אונז, דאַרפען מיר זיי אויך מיט עפּיס אַרויסהעלפען.

בין איך אַלס דעלעגאַט אָנגעקומען קיין אַמעריקע:

באַלד בין איך אַוועק אויספאָרשען די דאָרטיגע לאַגע.

קודם כל, האָב איך זיך געלאָזען, ווי געוועהנליך עס טוט אַ דעלעגאַט, איבער די אָרימסטע געסלאַך, זיך בעקענען מיט דער לאַגע און בעדערפענישען פון די אָרימסטע און אונטערדריקסטע. דאָרט האָב איך זיך אָנגעטראָפען מיט אַ גרופּע אָפּגעריסענע, אָפּגעשטויסענע קינדער, וואָס האָבען זיך געשפּילט אין די גאַסען.

— קינדערלעך! — האָב איך זיך צו זיי געווענדעט — ווי לעבט זיך דאָ אייך? איך בין אַ דעלעגאַט — האָב איך זיך פאָרגעשטעלט — איך וויל אויספאָרשען אייער לאַגע, מעגליך, איך וועל עפּעס קאָנען טון פאַר אייך, צו פערלייכטערן אייער עקזיסטענץ.

— אוי אַ דעלעגאַט, אַ דעלעגאַט! האָבען די קינדערלעך אויסגעשריגען אין גרויס בעגייסטערונג, מיך אַרומגערינגעלט מיט גרויס פריידע און איינער פון די ווייסע חברה'ניקעס האָט אויף טשיקאַווען מיר אַ פרעגע געטון:

— פון וואַנען, ליבער דעלעגאַט, זענט איהר אַהערגעשיקט געוואָרען?

— פון וואַנען? פון פּוילען, — האָב מיט שטאָלץ געענטפערט.

נאָר איידער איך האָב בעוויזען אַ וואָרט אויסצורעדען, זענען שוין די פעמפּעקלעך ביי מיר נישט געווען. איך האָב נאָר געהערט זייערע אויסגעשריי־ען פון דערווייטענס:

— מיר האָבען נישט קיין געלד פאַר אייך!..

איך האָב נישט פערשטאַנען, וואָס זיי מיינען דערמיט צו זאָגען און בין מיר אַוועק ווייטער.

אָט בין איך אין אַ פּאַראַדנער גאַס. געה מיר אַריין אין אַ ערשט קלאַסיגען קאַפעע. בעט דעם אָרקעסטער אויפצוהערען שפּילען, שטעל מיך אַרויף אַ טישעל און שטעל זיך פאָר פאַר די נאָבעלע געסט:

— איך בין אַ דעלעגאַט, געקומען אַהער אויספאָרשען אייער לאַגע. מיר זענען אייך שולדיג אַ סך דאַנקבאַרקייט. מעגליך מיר וועלען קאָנען אייך מיט עפּיס העלפען — האָב איך אויסגערופען.

— פון וואַנען זענט איהר, מר' דעלעגאַט, געשיקט געוואָרען — האָט מען מיר צוגעוואָרפען די פראַגע פון איינגע ווינקעלעך.

— וואָס הייסט פון וואַנען? פון פּוילען! אַליין בין איך אַ לאָדזשער און הייסען הייס איך שאַרפּצינגעל — האָב איך זיך פאָרגעשטעלט.

ווען איך וואָלט אַהין אַריינגעוואָרפען אַ באָמבע, וואָלט דאָרט נישט געוואָרען אַזאַ צולויפעניש ווי עס איז געוואָרען נאָך מיין פאָרשטעלעכטס. איך בין געבליבען אין קאַפעע מיט די טישלעך און בענקלעך. בלויז אַ פּאָר פערשוין האָבען אַריינגעשריגען צו מיר דורך די פענסטער:

— טראָגט זיך אָפּ פון דאַנען! מיר האָבען נישט קיין געלד פאַר אייך...

אַ צומישטער בין איך פון דאָרט אַרויס און ווייטער נישט פערשטאַנען וואָס זיי מיינען דערמיט צו זאָגען. און ביי זיך האָב איך געטראַכט, אַז די אַמעריקאַנער זענען נישט קיין גאַסטפריינדליכע. גאַנץ אַנדערש נעמען מיר ביי אונז אויף זייערע דעלעגאַטען.

פון דאָרט בין איך אַוועק גלייך צום אַמעריקאַנער פּרעזידענט.

צום פּרעזידענט האָט מען מיך אָבער נישט צוגעלאָזען. באַלד ביים שוועל האָט מיך דער לאַקאַי אויסגעפרעגט ווער און וואָס איך בין און וואָס איך פערלאַנג.

שוין אַ מאָדע אַזאַ ביי די פּרעזידענטען. צום ערשט מוז מען רעדען מיט לאַקאַיען.

אַ'ז ווי נאָר דער לאַקאַי האָט דערהערט, ווער און וואָס איך בין און צו וואָס איך שטרעב, האָט ער אַ כיטרען שמייכעל געטון און מיר דערלאַנגט אַזאַ זאָג:

— געהט אייך געזונדערהייט. מיר דאַרפען אייך נישט האָבען. מיר נויטיגען זיך נישט אויסצובעסערן אונזערע פינאַנצען... קיין געלד פאַר אייך, האָבען מיר נישט. דער פּרעזידענט האָט פאַר אייך קיין צייט נישט.

אָפּזאָגענדיג דאָס דאָזיגע, האָט דער לאַקאַי פערקלאַפּט פאַר מיר די טיר און — איך בין געבליבען אין דרויסען.

דאָ בין איך שוין גאָר געוואָרען אַ צומישטער.

סטייטש, געוואַלד-געשריגיי! וואָס וויל מען פון מיר האָבען?! — האָב איך צו מיר אַליין געוואָלדעוועט — איך בין דאָך אַ דעלעגאַט, איך בין דאָך געקומען נאָר אויספאָרשען. וואָסער לשון לעגט מען דאָ פאַר מיר אַוועק?! וואָס ווילען זיי פון מיר?

איך וועל אייך אויסזאָגען דעם אמת: נאָך מיין בעגעגעניש מיט דעם לאַקאַי, נאָך דעם קבלת פנים, וואָס איך האָב דאָרט געהאַט ביי די קינדערלעך און אין קאַפעע, האָב איך פערלוירען דעם חשק ווייטער צו געהן. איך האָב צוליב דעם געמוזט בעשליסען צוריקצופאָהרען אַ היים.

וועגען אַמעריקאַ האָב איך בעקומען אַ זעהר שלעכטען איינדרוק. שלעכטע מענשען זענען די אַמעריקאַנער, ווייסען נישט פון קיין פּיצעל אידעאַליזם, ווי נאָר עפּ ס, רעדען זיי וועגען געלד און איך ווייס נישט פאַרוואָס האָבען זיי צו מיר געשריגען:

— מיר האָבען נישט פאַר אייך קיין געלד!

אַז איך האָב דאָך פון זיי גאָרנישט פערלאַנגט קיין געלד! מיין רייזע אַהין, צו זיי, האָט דאָך נאָר געהאַט דעם איינציגען צוועק: אויסצופאָרשען זייער לאַגע.

אפשר ווייסט איהר, ליבעניקע לעזער וואָס זיי דאָרט, די אַמעריקאַנער, האָבען געמיינט מיר צו זאָגען?

נאָך מיין ערפאָלגרייכער אויספאָרשונגרייזע איבער די פעראייניגטע שטאַטען, בין איך מיר צוריקגעקומען צו אונז אין לאַנד אריין. איך וועל זיך נעהמען, דאָ אויפ'ן אָרט, אויף אַ ברייט פערצווייטען אופן צו ענטוויקלען מיין דעלעגאַטישע טעטיגקייט.

איך האָב מיר שוין אויסגעאַרבייט אַ גענויען פּלאַן פון אַרבייט. איך האָב מיר שוין אָנגעצייכענט אַ רשימה פון מיניסטאָרען, צו וועלכע איך זאָל געהן, אָדער פאָהרען, זיך משתדל צו זיין. איך האָב מיך אויך בעזאָרגט מיט גאַנצע פּעק מעמאָריאַלען וועגען כל ערליי פראַגען, וואָס אינטערעסירען און זענען נוגע יעדען יוד און בירגער.

מען דאַרף נאָר מיך בעשטעלען, שטעה איך גרייט אויף יעדען רוף מיט'ן נויטיגען מעמאָריאַל אונטערן אָרעם.

איך קאָן אייך מבטיח זיין, אַז די זעלבע „ישועות ונחמות", וואָס איהר האָט פון אַלע אייערע ביז איצטיגע דעלעגאַטען, וועט איהר פון מיר אייך האָבען. די זעלבע „טובות", וואָס זיי פועלן פאַר אייך אויס, וועל איך אייך קאָנען בעווייזען.

איהר מעגט דאָס ווייסען. ווענדעט זיך נאָר צו מיר, ווארום —

איך בין געוואָרען אַ דעלעגאַט...

Dr. med. Rózaner

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הענעריש און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-צאַנג-זאַנגע.

9 דזשעלנאַ 9,

1-טער שטאָק. טעלעפאָן 28-98

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8.

Dr. Prybulski

זאַמענהאָפּ 1, טעל. 25-38.

וועגערישע- און האָר- הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַלען.

נעמט אָן 9—1, 4—8 אָוו., דאַמען: 4—5

לאדז, 30 טען יולי 1926

נייער פאלקסבלאט

לאדז, 30-טען יולי 1926

פאריז בלייבט פאריז

פון ד״ר א. גינזבורג

דער אונבעקאנטער זעלנער.

איך האב איהר דערקענט. זי האט זיך נישט געענדערט.

עס איז די זעלבע אלטע פאריז, ווי איך האב איהר געזעהן מיט זעכצעהן יאהר צוריק.

לאנגע, שווערע, זעכצעהן יאהר זענען פערלאפען, זינט איך בין דא געווען. א ן פערלויף פון דער דאזיגער צייט איז א וועלט-מלחמה אויסגעקעמפט געווארען. אלטע גרויסע אימפעריעס זענען צופאלען; נייע, קליינע מלוכות זענען אויפגעשטאנען. פאריז איז געבליבען די זעלבע, ווי גארנישט וואלט פאסירט.

די זעלבע פאריז, איך האב דורכגעשפאצירט יענע אלע פלעצער, וואס איך האב דעמאלט בעזוכט. קיינע ענדערונגען. די זעלבע מערקווירדיגקייטע. די זעלבע סקווערען. די זעלבע גאסען און געסלעך. די זעלבע גרויסע בנינים און די זעלבע קליינע כאלופעס. די זעלבע ברייטע בולווארען און די זעלבע ענגע, שמוציגליכע געסלעך.

פאריז האט זיך נישט געביטען. די זעלבע קאפעען און דער זעלבער קאפע לעבען. דער חלוק איז בלויז, וואס דעמאלט האט איהר געצאהלט מיט סענטימען פאר'ן ביסעל „קאפע מיט מילך", איצטער צאהלט איהר מיט פראנקען. דער פראנק איז געפאלען.. אפילו דער ריח פון פאריז האט זיך נישט געביטען. דער זעלבער אלטער ספעציפיש פאריזער ריח, וואס איז א געמיש פון שארפען קעז, זויערען וויין און פון די „קאמפארט"-הייזלעך, וואס געפינען זיך אזוי פיל אויף די פאריזער גאסען...

פאריז בלייבט תמיד פאריז. זי שעהמט זיך נישט מיט איהר אלטקייט. זי טראגט אויף זיך איהר עלטער מיט ווירדע און מיט חן.

און דאך, א פאר ענדערונגען זענען פארגעקומען. איך האב אויף די פאריזער גאסען בעמערקט מעהר קאליקעס, מעהר מענשען אהן א פוס אדער אהן א האנד, ווי איך האב דאן, מיט זעכצעהן יאהר צוריק, געזעהן.

דאס זענען קרבנות פון דער מלחמה זיי זענען אבער פיל ווייניגער, ווי מען האט געקענט ערווארטען; פיל ווייניגער, ווי די צייטונגען האבען וועגען דעם געשריבען

זיי זענען פערהעלטנישמעסיג אזוי ווייניג, אז איך האב זיך נישט געקענט צוריקהאלטען און האב געפרעגט מיינעם א בעקאנטען, אן אלטען תושב פון פאריז:

„וואו זענען אהינגעקומען אלע אייערע מלחמה-קאליקעס? פאר וואס זעהט מען פון זיי אזוי ווייניג?"

„מלחמה קאליקעס ווילט איהר", – האט ער מיר געענטפערט, „מלחמה-קאליקעס וועט איהר געפינען אויף דער פראווינץ, אין די דערפער, דערהויפט אין די דערפער. עס זענען דא דערפער, וואו עס איז קיין איינציגער געזונדער יונגער מאנסביל נישטא. אלע אויסגעקוילעט געווארען. דארטען וועט איהר געפינען אדער יונגע קינדער אדער אלטע מענער. וועט איהר טרעפען א יונגען מענשען, איז ער א קאליקע... אויף דער פראווינץ און אין די דערפער, אבער נישט אין פאריז...

„וואס איז דער יחוס מיט די פאריזער?" האב איך געפרעגט. „האט זיי קיין קויל נישט געקענט טרעפען?"

„די פאריזער זענען קלוגער ווי פרימער. זיי זענען נישט געגאנגען צום „פראנט"; זיי זענען נישט געלעגען אין די „טראנשעען". זיי זענען געשטאנען הינטער די מחנות. זיי זענען געזעסען אין די קאנצעלאריעס, האבען זיך בעשעפטיגט מיט'ן „רויטען קרייץ" און מיט נאך אזעלכע מינים ארבייטען אין די „טראנשעען" האט מען געשיקט די ארבייטער און פויערים, הויפטזעכליך די פויערים, ווייל די ארבייטער האט מען געדארפט אין די פאבריקען, צו פאבריצירען מלחמה-מאטעריאל. געהט, מיין פריינד, אין די דערפער, האט ער געענדיגט, דארטען וועט איהר זעהן דעם חורבן, וואס די מלחמה האט אנגעמאכט."

נישט די וואס מאכען די מלחמות געהען אויף זיי. דערפאר טאקע ווערען מלחמות אזוי לייכטזיניג געמאכט...

און נאך איינס א ייעס, האב איך געזעהן אין פאריז – דעם קבר פון דעם „אונבעקאנטען סאלדאט"...

דער קבר געפינט זיך אין דעם שעהנסטען פלאץ פון פאריז, אויף דער שעהנסטער גאס, אונטער דעם „בויגען פון טריאומף". אויף די ווענד פון דעם דאזיגען „ארק די טריאמף" איז מיט גרויסע בוכשטאבען אויפגעשריבען די אלע זיגען, וואס נאפאלעאן דער גרויסער האט געהאט. און אונטער דעם „ארק" געפינט זיך דער קבר פון דעם אונבעקאנטען סאלדאט. נאפאלעאנ'ס רוהם שיינט ארא אויף איהם, אויף דעם אונבעקאנטען, – א געוואלדיגער כבוד..

דער ארון, אויב עס איז דארטען דא אן ארון, ליגט טף אין דר'ערד. מען זעהט איהם נישט. מען זעהט איבערהויפט קיין קבר נישט. מען זעהט בלויז א גרויסע פלאם, וואס ברענט ארויס פון אונטען, פון דעם אונבעקאנטען'ס קאפ. דער פלאם ברענט און ברענט, און הערט קיינמאל נישט אויף. א מאדערנער „נר תמיד".. דער חלוק איז, וואס דער פערצייטיגער „נר תמיד" איז געווען א קליין פייערל פון א קליין קנייטעל, איינגעטונקט אין ריינעם אייל-בוים-אייל. דער מאדערנער „נר תמיד" איז א גרויסער פלאם, אהן א קנייטעל, פשוט ע גאז..

און עס האט זיך מיר אויסגעדוכט, אז דאס איז דער פייער פון גיהנום, וואס שפארט ארויס פון אונטען און וואס זוכט ווידער אמאל אויסצובערעכען און חרוב מאכען די וועלט. איך האב געקוקט אויף דעם גרויסען העסליכען פלאם, וואס שפארט ארויס פון דעם צוקאפענס פון דעם אונבעקאנטען סאלדאט, אז מיר האט זיך אויסגעדוכט, אז דער פלאם שטעלט מיט זיך פאר די שנאה צווישען פעלקער און נאציאנען, וואס ווערט קינסטליך אויפגעהאלטען און געשטיצט..

איך בין געשטאנען פון ווייטען און בעטראכט די סצענע. דער קבר איז אין גאנצען בעדעקט מיט בלומען, מיט פרישע, לעבעדיגע בלומען די בלומען ווערע געבראכט פון מענער און פרויען, פון יונגע און אלטע. דאס זענען טאטעס און מאמעס, וואס גלויבען און האפען, אז דארטען ליגען די ביינער פון זייער פערלוירען געגאנגענעם זוהן; דאס זענען ווייבער, וואס גלויבען און האפען, אז דארטען ליגען די ביינער פון זייערע מענער; דאס זענען כלות, וואס גלויבען און האפען, אז דארטען ליגען זייערע געליבטע.. אלע גלויבען זיי און אלע האפען זיי מיט זעלבען גלויבען און דעם זעלבען האפען, – דער נארישער מענשליכער גלויבען און דער נארישער מענשליכער האפען.

אבער אט איז צוגעקומען אן עלטערע פרוי געקליידעט אין שווארצען, האט אוועקגעלייגט איהר ביינטעל בלומען, האט זיך געשטעלט אויף די קני און האט אנגעפאנגען עפעס צו פלאפלען.. אפשר א מאמע, וואס בעווייגט איהר בן-יחיד.

דאס איז געווען צו פיל פאר מיר. איך בין אוועקגעגאנגען

דער איינציגער שטרוי-הוט

פאריז איבערראשט אייך נישט בלויז מיט איהר זעלביגקייט, נאר אויך מיט איהר גלייכגילטיגקייט צו אייך. פאריז קימערט זיך וועגען אייך נישט. אמת, די פאליציי איז איצטער אביסעל מעהר פארזיכטיג מיט פרעמדע ווי אמאל. איהר זייט איצטער מחויב צו ציינען אין האטעל אייער פאספארט, אנגעבען אייער עלטער, אייער פראפעסיע און דאס גלייכען. אבער קוים האט איהר דאס אפגעטון, זייט איהר א פרייער מענש. איהר קענט געהן, וואו און ווען איהר ווילט. עסען וואס און וואו איהר ווילט. שלאפען בייטאג אדער בייניאכט און געהן געקליידעט ווי אייך פאלט איין איהר מעגט טראגען א צילינדער, א הארטען קאפעליוש, א ווייכען קאפעליוש, א שטריימעל, א יארמולקע אדער גאר א שטרוי-הוט אום ווינטער. קיינעם קימערט עס נישט. עס איז קיינעמס עסק נישט.

ווי זאגט מען עס: „בדידי הוה עובדא", מיט מיר אליין האט עס פאסירט:

ווען איך בין געפאהרען קיין פאריז, איז געווען הייס און שעהן. איך האב, נאטירליך, געלאזען מיין ווינטערדיגען קאפעליוש אין דער היים.

ערשט ווען איך קום קיין פאריז דערזעה איך, אז אלע טראגען ווייכע אדער הארטע ווינטערדיגע קאפעליושען. נישטא קיין שטרויענער הוט פאר א רפואה. איך בין דער איינציגער, וואס טראג א שטרויענעם הוט.

לאזט זיך אויס, אז דער פריהלינג איז געווען אין פאריז א קאלטער און א רעגענדיגער. ס'איז נישט אוועק א טאג אהן א רעגען. די זון האט זיך כמעט נישט בעוויזען. פאר דער גאנצער צייט, וואס איך בין געווען אין פאריז, האט זיך די זון בעוויזען בלויז א פאר מאל, און דאס בלויז אויף מינוטען. געהען די פאריזער מיט זייערע ווינטערדיגע קאפעליושען און מיט רעגען שירעמס אין די הענד.

איך בין דער איינציגער מענש אין פאריז, וואס טראגט א שטרויענעם הוט און האט נישט קיין רעגען שירעם..

ריכט איך זיך אויף צרות. ערשטעס הויבט זיך גאר נישט אן. קיינער קוקט זיך אויף מיר נישט אום. קיינעם קימערט נישט וואס פאר א הוט איך טראג. א גאנצע וואך בין איך געווען דער איינציגער מענש אין פאריז, וואס האט געטראגען א שטרוי הוט, און קיינער האט מיר נישט צופלעצט דעם מח, קיינער האט מיר קיין קרום ווארט נישט געזאגט.

עס איז א קלייניגקייט, אבער מיר דוכט זיך, אז אין דער דאזיגער קלייניגקייט ליגט דער גרויסער חילוק.

פראנקרייך איז טאקע א מיליטאריסטישע מדינה, אבער אזוי שנעל ווי דער מענש האט אפגעדינט זיין טערמין, אזוי שנעל ווי ער איז ארויס פון דער קאזארמע, א ז ער ווידער א פרייער מענש. ער האט א רעכט אויף זיינע פערזענליכע נייגונגען און זיין פערזענליכען געשמאק. פראנקרייך שרעקט זיך נישט פאר קיין אנדערשקייט.

פרויען אהן מענער / דאס געשלעכטס-פראבלעם אין הייטיגע רוסישע דארף

דאס איז איינע פון די טראגעדיעס פון איונזער צייט: די גרעסערע צאהל פרויען פאר מענער. אין גאנץ סאוויעטרוסלאנד איז דא מיט 4 מיליאן פרויען מעהר, ווי מענער. א״, למשל, אין דארף ט. איז דא 296 „איבעריגע" פרויען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך 179 אלמנות. די איינראפעאישע מלחמה, דער בירגער-קריג, דער הונגער האט אומגעבראכט מאסען מענער...

און אט דאס טראגישע „נישט איינגעארדנטע" ביסעל אלמנות ברענגען אריין איצט אין לעבען פון דארף א קליינע איבערקעהרעניש. פעסט, שטארק אויפ'ן אמת'ען אופן ווילען זיי בעקומען זייער ביסעל פריוואט-גליק.

גאר וואו נעהמט מען מענער, אז פאר די מיידלעך אפילו קלעקט נישט?

און פאר יעדערע פון די 179 שטעהט די שרעקליכע פראגע: – „וואס מאכט מען?"

און די 179 לעזען די פראגע יעדע אויף איהר שטייגער.

אט שטעהט א נידריג הייזע, בייגאכט ווערט דא לעבעדיג: דא וואוינט אן אלמנה. יונגען וועלכער די פויערים שמועסען, אז די „באבע" האט זיך שוין איינגעאנצען צו לאזען.

די אלמנה האט זיך איינגעארדנט א הייזעל פאר שכורים און פריילעכע לייט. דא הערען זיך שטענדיג לידער, געשרייען, א מאל אויך א געשלעג.

דער דארפישער סאוויעט ברעכט זיך דעם קאפ, ווי ווערט מען פטור פון דעם שלאק. נאר וואס זאל מען טון, אז „לאזאריכא" קאן ביי זיך אין דערהיים טון, וואס זי וויל.

משונה'דיגע ערטער זענען איצט דא אין רוסלאנד. אין סאראטאווער גובערניע קאן מען טרעפען גרויסע דערפער, וועלכע ווערען דורך די שכנישע פויערים גערופען „אלמנה'ישע". מענער א חוץ קליינע יונגלעך איז דארט נישט צו טרעפען. די סטאטיסטיק ווייזט אן, אז בלויז אין איין דאנער געביט געפינען זיך איצט 40 טויזענד אלמנות.

צווישען די שטילינקע, רוהיגע אלמנות קאן מען אבער טרעפען גאנץ אפט ווייבער, וועלכע בונטעווען זיך, וועלכע ווילען אויך עפעס געניסען פון עולם הזה.

אין דארף ט. האבען די פרויען איינגעארדנעט א נייעם מין שפיל. נאך די זומער-ארבייטען דינגען אב די מיידלעך פון דארף גרופענווייז צו 10 ביז 16 פערזאן א גרעסערע שטוב דארט ארדענט מען איין פון צייט צו צייט בעלער. די בחורים פון דארף געהען ארום פון איין שטוב צו דער אנדערער. דא טרעטען זיי נאר אב אויף א מינוט, מען ווינצעלט זיך א ביסעל און מען געהט ווייטער זוכען, וואו ס'זענען „אינטערעסאנטערע" מיידלעך.

דער פארזיצענדער פון דארפישען סאוויעט גיט איבער וועגען די פרעהליכע אווענדען:

„ס'איז שווער צו דערקענען די מיידלעך. גאנץ אפט לאדען זיי איין די בחורים: קומט צו אונז אויף פלירט. ביז שפעט אין דער נאכט זינגט מען, מען טאנצט, דאן לעשט מען אויס די לאמפען, און עס ווערט א ווילדער הארמידער, מיט קושען זיך און האלזען זיך. אפט קומט פאר נאך עפעס ערגערס.

פיר מאל, זאגט ער, האב איך שוין די פראגע אויפגעהויבען. די פויערים זענען מסכים, אז מ'מוז געגען דעם קעמפען. אבער ווי אזוי? געהען און פונאנדערטרייבען דאס יונגוואר? אבער דאס איז דאך שוין געווארען א מנהג.

און ווער ווייסט, ווען דאס אונשולדיגע פלירטעווען ווערט פערוואנדעלט אין אנ'ארגיע? די עלטערן בעציהען זיך צו דער זאך קאלטבלוטיג. בכלל האבען מיר א מאך געטון מיט דער האנד אויף דער יוגענד: „איהר פאלגט אונז נישט? גוט. איהר וועט דערנאך אליין בעדויערן". ווען א פאטער פרעגט די טאכטער, וואו האט זי פערבראכט די נאכט, ענטפערט זי מיט חוצפה: פערבראכט מיט יונגעלייט.

צי זענען פארהאן פאלגען פון די פלירט-אווענדען? פערשטעהט זיך, אז יא. נישט אלעמאל שווימט די זאך ארויף, אבער דאך קומען פון צייט צו צייט פאר פראצעסען וועגען אלימענטען, אדער וועגען מארד פון א נייגעבוירען קינד. איבריגענס זענען דערין שולדיג נישט בלויז די „אווענדען". דאס ערגסטע איז–די לייכטע בעציהונג צו דער פרוי מצד דער יוגענד און א טייל יונגע פויערים. וואס פארע צערעמאניעס זאל מען מיט זיי מאכען, אז פרויען איז דא אזוי פיל. אט דא ליגט דער מקור פון דער צולאזענקייט.

וועגען צולאזענקייט רעדט מען איצט זעהר פיל. די צולאזענע בעציהונג צו דער פרוי לאזט זיך זעהר פיהלען. זי שרעקט אפ קודם כל די פרוי גופא. מ'דארף עפעס טון, אבער וואס-ווייסט מען נישט.

אט נישט לאנג איז פון דארף ט. אוועקגעפאהרען אין שטאדט אריין א יונגע דרייסטע און שעהנע פויערטע. און האט זיך פון דארט געבראכט א מאן–א כינעזער. א גאנצען חודש האט זיך דאס דארף געקייקעלט פאר געלעכטער, אבער סוף כל סוף איז מען צוגעוואוינט געווארען. דער כינעזער האט געהייסען: טון-מין-לי, האבען די פויערים איהם געענדערט דעם נאמען אויף „סעמיאן" און דער כינעזער איז געווארען א גלייכבערעכטיגטער בירגער אין דארף.

דאס דארף איז פאר א געזעצליכע הייראט.

– כאטש אונטער'חתמ'ענען זיך, זאגען די פויערטעס, וועט דאס לעבען דאך זיין פעסטער. און אזוי וואס? היינט איז ער (דער מאן) דא, און מארגען זוך איהם ערגעץ... שלעפ איהם אין געריכט אריין. און געריכט שפארט ער זיך גאר איין, מאכט חוזק: וואס פארע אלימענטען, אז זי האט געלעבט מיט מיר מיט איהר אייגענעם ווילען?

שווער איז דאס לעבען פון פויער און פאדערט פעסטע פארמען פון לעבענס-שטייגער. איינקויפען זיך די מינדעסטע זאך אין דער ווירטשאפט–איז א גאנצע געשעהעניש, און דא–א חתונה אויף א צייט, און מ'ווייסט נישט, צי די פאמיליע וועט פיהרען א ווירטשאפט, צי נישט.

דערציעהלט א פויער וועגען אזא פאמיליע. זיי זענען זיך צונויפגעגאנגען פרייוויליג, אויס ליבע. געהאט א ביסעל געלד, נו וואס, אנשטאט קויפען עפעס פאר דער באלעבאטישקייט, פלעגט זי זיך איינקויפען פערשידענע שמאטעס. און אין א האלב יאהר ארום–איז זי פון איהם אוועק. וואס איז? ער איז אן ארימאן, וויל פערקויפען איהרע קליידלעך. ניין, א חתונה מוז זיין ווי געהעריג, פא זאקאנו.

א. י-עה.

פון מיין פענסטער / בילדער פון דער פוילישער גרויסשטאדט*)

דער ליטוואק מיט דער געהיימניספולער קארטעל. — דער יוד מיט'ן ריטעל. — די געוועזענע קייזערליכע זינגערין. — „טיטאניק". — די הויף-זינגער און ווייערע פאטעטן.

ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

פון נ. קופער.

כמעט אלע פארטאג קומט זי, די גרינע קארטעל אויף מיר אייזערנע רעדלעך. די קארטעל פאראויס און נאך איהר גיהען נאך—דער ליטוואק מיט זיין ווייב.

מאדנע זעגען זיי, שווייגענדיגע, לאנג-זאמע, געהיימניספולע. און אויך זייער קארטעל איז פונקט אזוי געהיימניספול, ווי זיי אליין.

דאס ערשטע מאל, אז דער יוד, דער ליטוואק, מיט זיין ווייב האבען אריינגעפיהרט די קארטעל, האב איך זיך פארגעשטעלט גאט ווייסט, וואס אזיינס זיי פיהרען דארטען.

א קארטעל איז עס א גרויסע, א גרינע, מיט צוויי טירלעך, אנגעהאנגען מיט שלעסלעך, מיט א בלעכענעם דאך פון וועלכען עס קוקען ארויס עטליכע גע-היימניספולע שווארצע לעכלעך.

אז דער יוד איז אריינגעקומען אין הויף, האט ער זעהר פארזיכטיג און געלאסען אראפגענומען צו ערשט איין שלעסעל פון טירעל, דערנאך דאס צווייטע שלעסעל; דערנאך האט ער זיך געפארקעט זעהר לאנגזאם ביי די שוואר-צע לעכער פון דאך עפעס געדרעהט, געמייסטערעוועט. מען האט געמיינט, אז דער יוד בעווייזט וואונדער צום סוף האט זיך אויסגעלאזט, אז אין אט דער דאזיגער גרויסער געהיימניספולער גרי-נער קארטעל, וואס איז פערשלאסען אויף אזוי פיל שלעסער און האט אזוי פיל געהיימניספולע לעכער — ליגט ניט מעהר ווי א געוועהנליכער...גראמאפאן— און זאל איהם צו קיין חרפה ניט זיין — נאך אן אלטער און א הייזעריגער דערצו.

דער עולם איז געבליבען ענטוישט. גאר געלד האט מען דעם יוד געגעבען. בלויז פאר דער אנשטרענגונג, אין וועל-כער ער האט אונז געהאלטען, האט מען איהם געגעבען געלד. פון דאמאלס אן קומט ער אפט, און וואס מעהר ער קומט, אלץ מעהר פעראינטערעסירט ער.

דאס איז א יוד, ניט קיין הויכער, ניט קיין קליינער, מיט א בערדעל, וואס איז ניט שווארץ, ניט העל; ער געהט אני-געטאן, ניט שלעכט, ניט גוט; זעהט אויס ניט יונג און ניט אלט נאר צוויי זאכען, וואס ווארפען זיך ספעציעל אין די אויגען: דאס איז זיין לאנגזאמקייט. מאדנע לאנגזאם. פאמעלעך טוט דער יוד זיין זאך. יעדער טריט זיינער איז געמאסטען; יעדע בעוועגונג בערעכענט. דאס הויז, וואו איך וואוין האט דריי הויפען איינע נאכ'ן אנדערען. פונדעסט וועגען, אז דער יוד שפילט אפ אין איין הויף, פערשליסט ער צוריק די גרינע קארטעל זיינע אויף אלע שלעסער און שלעסלעך, ווי ער וואלט פיהרען דארטען אוצרות מיט געלד, און די גאנצע צייט וואס ער איז אין הויף, רעדט ער ניט קיין ווארט.

אנגערעדט דעם גראמאפאן, גע-לאזט א חזנ'ישען „רצה" אדער „יעלה"— און ער שטעהט זיך א שווייגענדיגער אויף זיין ארט; רעדט קיין איין ווארט ניט. גיט מען איהם געלד, נעמט ער; גיט מען איהם ניט—איז ניט! קיין איין געבעט, קיין ווארט, קיין דאנק אפילו ניט.

בלויז מיט זיין ווייב, די ליטוואטשקע, וואס איז פונקט אזוי שווייגענ-דיג ווי דער מאן איהרער, רעדט ער אויס עטליכע ווערטער, ווייגער זאל ניט הערען.

און נאך איהם, דעם שווייגענדיגען יוד מיט דער גרינער קארטעל, קומט „דער יוד מיט'ן ריטעל".

א פשיטקאווער יוד איז דאס דער יוד מיט'ן „ריטעל".—ער האט געמאכט אן ערפינדונג: אנשטאט שפילען מיט א סמיטשיק איבער א פידעל, שפילט ער מיט א ריטעל (א גאנץ געוועהנליך דאר שטעקעלע), וואס מען ציהט ארויס פון א בעזים.

ווי אזוי קען מען דאס שפילען מיט א ריטעל?

גאנץ איינפאך:

דער יוד קומט אריי אין הויף, שטעלט זיך אוועק אין מיטען הויף און גרימפעלט מיט א ריטעל איבער דער האנד, צוברומענדיג מיט'ן מויל, פונקט ווי די קלעזמער, ווען זיי פרובירען אויס א פידעל.

דער עולם אין הויף שטעלט זיך ארום ביי די פענסטער,—וואס וועט דאס דער יוד אזוינס טון? קען מען זיך ניט פאר שטעלען. אבער דער יוד איילט זיך ניט. גאכדעם ווי ער האט שוין רעכט אויס-פרובירט דאס ריטעל איבער דער האנד, הויבט ער אן דעם קאנצערט. ער פיהרט מיט'ן ריטעל איבער דער האנד גיך-גיך און קלאפט צו מיט א ברעג שיך און ברומט צו מיט'ן מויל, ווי מיט א פידעל.

— טיטינא, אך טי-טי-נא!

די איבעריגע הויף מוזיקאנטען זעהען אויף איהם ביי, זיי לאכען פון איהם:

— ר' משוגע יודעל! — שרייען זיי צו איהם—וואס טוט א הר? - וועלכער מענש שפילט דאס מיט א ריטעל?

נאר דער יוד מאכט זיך ניט פון זיי און שפילט זיך ווייטער

„טיטינא, אך טי טי-נא"!..

אין גארניסט. ער מאכט פונקט אזעל-כע גליקען ווי די איבעריגע מיט די פידלען. פעדקעהרט, א סך זעגען אזוי צופרידען פון דעם יודען'ס טשיקאווע איינפאל, אז יי גיבען א הם נאך מעהר געלד. און דער יודעל בעדאנקט זיך און שפילט ווייטער אויף „ביס": „טי-טינא, אך טי טי-נא"!

און פערענדיגען, פערענדיגען די זינגער. זיי קומען זינקטליך און זינגען אפ זייערס.

עס קומט די יונגע פרוי מיט די גרויסע שווארצע אויגען און נאך גרע-סערע שווארצע רינגען אין די אויערען. א פרוי א יונגע. ניט קיין מיאוס'ע, עהנ-ליך צו א ציגייניערין, און זינגט רוסי-שע ליבע-לידלעך אויף פויליש. וועגען איהר געהען די פאנטאסטישע קלאנגע איבעם די דינסטמיידלעך אין הויף זאגען וועגען א הר, אז זי איז א געווע-זענע זינגערין, וואס האט געזונגען ביים סאמע קייזער אין הויף.

צי זי האט טאקע געזונגען ביים קיי-זער אין הויף צי ניט, ווייס איך ניט, נאר א שטימע האט זי ניט קיין שלעכ-טע. איבערהויפט זינגט זי מיט א גרויס געפיהל און הארץ דאס רוסישע ליד „טשייקא".

נאך איהר קומט דער יוד מיט'ן „טיטאניק".

די שיף „טיטאניק" איז אונטערגע-גאנגען שוין באלד מיט א צוויי צעהנד ליג יאהר צוריק. דורך דער צייט זע-נען שוין א היבש ביסעל מלחמות גע ווען, נאר דער יוד זינגט נאך אלץ וועגען דער אונטערגעגאנגענער „טיטא-ניק". ער איז א בלינדער, און אויף די בלינדע אויגען טראגט ער א טיכעל ארומגעבונדען, און ערשט אויף דעם ארומגעבונדענעם טיכעל טראגט ער א פאר ברילען...

איהם פיהרט זיין ווייב, א יודענע מיט א פאר בלויע שפאקולען

ער זינגט מיט א שארפען ליטווישען אקצענט און מיט א „ס" אנשטאט א „ש"—

„סטעלט אייך פאר, ליבע מענטשען, די קאטסינע,

אז די וואסער איז אריין אין דער מאסינע

און די עלעקטריזיטעט איז פער-לאשען געווארען"...

און דאס ווייב זיינס בעגלייט איהם מיט'ן מויל אנשטאט א פידעל:

— בום, בום, באם—אקאמפאנירט זי בו-בום בום באם!..

אז דער יוד פון „טיטאניק" געהט אוועק, קומט דער יוד „דער קרעכצער".

ער איז שוין אלט דער יוד, דער קרעכצער. ער האט, זעהט אויס, אין דער יוגענד שוין ניט געהאט קיין שטי-מע, און איצט אויף דער עלטער האט ער זי אודאי ניט. אבער וואו שטעהט עס געשריבען, אז א יוד דארף דוקא קענען זינגען? — גענוג, אז א יוד קען קרעכצען און קרעכצען קען דער יוד. ער איז דערין א מייסטער, א ספעציאליסט. און קיין ווערטער זיך אויסלערנען דארף ער אויך ניט, צו וואס ז—ער האט זיך זיינע אייגענע ווערטער. ער זינגט, וואס עס קומט איהם אין מויל אריי:

— אוי—ס'איז דאך יודען אזוי שלעכט. ביטער, געוואלד געשריגען, אזוי שרעקליך.

אוי, און ס'געהט דאך שוין ראש חודש מיערטשעשיום...

און איך האב א ווייב מיט קינדער-לאך אין דער היים...

ווי געפעלט אייך אזא ליד? אבער דאס ליד זיינס איז ניט דאס איינציגע. ער האט נאך א סך אזעלכע לידער.

ביי די איבעריגע זינגער שפילט שוין די „מאטיוו" גאר א גרויסע ראלע. זיי זינגען ניט אייגענע זאכען, נאר מא-קע „מאטיוו" און מיט גראמען. פאר-האן ספעציעלע „פאעטען", וואס שאפען לידלעך, און אלע מוזיקאנטען און בע-טלערס קומען צו זיי זיך אויסלערנען די ווערטער מיט דער מוזיק און בעצא-לען דערפאר.

אט די דאזיגע „פאעטען" פערשטע-הען שוין אן עסק, נוצען אויס די טע-מעס, וואס זענען אויפ'ן טאג ארדנונג.

ביים איצטיגען מאמענט זענען שטארק פאפולער די לידער איבער דעם טויט פון זישא ברייטבארד און איבער דעם יודישען סטודענט שטיינער, וואס מען האט גע'משפט אין לעמבערג—מען גיסט טרעהרען, ווי באב אויף דעם גורל פון שטיינער'ן, און מען שיט פעך און שוועבעל אויף יענע שו-אים, אי-מצרה-יפש אויף דער שיקסע פאסטער-נאק, וואס האט איהם געוואלט בעגראבען

„אוי, לעגט מען איהם אויפ'ן בעטעלע,

טוען די קוימען, אוי אוי, קלינגען! מען שטעכט איהם מיט א דרעטעלע און מען שלאגט א הם אם אוי, די יונגען..."

און באלד וועגען דער שיקסע פאסטערנאק: —

„אוי, שיקסע פינסטערע ושתי'ס טאכטער,

וואס האסטו, אוי צו'ן אן'יודיש קינד?

די האסט דאך איהם, אוי, אוי, געשאכטען!

געשאכטען ווערען זאלסטו, אוי, און בלינד..."

וועגען זישא ברייטבארד'ן, וואס האט זיך אריינגעשטאכען א טשוואק הין דער קניע, זענען דא מאסען לידער, איינע פון זיי זינגט יעדען טאג א בלינד גע-שטיפעלט יונגעל, וואס ווארפט זיך דערביי הין און צוריק, ווי א פרומער יוד ביים דאווענען: —

„אוי, זישע ברייטבארד, זישע ליבער!

מען האט דאך דיר געגעבען, אוי, אן'עין-הרע!

ביסט געוועזן, אוי, אוי, שמשון הגבור

די שונאים אויף צוועצניש די יאהרען."

די לעצטע שורה איז עפעס ניט אזוי שטארק צוגעפאסט צום גראם ביים לייענען, אבער אין זינגען הערט מען בפירוש דעם גראם.

און וואס איז דען דער אונטערשיד, אבי ווייבער וויינען מיט טרעהרען און ווארפען געלד פון אלע זייטען.

---

*) זעה „נייער פאלקסבלאט" נ. 169, מיין מוזיקאלישער הויף.

א האטעל פאר טויטע.

(א בריף פון ניו-יארק).

די אמעריקאנער האבען געשאנען א נייעם רעקארד: אויפ'ן געביט פון בעגראבען מתים. אין ניו-יארק איז אן פענעבויס געווארען א קאלאסאלע גע-ביידע „דער מתים-האטעל". עס האט זיך אפילו געגרינדעט א ספעציעלע אקציען געזעלשאפט צו עקספלואטירען די דאזיגע אונטערנעהמונג, וועלכע ברענגט גאנץ שעהנע רווחים.

דער האטעל געפינט זיך אין דעם בעסטען טייל פון שטאט. אויף בראד-וועי; דאס איז די סאמע בעלעבטע און רוישיגע גאס אין ניו יארק

אויף דער טיר געפינט זיך א בעשיי-דען בילדעל מיט אן אויפשריפט „פונער-של שוירטש" (בעגרעבניש-קירכע) איבער דער דאזיגער אויפשריפט געפינען זיך דריי קליינע בוכשטאבען Inc ד. ה. אינקארפארעטעד, געזעלשאפט.

פערשטעהט זיך, אז אין אט דער גרויסער געביידע איז ניטשא קיין סימן פון קיין קירכע. עס האבען זיך געפונען געשיקטע געשעפטס-לייט, זעהר ענער-גישע, וועלכע האבען „מערצענדרוסטרי-אליזירט" די טויטע אויך.

די דאזיגע „אינדוסטריע" איז זעהר אינטערעסאנט און מ'קאן רעכענען, אז זי וועט בעקומען א ברייטע פערנעהם אין וועט זיך מסתם אריבערטראגען אויך קיין אייראפע, האט מען דאך „אינדו-סטריאליזירט" דעם הימעל, די רע-ליגיע...

דער אריינגאנג צום האטעל איז א העלער און פערבלענדט מיט זיין לוקסוס: גאנץ אין מארמאר, ליכטיג.. אין קיין שום לויה צייכען אדער מרה-שחורה. קיין זאך דערמאהנט ניט וועגע טויט, וועגען אט דעם שרעקליכען און אומפערמיידליכען גאסט..

א רייה סאלאנען, טייער סטיל מעבעל, עס איבערראשען די זאלען אין סטיל פון לואי XIV, XV און XVI.

די סטילען זענען שטרענג אויסגע-האלטען, מ'פערגעסט איבערגאנצען, אז מ'געפינט זיך אין דער „בעגרעבניש-קירכע", אין א ריין געשעפטליכער אונ-טערנעהמונג

און די טויטע?

די קרובים און פריינד פון פער-שטארבענעם קליבען זיך אויס איי-נעם פון די זאלען, און דאס איבעריגע בעזארגט שוין די געזעלשאפט.

אין איינעם פון די פרעכטיגע און ליכטיגע זאלען איז געלעגען א טויטער, אבער קיין שום שרעקליכעס און טרוי-ריגעס איז דערין ניט געווען. קיין אקריוס, קיין שווארצע טובע, קיין ליכט, קיין טרויער קראנץ. אין זאל, אויף א סטיל דיוואן איז געלעגען אנגעטאן דער בר-מנן. ער איז געלעגען אויף א זייט. האלב-צוגעדעקט מיט א ווייסער זיידענער דעק. פון דערווייטענס ווייזט זיך אויס, אז א מענש ליגט און דרעמלט. איבער'ן דיוואן איז געהאנ-גען א לייכט פארהאנג.

דער האטעל פאר טויטע איז אינטער-נאציאנאל א קאטאליק, א פראטעסטאנט א יוד אלע בעקומען דא דעם געהע-ריגען כבוד און „בעקוועמליכקייטען", פאר א בעשטימט געצאהלט, לויט'ן טאריף.

די טויטע, וועלכע געפינען זיך אין האטעל, זענען באלזאמירט. פאר באלזאמירען נעהמט מען בעזונדער 100 דאלאר. א ספעציעלער שטאט בעדינגט „גריימלען" צו'ם בר-מנן אזוי, אז ער זאל זיין ענליך צו א „לעבעדיגע", „ביים לעבען".

אומעטום א שטרענגע דיזינפעקציע, די געזעלשאפט געהט אויך איבער דעם טראנספארט פון טויטע אין אנדע-רע שטעדט. פאר יעדען בר מנן ווערען צוגעגרייט בעזונדערע ספיל טרונעס, וואס קאסטען פון 100 ביז 20 טויזענד דאלאר. צו דעם צוועק איז אויך אנגע שטעלט א גאנצער שטאט קינסטלער, דעקאראטארען און טאפעצירערס. ניט קיין פשוט'ע בעגרעבער..

ביים „פונערל טשוירטש" איז אויך פארהאן א קרעמאטאריום צו פערברע-נען טויטע אויך לויט א ספעציעלער טאקסע.

ביי די רייכע און מיטעלע קלאסען אין ניו יארק איז געווארען א מאדע צו שיקען זייערע נאהענטע פערשטאר-בענע קרובים אין האטעל פאר טויטע דארט ווערט דער בר מנן אין משך פון א שעה צייט באלזאמירט או איינגע-ארדענט אין א בעזונדערע סאלאן וואו די קרובים און פריינד קענען אפגעבען כבוד זיין אנדענקען.

טויטע פרויען בעדינט א ספעציעלער פריזיער פערסאנאל

פאר איינגע זאלען איז בעשטימט א טאקסע פון 500 דאלאר א טאג

אין דעם דאזיגע ארגאניזירטען האטעל ווערט אלץ גענוי, פינקטליך און אהן אויפהאלט. שוין אויסגעארבייט א סי-סטעם. העפליכקייט און געשעפטס-מעסיגקייט

אן'אמעריקאנער האט קיין צייט נישט צו ארגאניזירען א לויה פאר זיינעם א קרוב אדער נאהענטען. דאס איז פער-בונדען מיט גרויסע קלאפאטען, מיט צייט-פערלוסט און אונאנגענעהמליכקייטען און, א ח ק אלעמען—א טויטער אין שטוב, א געלויף, א געוויין..

אינטערעסאנט איז נאך, אז ביים פונערל טשוירטש האט די דאזיגע גע-זעלשאפט געעפענט א הייראטס-ביורא, ספעציעל פאר אלמנות און אלמנ'ס. עס זענען שוין אפילו פארגעקומען עס ליכע חתונות מיט דער געהעריגער צע-רעמאניע, און דער קאפעלע וואס גע-פינט זיך אין איינעם פון די פרעכטיג-סטע זאלען אין האטעל.

אן'אמת'ע לויה- און חתונה-אינדוסטריע!

י. מאי.

גלוי אליהו / פון אומאויסשעפּליכען קוואַל פון ישראל אסמאן.

די תורה זוכט נאָך איהר אַכסניה, זי קומט געוועהנליך אַהין וואו מ'האַלט זי טייער. ווי די הייליגע חכמים זאָגען, אַז נאָך דריי דורות תלמידי-חכמים טרעפט שוין די תורה אַליין דעם וועג צו אייניקלעך און אוראייניקלעך, און טוט זיך מעהר נישט אָפּ פון זייערע טיילער.

און אַז דער עלטער-זיידע איז ר' שמעריל פּרימישלאַנער, דער למדן פון שטאָט, דער זיידע איז דער עהרליכער ר' מאיר'ל, וואָס געהט נישט אַרויס פון די דלד אמות-של-הלכה, און דער טאַטע איז פּרימישלאַנער רב, איז שוין ממילא ר' מאיר'ל דער גוטער בחור, דער שם-דבר. ער האָט דאָך שוין אַ חזקה אויף דער תורה! האַלט אָבער ר' מאיר'ל, אַז אַ חזקה איז נאָר גוט אויף אַן אָנהויב, אַז די תורה זאָל גרינגער אָנקומען, ווייל מען אָבער זי זאָל נישט אוועקגעהן, דאַרף מען זיך מוסר-נפש זיין צוליעב איהר, פּשוט זיך ממית'ן אין איהר געצעלט. און ר' מאיר'ל טוט טאַקי אַזוי. ער עסט נישט, ער שלאָפט נישט, נאָר ער זיצט יומם ולילה און לערענט. די מוטער שרייט כלומרשט, דער פאָטער בייזערט זיך, טענה'ט, אַז „ושמרתם את נפשותיכם" איז אַ מצות-עשה און אַז די תו"ל זאָגען: „דער וואָס האַלט אין איין פאַסטען הייסט אַ זינדיגער" — עס העלפט אָבער נישט. מ'קען ר' מאיר'לען נישט אָברייסען פון לערנען, ביים עסען אַפילו, ווען דער פאָטער יאָגט איהם שוין אַרויס פון בית-המדרש'ל, האַלט ער אַ ספר. פאָטער און מוטער שרייען, בייזערען זיך, מכלומרשט, טיף אין האַרצען זענען זיי אָבער זעהר צופרידען דערפון: זיי ווייסען, אַז ביי זיי וואַקסט אַ קינד, וואָס וועט זיין אַ גדול-הדור, וועט בעלייכטען אַ וועלט.

פּרימישלאַנער רב איז דער נוסתר צדיק, דער בעל-מדרגה, קיין רבי איז ער אָבער נישט. ער דינט דעם רבונו-של-עולם מיט פּשטות, זיצט טעג און נעכט אין זיין בית-המדרש'ל און איז עוסק אין תורה און עבודה. אַ שאלה קומט מען איהם פרעגען אין בית-המדרש'ל, צו אַ דין-תורה גייט ער אַריין אין בית-דין-שטיבל. דאָס בית-המדרש'ל איז ביי איהם אַ שטיק בית-המקדש, ער האַלט עס עהרליך, טייער. דאָרט דאַרף מען נאָר לערנען, דאַווענען: עס איז גאָט'ס הויז, און דאָרט דאַרף מען עוסק זיין נאָר אין זאַכען, וואָס זענען בין-אדם-למקום. אַ שאלה איז תורה, איז איהר אָרט אין בית-המדרש'ל, עס איז בין-אדם-למקום. אַ דין תורה איז אָבער בין-אדם-לחברו און דערויף איז פאַראַן אַ בית-דין שטוב, אַ וואָכעדיגע הויז פאַר וואָכענדיגע זאַכען. ראובן מיט שמעון'ען קומען אַריין פון מאַרק, ברענגען מיט זיך די גאַס, האָבען צו טון אין דיני ממונות, און עס איז נישט גלייך אַריינצוקומען מיט'ן שטעקעל און געלד בייטעל אין גאָט'ס הויז.

און אַז מיט אַ דין תורה איז אַזוי, תייגט ווי איז שוין מיט פּשוט'ע מענשליכע זאַכען, ווי עסען און שלאָפען!

און אַז די רביצין זעהט, אַז מ'קען ר' מאיר'לען נישט אָפּרייסען פון לערנען, וויל זי איהם אַריינטראָגען עסען אין בית-המדרש'ל, לאָזט אָבער פּרימישלאַנער רב נישט. ער איז מקפיד, מ'זאָל חלילה דאָרט קיין דרימעל נישט כאַפּען, נישט קיין היימישער און אַפילו נישט קיין פרעמדער. די מצוה פון הכנסת-אורחים איז אַפילו גרעסער פון קבלת-פני-השכינה, ווען איז עס אָבער געזאָגט געוואָרען: — ביי זיך אין הויז. און ווען עס קומט אַן אורח זעהט שוין דער פּרימישלאַנער רב, ער זאָל האָבען וואָס צו עסען און וואו צו שלאָפען, נעמט איהם אַריין צו זיך, שיקט איהם אין אַן אַכסניא, אין שטאָטישען הכנסת אורחים אַלץ לפי-כבודו-ומעלתו, אין בית-המדרש'ל אָבער נעכטיגען — דאָס נישט!

די שטאָט זעהט ווי הייליג און טייער דער רב האַלט דאָס בית-המדרש'ל, און קריגט גרויס אָפּשיי דערפאַר, מ'האַלט עס פאַר אַ מין בית הדרש, און מ'ווייסט, אַז נישט יעדער איז זוכה דאָרט צו לערנען. עס ווערט הייליגער און הייליגער, ביז עס בלייבט אַ מין התבודדות-שטיבל פאַר'ן רב, וואו ער און זיין זוהן ר' מאיר'ל זיצען און לערנען, און דינען השם-יתברך אומגעשטערט.

ר' מאיר'ל וואַקסט אין תורה און עבודה. דער פאָטער זעהט עס און דאַנקט דעם רבונו של עולם טיף אין האַרצען, ווייל אָבער קיין ווערט אויף די ליפּען נישט ברענגען: די מוטער פיהלט עס און איהר האַרץ קוועלט איבער פון גרויס נחת, און זי גיט אָפּ אַ דאַנק און אַ לויב השם יתברך דערפאַר, גיסט אויס פאַר איהם איהר פולע האַרץ אין די ווערטער פון תחינות פון שרה-בת טובים און אַלע אַנדערע וואוילקע-נעוודיגע ווייבער.

ר' מאיר'ל וואַקסט ווייטער און נעמט געהן אויף אַן אייגענעם וועג. עס ווערט איהם ענג דער אויסגעטראָטענער וועג און נעמט זיך אויף אַ נייעם דרך; ער דאַרף געהן זיין וועג און מוז איהם אַליין אויסטרעטען. ער פערטיפט זיך אין נסתר, נעמט זיך צו סודות התורה, פערטוט זיך אין עבודה און געהט פון מדרגה צו מדרגה. דער פּרימישלאַנער רב קוקט זיך צו און שווייגט. ער האַלט אַן אָפּען אויג, אָבער קיין דעה זאָגט ער איהם נישט. דער וועג איז אַ שווערער, אַ מסוכנ'דיגער, אָבער אויף זיין מאיר'לען קען מען זיך פערלאָזען. דאָס איז אַ וועג פאַר יחידי סגולה, מ'דאַרף זוכען, בלאָנדזשען, פילמאָל פאַלען און זיך גוט צושלאָגען, און ווייטער זיך אויפהויבען און זוכען ביז מ'דערשלאָגט זיך צו אַן אייגענעם דרך. און ווען די רביצין דערפיהלט דעם שינוי אין איהר זוהן און זי וואַרפט אַ שטומען בליק צו איהר מאַן, אין וועלכען עס געפינט זיך אַ פערבאָרגענע שרעק, שטאַרקט ער איהר האַרץ און זאָגט:

— ציטער נישט, אשה, גאָט איז מיט אונזער קינד! ער וועט, מיט זיין הילף, געפינען דעם וועג!

ר' מאיר'לען ווערט ענג אין דעם איינזאַמען בית המדרש'ל. אָפטמאָל כאַפּט ער זיך אַריין אין קהל'שען בית-המדרש, קומט צווישען עולם, הערט זייער לערנען, זייער דאַווענען, דעם זיפץ, דעם קרעכץ, די מרה שחורה. זיין האַרץ ווערט אין איהם צעבראָכען, ער ווערט דורכגעזאָפּט מיט צער. ער אַנטלויפט צוריק אין פאָטער'ס בית-המדרש'ל, איז זיך מתבודד, איז עוסק אין עבודה, פערטיפט זיך אין נסתר, פאַלט הפסקות, לויפט אָפטמאָל גאָר אַוועק אין וואַלד אין פעלד, גיסט אויס דאָס האַרץ פאַר'ן באַשעפער אין דער שטילקייט. ער קומט צוריק, קשיות ווערען פערענטפערט, ספקות פערשווינדען, סודות ווערען אַנטפּלעקט. ער געפינט דעם וועג. די השגה ווערט געלייטערט, ער געהט העכער און העכער און דער וועג ווערט שווערער, מסוכנ'דיגער. שווער זיך אַליין אַן עצה צו געבען. מ'איז צוגעקומען צו די ריכטיגע תיקות, אליהו-הנביא אַליין דאַרף קומען און זיי פּערענטפערען. דאָס האַרץ געהט איהם אויס, ח'מוז איהם זעהן, מ'דאַרף זוכה זיין צו גלוי-אליהו.

דער וועג איז אָבער צו שווער, ער איז צו יונג, מ'דאַרף אַ האַנד, אַ הילף.

און ער בעט ביים פאָטער, ער זאָל איהם צוהעלפען, ער זאָל זוכה זיין צו האָבען גלוי אליהו.

דער פאָטער פערטראַכט זיך אַ ווייַלע, און ענטפערט אין דער שטיל.

— יאָ, מיין קינד, ביזט שוין אויס געלייטערט גענוג. דו וועסט איהם, מיט השם-יתברך'ס הילף, זוכה זיין צו זעהן.

און אַז עס געהט דורך אַ צייט, ר' מאיר'ל איז עוסק אין תורה און עבודה מיט'ן גאַנצען האַרץ, זוכט, בלאָנדזשעט ווייטער, און אליהו הנביא באַווייזט זיך נישט, וואַרפט ער ווייטער אַ צעשראָקענעם בליק צום פאָטער. דער פאָטער דערזעהט דאָס שברות-הלב און ער זאָגט:

— וואַרט, מיין קינד, ער וועט קומען צו דיר, אַהער אין בית-המדרש'ל וועט ער קומען!

און איינמאָל, אַ פרייטאָג בייטאָג, ווען ר' מאיר'ל זיצט, אַ פערטיפטער אין הויכע ענינים, איינער אַליין אין בית המדרש'ל, עפענט זיך די טיר און עס קומט אַריין אַן אָפּגעריסענער אָרימאַן מיט זעקלעך און פעקלעך אויף זיינע פלייצעס. ער מאַכט אַ שטיקעל גערודער אין בית-המדרש'ל, איז מפסיק ר' מאיר'לען פון זיינע הויכע מחשבות. ער נעמט אַראָפּלעגען זיינע פעקלעך, וויל זיך מאַכען אַן אָרט אין בית-המדרש'ל. ר' מאיר'ל ווערט אַ ביסעל צערודערט. עס פערדריסט איהם, וואָס מ'האָט איהם איבערגעריסען אין מיטען די ריכטיגע מחשבות, און ער געהט צו צום אָרימאַן און זאָגט צו איהם:

— ר' יוד, שלום עליכם אייך! איהר וועט מיר מוחל זיין, מיין פאָטער איז מקפיד, מ'זאָל דאָ נישט שלאָפען. איך וועל אייך שאַפען אַ גוטען שבת, נאָט אייך אַ צווייערגילדען און געהט געפינט אייך אַן אַכסניה!

דער אָרימאַן האָט געענטפערט.

— מ'דאַרף נישט. דער הקדש — אַ גאַנץ שעהנע אַכסניא!

און ער געהט אַרויס.

אין אַ ווייַלע אַרום איז דער פּרימישלאַנער רב אַריינגעקומען און האָט געזאָגט צו ר' מאיר'לען מיט אַ זיפץ:

— אַז מ'וויל זעהן אליהו-הנביא, מיין קינד, דאַרף מען אָנגאַנגען געהן אויף אַן אייגענעם דרך, אָנהויבען אויפסניי. מ'טאָר זיך אויף קיינעם נישט אָנשפּאַרען, אַפילו אויף אַן אייגענעם טאַטען. יעדע אָנשפּאַרעניש איז אַ שטרויכלונג: אַ וועג וואָס איז גלייך פאַר איינעם איז קרום פאַר אַ צווייטען. און די הויכע עולמות, זענען נישט פאַראַן קיין טאַטעס און קיין קינדער, קיין יונגער און עלטער.

און ר' מאיר'ל האָט פערשטאַנען, ווער דער עלטער אָרימאַן איז געווען, און אַז ער אַליין האָט אליהו-הנביא'ן פערטריבען פון זיך, און איז אַוועק אָפּריכטען גלות.

רעקלאַמע-וואָך!

צוליב'ן פאַלען פון דאָלאַר, האָב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אַלע אַרטיקלען, ווי: פּודער, טואַלעט-זייפע, העלנישע וואַסערן, פּערפומען, ווי אויך אויף אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען. באַזוכען מיין געשעפט און די גענוי אויסגעשטעלטע פּרייזען פון מיין שויפענסטער איז אַהן קויף צו [illegible] רעעל! ביליגער, ווי איבעראַל!

מיט אַכטונג י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

א קראַנץ פּערל / פון תלמוד און מדרש

ווען ביי ר' יוחנן בן זכאי איז געשטאָרבען זיין זוהן, איז געקומען ר' אליעזר איהם מנחם-אבל צו זיין און האָט צו איהם אַזוי געזאָגט:

רבי! אדם הראשון האָט געהאַט אַ זוהן און איז געשטאָרבען, האָט ער זיך געלאָזט טרייסטען, אַזוי דאַרפסטו זיך אויך לאָזען טרייסטען.

האָט איהם ר' יוחנן בן זכאי געענטפערט:

— לא די, וואָס איך האָב מיין אייגענעם צער, דערמאָנסטו מיר נאָך דעם צער פון אדם הראשון'ען?

נאָך איהם איז אַריינגעקומען ר' יהושע און האָט איהם געזאָגט:

— רבי! איוב האָט געהאַט זיהן און טעכטער און אַלע זענען זיי איהם געשטאָרבען, און ער האָט זיך געלאָזט טרייסטען.

האָט ער איהם אויך דאָס זעלביגע געענטפערט:

— לא די, וואָס איך האָב מיין אייגענעם צער, דערמאָנסטו מיר נאָך דעם צער פון איוב'ן?

דערנאָך איז אַריינגעקומען ר' יוסי און האָט איהם דערמאָנט, אַז ביי אהרנ'ען זענען געשטאָרבען צוויי זיהן אין איין טאָג און ער האָט זיך געלאָזט טרייסטען, און ס'איז אַריינגעקומען ר' שמעון און האָט איהם דערמאָנט, אַז ביי דוד המלך איז געשטאָרבען אַ זוהן און האָט זיך געלאָזט טרייסטען.

האָט ער זיי אויך דאָס זעלביגע געענטפערט.

— לא די, וואָס איך האָב מיין אייגענעם צער, דערמאָנט איהר מיר נאָך דעם צער, וואָס עס האָט געהאַט אהרן הכהן און דוד המלך?

צום סוף איז אַריינגעקומען ר' אלעזר בן עזריה און האָט פאַר איהם גענומען אויסרעכענען די שבחים און די אַלע מעלות טובות, וואָס ער האָט איינגעפלאַנצט אין זיין פערשטאָרבענעם זוהן, און דאָס האָט ער איהם געזאָגט, זאָל זיין דיין טרייסט.

דערויף האָט איהם ר' יוחנן בן זכאי געענטפערט:

— אלעזר מיין קינד, דו האָסט מיר געטרייסט אַזוי ווי מענשען דאַרפען טרייסטען.

(אדר"נ פ' י"ד)

רבי יהושע בן חנניה, ווען ער איז נאָך גאַנץ קליין געווען, פלעגט זיין מוטער איהם מיט'ן וויגעלע אַוועקשטעלען אין בית המדרש, כדי זיינע אויערען זאָלען זיך צוגעוואוינען צו הערען דברי-תורה.

(ירוש' יבמות פ"א)

פאַר חיא הגדול'ס צייטען איז דער פויגעל זרזיר געקומען צו פליהען קיין ארץ-ישראל. איז מען צו ר' חיא געקומען פרעגען, צו דער דאָזיגער פויגעל איז כשר, צי מ'טאָר איהם עסען. האָט ר' חיא געזאָגט, אַז מ'זאָל דעם פויגעל אַרויסלאָזען אויפ'ן דאַך און זעהן, וואָס פאַר אַ טייגעל עס וועלען זיך מיט איהם חבר'ן. האָט מען אַזוי געטון, איז געקומען צופליהען דער שוואַרצער ראָב-פויגעל און האָט זיך מיט איהם געחבר'ט. האָט ר' חיא געזאָגט: ווייבאַלד אַז טריפה פויגעל חבר'ט זיך מיט איהם, מן הסתם איז ער אויך טריפה, און ער האָט געפּסק'ט, אַז מ'טאָר איהם נישט עסען.

(בראשית רבה ס"ה)

ווען דוד המלך האָט פערענדיגט דעם תהלים, איז ער פון זיך זעהר צופרידען געוועזען און האָט זיך אָנגערופען: רבונו של עולם, צי איז דאָ נאָך אַזאַ אויף דער וועלט, וואָס זאָל זאָגען אַזוי פיל שירה, ווי איך? האָט זיך איהם בעוויזען אַ זשאַבע און האָט זיך אָנגערופען: האַלט זיך נישט אַזוי גרויס, דוד, איך זאָג מעהר שירה פאַר דיר.

(פרק שירה)

דער פויגעל קורא היט נישט זיינע אייער, און אַז עס קומט די צייט, ווען ער דאַרף בריהען, נעמט ער אַוועק ביי אַנדערע פויגלען זייערע אייעלעך און בריהט אויף זיי. ווען עס קומען אַרויס פויגעלעך, ציפּען זיי אויס ביי איהם די פעדערען פון זיינע פליגלען און ער קען נישט פליהען, ביז עס קומט אַ זעלבע ס'איז חיה און עסט איהם אויף.

וואָס האָט איהם דערצו געבראַכט? ווייל ער האָט צוגענומען ביי פרעמדע זייערע אייעלעך, כדי צו שאַפען פאַר זיך פייגעלעך.

(ילקוט שמעוני ירמיהו)

פון דריי מזיקים האָט גאָט פערהיטען זיינע ברואים: דעם אישות האָט ער בעשאַפען אָהן אויגען, ווייל אַז ער וואָלט געזעהען, וואָלט קיין בעשעפעניש זיך נישט געקאָנט אויסהיטען, נישט גע'מזיק'ט צו ווערען פון איהם. דעם שלאַנג האָט ער בעשאַפען אָהן פיס: ווען ער וואָלט געהאַט פיס, וואָלט ער נאָכגעיאָגט דאָס שנעלסטע פערד און איהם גע'הרג'עט, און די זשאַבע האָט ער קיין ציינער נישט געגעבען: ווען זי וואָלט געהאַט ציינער, וואָלט זיך קיינער נישט געטאָרט בעוויזען אין טייך.

(שוחר טוב)

געזאַמעלט דורך א. ש. עוינגער.

Dr. med. R. STUPEL

12 Szkolna 12

הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען. 088

ליכטבעהאַנדלונגען (רענטגען און קוואַרץ)

נעמט אָן: פון 8—10, 12—2 און פון 6—8 אָוו.

Paryski Zakład Fotograficzny

wł. H. SROKA, Brzezińsa 69

מאַכט בעקאַנט, דאָס אין סער די אַטעליער-אַרבייט, ווי רעטושירטע פּאָ-טאָגראַפיעס און פּאָרטרעטען, ווערט אויך אָנגענומען פערשידענע פאָטאָגראַפישע אַרבייטען פאַר אינדוסטריע-צוועקען, צ. ב. פאַבריקען, אינערע אויפנאַהמען מאַשינען-פלענער. אַ ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר קלישען פון 3-פאַרבען-דרוק (נאַטור-טרייע פאַרבען), פאַרבען-קלישען פאַר קינאָ-רעקלאַמעס לויט די מעטאָדע „Autochrome" Lumiere גרופּען-אויפנאַהמען פון שול-קינדער צו זעהר ביליגע פרייזען. ספּעציעלע הנחות פאַר אַרטיסטישע קרייזען. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט שנעל, אַ נקטליך און רעעל. צופאָהר מיט'ן טראַמוויי נומער 1.

מיט אַכטונג ה. סראָקאַ.

אין וואלד פון לײדענשאפטען.

(ראמאן). (307

באטיאני איז צוזאמען מיט אדעלינא'ן אפגעטראטען פון פענסטער

בזעלבעסוויז איז זיך אויך דער המון אויף דער גאס פו־נאנדערגעגאנגען.

די גענעראלער האבען זיך געזעגנט, און אדעלינא איז געבליבען אליין מיט דעם גראף באטיאני

זיי זענען אריבער פון דעם עס־צימער אין דעם גע־מיטליכען בודואר, און זיך אריינגעזעצט אין די ווייכע שטולען.

אויפ'ן קליינעם טישעל זענען געשטאנען קליינע שעלעכלעך מיט שמעקענדיגען קאפע.

אדעלינא האט פארגלעגט איהר גאסט א פאפיראס, און אויך אליין פארווייכערט.

— וואס איז עס מיט אייך היינט? — האט זי א פרעג געטון צורוקענדיג איהר שטול צו דעם גראפ'ס — איהר זענט בלאס און אויפגערעגט, אין אייערע אויגען איז נישטא דער געוועהנליכער פייער! צי זענט איהר נישט קראנק, פריינד מיינער?

— יא, איך בין קראנק, מיין הערין! — האט מיט א פער־שטיקטען קול אויסגערופען באטיאני — מיך פרעסט אויף אנ־אינערליכער פייער, וואס נאר איהר זענט איהם ביכולת צו פערלעשען! אדעלינא, איהר האט מיר צוגעזאגט, אז איהר וועט מיר געהערען! פון יענעם מאמענט אן, ווען איהר האט עס מיר צוגעזאגט, פערפאלגט מיך דער געדאנק וועגען אייך סיי בייטאג סיי ביינאכט, סיי אין חלום און סיי אויף דער וואהר! איך קאן שוין מעהר נישט קעמפען מיט מיין הייסער ליידענ־שאפט! אדעל נא, איהר זענט די הערליכסטע פרוי אויף דער גאנצער וועלט! זייט מיינס, אדעלינא!

אדעלינא האט פערחידושט א קוק געטון אויף דעם צו־רודערטען גראף באטיאני

— וואס טוט זיך מיט אייך? — האט זי נאך אמאל איבער־געפרעגט — איהר בעליידיגט מיך! עס ווייזט זיך אויס, אז איהר קלייבט זיך פון מיר מאכען אייער געליבטע און נישט אייער פרוי!

— א, ניין, אדעלינא! האט ליידענשאפטליך אויסגערופען באטיאני — איך וועל דיר געבען מיין נאמען, אויב דו ווילסט עס נאר פערלאנגען! איך וואלט עס נאך היינט געמאכט, די זאלסט הייסען גרעפין באטיאני, ווען דו ווילסט עס! א גלח קאן מען תיכף איינלאדען. ער וועט אונז פיהרען צו דער חופה. און דערנאך וועל איך דיך אוועקפיהרען אין גראדשין, און אין די אלטע חדרים פון דעם קעניגליכען שלאס וואלטען מיר היינט בעקאנט אפפייערען אונזער חתונה!

— ס'ארא משוגעת! — האט זיך מיט א בעליידיגטען קול אפגערופען אדעלינא — איהר רעדט פון היץ, הער גראף! צי וואלט נישט גלייכער געווען, איהר זאלט זיך ווענדען צו א דאק־טאר: ער וואלט אייך אפשר געגעבען עפיס א מיטעל, וואס זאל בערוהיגען אייערע נערוועו!

באטיאני איז אויפגעשפרונגען און מיט האט כמעט א קוק געטון אויף אדעלינא'ן.

— איהר האט דאך מיר אבער צוגעזאגט צו ווערען מיין ווייב? — האט ער היסטעריש אויסגעשריגען.

— איך האב אייך אויסגעשטעלט א בעדינג: צו ראטע־ווען פראג פון דער בעלאגערונג.

— איהר רעדט נאר אלץ וועגען פראג! ווידער פראג, און אבער פראג! נאר דאס האט איהר אין זינען! פאר מיר אבער אדעלינא איז די ליבע ווי כטיגער פון אלץ!

— פארוואס זשע ווילט איהר נישט צוווארטען נאך פינף טעג? — האט אדעלינא א פרעג געטון — אין פינף טעג ארום וועט פראג זיין בעפרייט, און דאן וועל איך ווערען אייער גע־זעצליך ווייב! דעם זיגער וועל איך זיך גערן אפגעבען!

— און אויב אייערע האפנונגען וועלען נישט דערפיהלט ווערען? — האט באטיאני הייזעריג ארויסגערעדט, קוקענדיג קרום אויף אדעלינא'ן — אויב דעם פעלדמארשאל וועט נישט גע אלינגען צו אפנעהמען דעם פרייסישען קעניג? אויב געגען אונזערע אלע מיטלען פון פארזיכטיגקייט, און געגען אונזער העלדישקייט, וועט טרעפען אן אומגליק? אויב פראג וועט איינ־גענומען ווערען דורך אן אטאקע?

אדעלינא האט די הענד פערלעגט אויף דער ברוסט, און דורכדרינגליך א קוק געטון אויף דעם פראגער קאמענדאנט.

— איהר פרעגט, וואס וועט זיין ווען ס'זאל געשעהן, ווי איהר זאגט? — האט זי פאמעליך ארויסגערעדט — ווען אזוינס זאל געשעהן, וועלען מיר אלע שטארבען מיט א העלדישען טויט!

— איהר רעדט וועגען טויט, אדעלינא! מיט איהם וועט פערשוואונדען ווערען אייער פראכט און רייץ! ניין, אדעלינא, אזוי טאר עס נישט זיין! איהר ווילט פערניכטען אייער וואונ־דערבארען קערפער, אייערע פרעכטיגע האר, אייער צארטע ברוסט, איהר ווילט זיך ארונטערשטעלען אונטער א האגעל פון קוילען אונטער די שווערדען פון די פרייסען? אדעלינא! נאך אמאל בעט איך ביי אייך, איך בעט זיך ביי אייך רחמים זייט מיינע! זייט היינט מיינע! לאמיר געניסען פון דעם וואונדער־בארען לעבען, וואס מען וועט עס אפשר ביי אונז אינגיכען אפ נעהמען! אדעלינא! איך וויל דיך ארומנעהמען איצטער, תיכף! איך וויל דיך צודריקען צו מיין ברוסט דא, אין דעם צימער!

— אוועק, וואהנזיניגער!

באטיאני אבער האט שוין ארומגעכאפט אדעלינא'ן, פרובענדיג צודריקען זיינע ליפען צו איהרע. זיינע אויגען האבען געפלאמט מיט א משוגענעם פייער.

ער האט זי אזוי שטארק צוגעדריקט אין זיינע ארעמס, אז זי האט זיך אזוי אנגעהויבען צו שטיקען, רייסענדיג זיך פון איהם, און נישט קענענדיג זיך געבען אן עצה מיט איהם. ער האט זי אלץ פעסטער און פעסטער צוגעדריקט צו זיך.

— גראף באטיאני, בעזינט זיך נאר! — האט זי געשריגען — לאזט מיך אפ!.. דאס איז א מורא'דיגע בעליידיגונג!.. איהר האט זיך פערגעסען!.. אייערע קושען שענדען מיך!.. וואן פון דאנען! איך האס יעדעריען. וואס קאן נישט איבערמעכטיגען זיינע ליידענשאפטען!

די פערצווייפ'ונג האט פערדאפעלט איהרע כוחות, און איהר איז ענדליך געלונגען אפצושטויסען איהם פון זיך

ברענענדיג אין גאנצען פאר כעס, איז זי געשטאנען קעגען דעם גראף און ברוגז'דיג געקוקט אויף איהם.

באטיאני, האט אומזיסט געפרובט צו זיך צו קומען, און ביירע הענד געדריקט צום הארצען, כדי זיך צו בערוהיגען

— דאס וואס איהר האט איצט געטון, גראף באטיאני, — האט זי שטימלאז געזאגט צו איהם — וואלט איך קיין מאל קיין מאנספערשוין נישט מוחל געווען ביז טויט אריין! איהר האט צובר געווען אויף אייער פריינדשאפט, און ענטפלעקט פאר מיר דעם אפגרונד פון אייער נשמה! מיר איז פיינליך זיך מודה צו־זיין, אז א מענשען, וואס קען נישט בעהערשען זיינע תאוות, האב איך געהאלפען צו ווערען קאמענדאנט פון פראג, און דעם גורל פון דער פעסטונג האב איך אונפערטרויט א ווילדען נואף! איך וועל אבער איבערמעכטיגען מיין צארן, איך וועל איהם אויסבעהאלטען פאר אנדערע, מחמת איך טראכט נישט וועגען זיך, נאר וועגען דער פעסטונג פון מיין קייזערין, וואס איז אנפערטרויט געווארען צו אייך! הער קאמענדאנט, דאס וואס עס איז צווישען אונז היינט פארגעקומען, וויל איך קיינעם נישט דערצעהלען, און איך וועל עס אייך בעמיהען מוחל צו זיין, אויב איהר וועט בלייבען טריי אייער שבועה, און אפגעבען אייער לעבען פאר פראג! וועה־און־ווינד וועט אבער זיין צו אייך, גראף באטיאני, אויב איהר וועט נישט דערפילען אייער פליכט! איך וועל אייך דאן גאנץ קאלטבלוטיג דער'הרג'־ענען!

און איצט — איצט גייט אוועק, גראף, קומט מעהר נישט אין מיין הויז אהן מיין איינלאדונג!

מיט א מאך מיט דער האנד האט אדעלינא אפגענומען ביי באטיאני'ן דעם חשק צפיס־צו ענטפערע, און ער האט זיך געמוזט צוריקציהען, און דערשטיקען אין זיך דעם כעס

ער איז אוועק צו דער טיר, און אדעלינא האט זיך אפ־געווענדעט צום פענסטער.

אויפ'ן שוועל האט באטיאני, א קעהר געטון זיין פנים צו אדעלינא'ן אין חוזק'דיג א שמייכעל געטון.

אויף זיין כיטרען פנים האט זיך בעוויזען א מאדנער אויסדרוק.

אין דעם מאמענט האט איהם שוין נישט פערדראסען, וואס ער איז בעגאנגען א פערראט.

איהם איז אין דעם מאמענט איינגעפאלען צו פאדערן ביי'ם שונא, חוץ דעם מיליאן מאלער, לויט דער אבוויזונג, וואס איז ביי איהם געלעגען אין טאש, נאך א צווייטע זאך, נאך א בעלוינונג, וואס ער האט גאר קיין ספק נישט געהאט, אז ער וועט עס ביים שונא אויספועל'ן.

ער האט בעשלאסען צו פאדערן ביי די זיגער, זיי זאלען איהם ארויסגעבען די שיינע אדעלינא.

— ווארט, אדעלינא! — האט צו זיך געקרעכט דער גראף באטיאני ארויסגעהענדיג מיט די טרעפ — דו וועסט זיין נישט די פרוי מיינע, נאר מיין קעבס־ווייב! נישט א גלח וועט אונז פיהרען אונטער דער חופה, נאר דער זיגערישער שונא וועט דיך ברענגען צופיהרען צו מיר, און דאן וועסטו אינגאנצען זיין אין מיין רשות! פאר מיין פערראט וויל איך בעקומען א מיליאן מאלער און די פרעכטיגע אדעלינא בא בערגי! פאר אזא בשקשה'דיגען פרייז וואלט איך פערקויפט נישט נאר פראג, נאר די גאנצע עסטרייכישע אימפעריע!

(פארטזעצונג קומט.)

צו וואס זאלט איהר ליידען?

פינ'ם שהיים פון די פים, פון וואס עס קריכט אפ די הויט און עס מאכען זיך וואונדען, פון שפריט דאס א שלעכטען ריח, אז קיינער קען נעבען אייך נישט שטעהן, קענט איהר פטור ווערען, נוצענדיג דעם אויסגעפרובטע,

פראשעק „ראדיקאל"

דער פראשעק פערהיט אויך פון פ'אצען די הויט. צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער וועלניאוויש, אלטשטאט 8, און פריוואט־וואוינונג פעטריקא 27 פאר פערקויפער־ראבאט. אגענטען־געווינשען.

היט אייך פאר נאכמאכונגען! 469

הומאר

דער קונדס

סאטירע

אזעלכע געדאנקען.

מיר ערלויבען זיך צופיל לוקסוס: א סך פוסטע קעפ האבען ביי אונז קופערנע שטערענס.

דער כח פון געוואוינהייט: געקומען שפעט ביינאכט א היים, האט איינער אויסגעטון ביים אריינגאנג די שיך און אויף די שפיץ פינגער זיך אריינגע'גנב'־עט אין שלאף־צימער, פערגעסענדיג, אז זיין ווייב איז גאר אויף דאטשע.

דער פוילסטער מענש: איינער, וואס טראגט נישט קיין אונטערוועש, כדי צו פערשפארן זיך אויסטון אויף איבער־צובייטען עס.

א דאטשע־שמועס.

זיצט א פרוי זעהר נישט קיין שעה־נע און א גרויסע נודניצע. זי דער־צעהלט וועגען דער לייטישקייט פון איהר מאן, און פערענדיגט:

— צו דעם אלעמען איז ער נאך א גרויסער בר מזל. יונגעלווייז האט איהם א פערד אראפגעשליידערט, ווען ער איז געפאהרען אויף איהם רייטענדיג און עס האט איהם נישט געשאדט.

בחור'ווייז האט ער זיך געשיפט, דאס שיפעל האט זיך איבערגעקערט, אבער ער איז נישט דערטרונקען געווארען. אנומעלט האט זיך זיין אוטאמאביל אנגעשלאגען אן א סלופ, דער שאפער איז געטויט געווארען און איהם האט עס נישט געשאדט.

ווען די פרוי איז ארויס פון הויז, האט זיך איינער אפגערופען:

— יא, איהר מאן איז ווירקליך א בר־מזל. אט לעבט ער שוין מיט דער פרוי 20 יאהר און נאך איינמאל נישט בעגאנגען קיין זעלבסטמארד.

זעהר א גוטע.

שדכן: אזא יאהר, ס'ארא שידוך איך רעד אייך. א ווייב וואס זי וועט נישט ווי היינטיגע ווייבער, קריצען אויפן מאן די ציין.

חתן: מיט וואס זייט איהר דאס זיכער?

שדכן: פשוט, זי האט נישט קיין איין צאהן אין מויל.

וואו מען פערשטעהט א קרענק

— איך וואלט געוואלט זעהן דעם הויפט דאקטאר פון סאנאטאריום.

— דער הויפט דאקטאר איז צוליב זיין שוואכען געזונד אוועקגעפאהרען אויף קוראציע.

אין רודע.

יונגערמאן (פאטעטיש); טייערינקע איך האב אייך ליב!

מיידעל: וואס רעדט איהר, מיר האבען זיך דאך ערשט די מינוט בעקענט!

יונגערמאן: יא איך ווייס עס, אבער איך פאר דאך מארגען גאנץ פרי אוועק פון דאנען.

די היצען! די היצען!

הייס, רבותי!.. מיר לעבען אין א צייט פון היץ. צו פיל היץ האט זיך אנגעזאמעלט אויף אונזער ערד קוגעל..

און דאס איז אונזער גרעסטער אומ־גליק!

— אך, ווען נישט די היץ!

ווען נישט די היץ וואלט איך נאך היינט געווען א בחור און וואלט נישט געהאט אויף מיין קאפ א ווייב מיט 5 באנדיטלעך, וואס ווילען נישט וויסען, וואס רש"י מאכט אויפ'ן פסוק „ויאכלו"..

אלע צרות קומען פון היץ.

ווען נישט די היצען וואלטען אונזערע ווייבער פערשפארט פערשווארצט ווערען אין די אלערליי בעדער, קור־ארטען, דאטשעס און וואלטען פערגע־סען, אז ס'איז דא א ים אויף דער וועלט..

און פארוואס, מיינט איהר, נעפינט מען אלע מאל אונטערגעווארפענע קינ־דער ביי דער טיר פון דער יודישער קהלה?

— עלץ פון היץ!

ס איז א סברה, אז אפילו די „מאיא־ווע רעוואלוציע" שטאמט אויך פון היץ..

אוי די היץ, די היץ. נישט געבראכט זאל זי ווערען...

מען חעט בעשטראפען שדכנים

שמערל: ווייסט בערל, פון איצט אן ווצט מען אנהויבען בעשטראפען שדכנים.

בערל: פארוואס?

שמערל: ווייל זיי האנדלען מיט „אלטווארג" אהן פאטענטען.

גוט און שלעכט.

— שלום, וואו ביסטו געווען די גאנצע צייט?

— אין ערגעץ נים, כ'האב חתונה געהאט!

— דאס איז גוט!

— מאל זיך, אז ס'איז שוין נישט אזוי גוט. כ'האב א שוויגער.

— שלעכט.

— מאל זיך, אז ס'איז שוין נישט אזוי שלעכט, זי האט געלד.

— דאס איז גוט.

— נישט אזוי גוט. זי האלט דאס געלד פערשלאסען אין קאסע.

— שלעכט.

— מאל זיך, אז ס'איז נישט אזוי שלעכט זי האט א פיין הויז.

— דאס איז גוט.

— נישט אזוי גוט. דאס הויז האט אפגעברענט.

— שלעכט.

— מאל זיך, אז ס'איז שוין נישט שלעכט. די שוויגער איז אין דער שריפה פערשאדעט געווארען.

— דאס איז גוט.

— שוין נישט אזוי גוט. מען האט איהר אפגעראטעוועט.

— שלעכט.

— שוין נישט אזוי שלעכט. זי איז געבליבען שטום.

— דאס איז גוט.

— יא, דאס איז בפירוש א גוטע זאך...

——◆◆◆◆——

פרישט אויף און היילט די פיס,
בעזייטיגט תיכף די וועהטאגען און אָרטשיסקעס.

דאָס איינציגע אידעאלע קאָסמעטישע מיטעל איז אין אויסלאַנד זעהר פערשפרייט, בעזייטיגט ראדיקאל די אַממייסטענס פערעלטערטע **ארטשיסקעס, אלע ארט פערהאַרטונג פון דער הויט און געשווילעכץ.**

עס גענוגט צו נעהמען איין וואַנע מיט **„SANITAS"**, און דאָס געשווילעכץ און די אָרטשיסקעס ווערט פערגרינגערט. דאָס אומאנגענעהמע **היצן פון די פיס** פערשווינדט, כראָניש און פייגליכע וועהטאָגען הערען תיכף אויף. דאָס אַמעריקאַנער קאָסמעטישע זאַלץ צו די פיס **„Sanitas"** מיידעט אויס דאָס **אבריבען און דאס שוויצען פון די פיס** און בעזייטיגט דעם אומאנגענעהמען ריח פון שווייס. דאָס אַמעריקאַנער קאָסמעטישע זאַלץ צו די פיס **„Sanitas"** איז אַ פּרעפּאַראַט צוזאַמענגעשטעלט לויט אַלע היגיענישע פאָדערונגען, וועלכע ענטהאַלטען נישט קיין שום שעדליכע סובסטאַנצען. בעדער מיט אַמעריקאַנער זאַלץ **„Sanitas"** שטאַרקען די מוסקולען און די אָדערן פון די פיס, מאַכענדיג זיי פעהיג צו די ווייטסטע מאַרשען אָהן רעקיזיכט אויף ענגע שיך. אַ פעקל אַמעריקאַנער זאַלץ צו די פיס **„Sanitas"** קאָסט **2** זלאָטעס.

צו בעקומען אין אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקעס.

בעמערקונג: היטעט זיך פאַר אָהנליכע נאָכמאַכונגען יעדעס פעקל זאַלץ צו די פיס „Sanitas" איז פערזעהען מיט אַ פאַבריק-מאַרקע **„Lew"**

פערטרעטער פאַר פוילען:

JÓZEF GROSSMAN

598 — Warszawa, Chmielna 49.

ראַטעוועט דאס געזונד!

די גרעסטע וועלטליכע מעדיצינישע פערזענליכקייטען האָבען בעשטעטיגט, אַז 75 פראָצ. קראַנקהייטען שאַפען זיך פון עצירות.

אַ קראַנקער מאָגען איז די הויפּט-סיבה פון די פערשידענסטע קראַנקהייטען, פעראונרייניגט דאָס בלוט און שאַפט אַ שלעכטע שטאָף-וועקסלונג.

די בעוואוסטע פון 48 יאהר אויף דער גאנצער וועלט

ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra Lauera

ווי עס האָבען בעשטעטיגט די פראָפעסאָרען פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר פ. לעידען, ד"ר מאַרטין, ד"ר האָלפעטער און אַ סך אַנדערע בערימטע דאָקטוירים, זענען אַן אידעאַל-מיטעל אויף געזונד צו מאַכען דעם מאָגען, פערניכטען דאָס עצירות (פערהאַרטונג), זענען דאָס אונפערטרעטענדסטע אָפּ-ריינגונגס-מיטעל, פערלייכטערן די פונקציע ביי די פערדייאונגס-אָרגאַנען, פערשטאַרקען דעם אָרגאַניזם און ערוויקען אַן אַפּעטיט.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera פערניכטען דאָס ליידען אויף דער ... נירען, גאַל-שטיינער, העמאָרוידען, רעמאַטיזם און ארטרעטיזם, קאָפּוועהטאָג, אויסשלאָגען און לישאיעס.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera זענען בעשענקט געוואָרען אויף די דאָקטוירים-אויסשטעלונג מיט אויסצייכנונגען און גאָלדענע מעדאַלען אין לאָנדאָן, בערלין, ווין, פאַריז, לאָנדאָן און אַ סך אַנדערע שטעדט. טויזענדער דאַנקבריוו האָט בעקומען ד"ר לאַוער פון אויסגעהיילטע פערזאָנען

פרייז פון אַ האַלבע שאַכטעל 50 ז, דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50

פערקויף אין אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדען

בעמערקונג: היט אייך פאַר אָהנליכע נאָכמאַכונגען.

רעפּרעזענטאַנט אויף פוילען: Józef Grossman, Warszawa, Chmielna 49

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָטעכניק.

ווער סוויל האָבען אַ ליכטיג לעבען!

זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

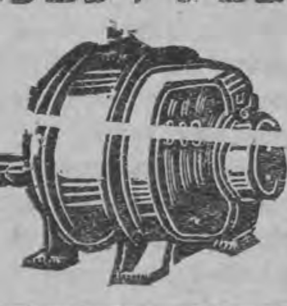

ב. ראטביין
קאָנסטאַנטינער 3

וועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען. ליכט און קראַפט גרויסער אויסוואַהל פון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

רענטגען-קאַבינעט פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָ' ענד

ד"ר וואַלינס	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4–3
ד"ר ערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30–9 5.30–4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12–10 6–5
ד"ר לובימש	הויט-און געשלעכט קר.	1–11
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2–12
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2–12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3–1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס הילף	4–3

סטולגאַ-מעטראַפיע, שפּר ך שטראַהלען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאַקען-שטעלען, קונסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אונטערזוכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט.

2120

ביי דער רענטגעניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָ:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9 - 2 נ"מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראָ אָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7.30 - 3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו. די רענטגעניצע איז אויך טעטיג זונטאָג. וויזיט 3 זלאָטעס

פאַר 30 זל.

קען יעדער האָבען עלעקטריש-בעלייכטונג אויסגעפיהרט דורך דער פירמע

ש. פ. שמאַלעוויטש
8 פּאַלודניאָווא 8

מיט בעשטעטיגונג פון דער עלעקטראָטעכניק

וויכטיג פאַר הויזבעזיצער!

איהר שפּאָרט 80 פּראָצענט שטראָם.

489 — אויסקינפט ווערט ערטיילט

Dr. ALTERMAN-GURFEL

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע.

Piramowicza 10.

נעהמט אָן פון 4–6 נאָכמ. טאָג.

197

וויכטיג פאַר לעטניקעס!

בעפאָר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, — דאָס נאָר אין דער פאַבריק

ש. שוואַרצאָווסקי
פּאָלנאַצנאַ 24 טעל. 31-85

בעקומט איהר שטענדיג אויף לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:

פּאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר, מעטאַל-בעטען, לע שאַרען, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך, קינדער-שפּאַציר-וואָגענס אין- און אויסלענדישע.

פעלד-בעטען מיט ווענטלעך צו 18 ז'. און פּאַלאַטקע—14 זל.

אלעס צו קאָנקורענץ-פרייזען!

רענטגעניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)
„SALUS"

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליכע דענטיסטישער קאַבינעט

גליבנאַ 41 טעל. **46-65.** איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אָוונט. זונטאָג - פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָווסקי	אויערען האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 1 - 12
ד"ר לאַנדקאַ	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 – 2 און פון 5 – 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1–2 און פון 6.30-7.30
„ שמערלאָווסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30 6.30 זונטאָג פון 12–1
„ זילבערשטראַם	הויט, ווענערישע און נע:לעכטס-קראַנקה	פון 11.30–1 און 7-8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען קראַנקהייטען	פון 10.30–12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11–12 און פון 3-5
צאָהן אַרצט פרוי לאַנדקאַ „ סט. נעלבערג	צאָהן-און מויל-קראַנקהייטען	9.30–12 און פון 4–7 12–2 און פון 7–8

אָפּעראַציעס, אינשפריצונגען, פּאַקען-שטעלען, אַלערליי אַנאַליזע, (ווי אורין, פלעגמאַ, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפנאַהמען. קורס פאַר שטאַמלער. געבורטס-הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס. קינסטליכע ציין, קראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אז. וו.

ספּעציעלע קורסען פאַר שטאַמלער

וויזיטען אין שטאָדט.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פון

מעבעל

דיוואַנען, פאָטעלען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו. צאָהלט די העכסטע פרייזען

א. וויצמאַן נאָוואָליפּקי 19 (דזשעלנאַ)

פון מעבעל-געשעפט, (פריוואַט וואוינונג שענקעוויטש 29) ביי מיר איז שטענדיג פערשיד. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען 74

28 נאָר 28 נאָר 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פעלצען, אָנצוגען, ניי-מאַשינען אז"וו. בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

ח. לאָנג, בעלעדיקאַ 28

נאָר איך צאָהל די העכסטע פרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד, פרייזען בילליגער, ווי איבעראַל!

28 נאָר 28 נאָר 28

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!

און דאָמער יאָ זאָלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ **פעטריקאַווער 18,** וואו ס'ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעם לויט'ן אוסטאַוו, קלאָווער, ואבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט און דערפער, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אדמיניסטראַציאָנעס, רעקורסען- וועגען קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַטיוויעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

503

שנעל, רעיעל און ביליג!

בעפאָר איהר פער- קויפט אייערע

בריליאַנטען,

דימאַנטען, גאָלד, זילבער, קינסטליכע ציינער, קומט אַ בערצייטן אייך, אַז דער געוו. טאַקסאַטאָר און יובעליר-געשעפטס-אינהאַבער

M. Chodżko Południowa 1

צאָהלט די העכסטע פרייזען!

בעמערקונג: טאַקסירונג אומזיסט.

514

דאָס אויג, וואָס זעהט איבער'ן אָקעאַן

ראַדיאָ-פאָטאָגראַפיע, די לעצטע וואונדער-באַרע דערגרייכונג פון מענשליכען געניוס.

פון דר. ב. שטיינפעלד.

„מיט אַ פּאָר יאָהר שפּעטער, ווען אין אַמעריקאַ וועט פאָרקומען די צערעמאָניע פון איינשווערען דעם קומענדיגען פּרעזידענט פון די פאַראייניגטע שטאַטען, וועט דער עולם אין אַ פּאַריזער קינאָ זעהן פאַר זיך דאָס בילד פון דער דאָזיגער צערעמאָניע פּונקט אין דעם זעלבען מאָמענט, ווען זי וועט פאָרקומען אין וואַשינגטאָן".

די דאָזיגע נבואה איז געמאַכט געוואָרען פון אַ בעקאַנטען פראַנצויזישען געלעהרטען, און זי איז געמאַכט געוואָרען ניט פּתאום אין דער וועלט אריין. זי שטיצט זיך אויף אַ פּאָר פאַקטען, וואָס זענען שוין איצט אַ רעאַלע ווירקליכקייט.

דער הויפּט-פאַקט איז דער, וואָס ביים היינטיגען טאָג ווערען שוין בילדער געשיקט איבער'ן אָקעאַן. די דאָזיגע „ראַדיאָ-פאָטאָגראַפיעס" זענען נאָך דער ווייל ניט גאָר קינסטלעריש, זיי וועלען אָבער זיכער ווערען בעסער און פאָלקאָמענער. די געוועהנליכע פאָטאָגראַפיעס זענען מיט אַכציג יאָהר צוריק, באַלד נאָך זייער ערפינדונג, אויך געווען גאַנץ מיאוס און פערגלייך מיט די פאָטאָגראַפישע בילדער, וואָס מען גיט אַרויס ביים היינטיגען טאָג. יעדע ערפינדונג ווערט ניט באַלד פון אָנהויב אָן געמאַכט מיט פולשטענדיגער פולקאָמענהייט. צוערשט ווערט זי געמאַכט אין איהרע הויפּט-שטריכען, דערנאָך קומען פערשידענע כסדר'דיגע אויסבעסערונגען, וואָס מאַכען זי פּראַקטישער, ביליגער, ווירקזאַמער.

אָט האָט איהר פאַר זיך אַ בלד פון אַ טשעק, וואָס איז איבערגעשיקט געוואָרען דורך ראַדיאָ פון לאָנדאָן קיין ניו-יאָרק. די פּערזאָן, וואָס איז אויף איהם אונטערגעשריבען, האָט איהם איבערגעשריבען אין לאָנדאָן און שוין מיט צוואַנציג מינוט שפּעטער האָט דער קאַסירער פון דער „בענקערס טראַסט קאָמפּ." אין ניו יאָרק געהאַט פאַר זיך דאָס בילד פון'ם טשעק און געקאָנט קאָנטראָלירען צי איז ער אַ ריכטיגער.

אויפ'ן געוועהנליכען טעלעגראַפישען וועג, וואָלט דאָס אוממעגליך געווען, ווייל אַ טעלעגראַם גיט איבער דעם טעקסט אָבער ניט דעם כתב און די חתימה.

פון דעם דאָזיגען בילד ווערט אונז קלאָר, וואָס פאַר אַ געוואַלטיגע קאָמערציעלע בעדייטונג פערמאָגט די נייע ערפינדונג. זי וועט שטאַרק פערגרינגערען און דערלייכטערען דעם אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל און שפּאָרען אַ סך צייט און געלט. מען וועט מיט דער צייט איבערשיקען ניט נאָר טשעקען, נאָר אויך פאָטאָגראַפיעס פון פערבעכער און אַמאָליגע, ווי אויך גאַנצע בריף און קאָרעספּאָנדענצען. ס'איז פאַראַן אַ גרונד צו מיינען, אַז די פאָטאָגראַפישע טעלעגראַם וועט כּוף כל סוף קאָסטען ביליגער, ווי געוועהנליכע דעפּעשען, ווייל מען וועט דערביי נישט מוזען, בעזונדערס אויסקלאַפּען יעדען אות.

מיט איין וואָרט: די ראַדיאָ פאָטאָגראַפיע איז איצט אַ פאַקט, און זי געהט אַלץ מעהר און מעהר צו ווערען איינער פון די גרעסטע טעכנישע וואונדער פון אונזער צייט.

דאָס טעכנישע אויג וואָס זעהט איבער'ן אָקעאַן, איז אין פיל פּרטים ענליך צו אונזער געוועהנליכען מענשליכען אויג. דער ערפינדער פון דער ראַדיאָ-פאָטאָגראַפיע איז געקומען צו זיין גרויסער ענטדעקונג אַ דאַנק זיין, אויפמערקזאַמען שטודיום פון די צוויי נאַטירליכע אַפּאַראַטען, וואָס זענען איינגעשטעלט אין אונזער שטערן.

ווי איז אַנ'אויג געבויט און וואָס איז די געהיימניס, וואָס ערלויבט אונז אָפּשפּיגלען אין דעם דאָזיגען קליינעם אָבער די גאַנצע וועלט?

דאָס אויג איז קיילעכדיגער קערפּערעל, וואָס איז אינוועניג אָנגעפילט מיט אַ דורכזיכטיגער פליסיגקייט. זיינע אינערליכע ווענטלעך זענען אויסגעלעגט דורך אַ דינעם נערווען נעץ, וואָס ווערט אין דער וויסענשאַפט-שפּראַך אָנגערופען „רעטינא". די ליכט-שטראַהלען, אריינקומענדיג אין אויג, געהען דורך אַ „ל.נזע" וואָס געפינט זיך אין דעם אויסערליכען טייל פון'ם אויג. דורך דער דאָזיגער „לינזע" ווערען זיי דורכגעבראָכען און אָפּגעשפּיגעלט אויף דער „רעטינא". די רעטינא בעשטעהט פון אונגעהויער פיל קליינע נערווען צעלען וואָס זענען אַלע פערבונדען מיט'ן אָפּטישען נערוו.

ווען איהר זעהט פאַר זיך, למשל, די דאָזיגע שורות ווערען פערש דענע בוכשטאַבען פון זיי אָפּגעשפּיגעלט אויף פערשידענע גאָר קליינע פּונקטען פון דער „רעטינא". פון יעדען פּונקט שאַפט זיך אין קאָפּ אַ פאָרשטעלונג, און אַלע צוזאַמען שאַפען זיי ביי אונז דאָס בילד פון דער צייטונג. דאָס איז אַ גאַנץ קאָמפּליצירטער ענין וועלכען ס'איז שווער צו ערקלערען. דער פאַקט אָבער איז, אַז מיר בעקומען דאָס בילד אין אַנ'אויגענבליק אַז אַלע פּינקטען פון דער זאַך, אויף וועלכע מיר קוקען, שפּיגלען זיך גלייכצייטיג אָפּ אויף דער רעטינא און ווערען גלייכצייטיג אויפגענומען דורך אונזער מח.

דער אַפּאַראַט, דורך וועלכען מיר בעקומען די ראַדיאָ-פאָטאָגראַפישע בילדער, איז אין עצם אַ קינסטליך אויג, וואָס איז אָבער פיל ווייניגער פאָלקאָמען איידער אונזער נאַטירליך אויג. אַ ליכט-שטראַל קומט אַריין אין אַ קליינע גלעזערנע קוגעל, גרויס ווי אַ ציבעלע. די דאָזיגע „ציבעלע" איז פערבונדען מ ט אַנ'עלעקטער שער באַטעריע, וואָס איז ענהליך צו די באַטעריען אין אַ ראַדיאָ. די לאָזט פון זיך אַרויס אַ שטענדיגען עלעקטרישען שטראָם, וואָס לויפט דורך דער „ציבעלע". דער שטראַהל, וואָס קומט אַריין אין די גלעזערנע קוגעל געהט דורך אַ געוויס בילד, וואָס איז פאָטאָגראַפירט אויף אַ ליכט עמפּפינדליכע דינע פּלאַטע (פילם). געהט ער דורך ליכטיגע פלעקען אינ'ם בילד פליסט דער עלעקטרישער שטראָם איז דער „ציבעלע". נאָרמאַל ווערט ער אָבער אונטערגעבראָכען דורך אַ ליכטיגען פּונקט אין בילד. ס'ווערט אויך אַ נטערגעבראָכען דער עלעקטרישער שטראָם.

איצט שטעלט זיך פאָר, אַז אַ שטראַהל פון ליכט, וואָס וואַנדערט אין אַ בעשטימטען סדר איבער אַ בילד אויפ'ן פילם אַזוי, אַז ער געהט דורך איינס נאָך אַנדערען אַלע פלעקען פונ'ם בילד. בעת ער געהט דורך אַ ליכטיגען פלעק פליסט דער עלעקטרישער שטראָם, וואָס ווערט געשיקט דורך דראָט אָדער ראַדיאָ לויט אַ בעשטימטען אַדרעס בעת ער וואַנדערט דורך אַ טונקעלען פלעק, שטעלט זיך אָפּ דער שטראָם. שטעלען מיר זיך פאָר, אַז דער שטראָם, וואָס איז דערהאַלטען געוואָרען אויף אַזאַ אופן, איז אָנגעקומען פון לאָנדאָן אין ניו-יאָרק. אויב ער וועט דאָ דורכמאַכען דעם פערקעהרטען וועג, וועלען זיך אויף אַ דורכזיכטיגען פילם, דורך וועלכען עס וואַנדערט אַ ליכט שטראַהל, אויסמאַהלען די זעלבע פּונקטען, וואָס האָבען געצייכענט דעם עלעקטרישען שטראָם און זיך אונטערבראָכען אין לאָנדאָן. איהר קריגט אויף אַזאַ אופן פאַר זיך דאָס בילד, וואָס איז דאָרט פאָטאָגראַפירט געוואָרען אויפ'ן פילם און דורכגעוואַנדערט געוואָרען דורכ'ן שטראַהל.

ווי אַזוי קומט דאָס, אַז ליכט זאָל אונטערברעכען אַנ'עלעקטרישען שטראָם? דאָס איז פונ'ם טעכנישען שטאַנדפּונקט נישט קיין נייעס. מען האָט שוין לאַנג אָנגעמערקט, אַז געוויסע זעלטענע מעטאַלען, ווען עס פאַלט אויף זיי דאָס ליכט, לאָזען דורך דער עלעקטריע, ווערען זיי ווידער פערדונקעלט, פערשפּאַרען זיי זיך. די דאָזיגע אייגענשאַפט איז דער הויפּט-פּרינציפּ אויף וועלכען עס שטיצט זיך די ראַדיאָ-פאָטאָגראַפיע.

מיט איין וואָרט: דער הויפּט אונטערשייד צווישען דעם אמת'ען אויג מיט וועלכע איהר לייענט די דאָזיגע שורות און דעם קינסטליכען אויג, וואָס ברענגט אַריבער בילדער איבער'ן אָקעאַן, בעשטעהט אין דעם וואָס בעת אין אמת'ען אויג ווערען אַלע פּונקטען, וואָס שפּיגלען זיך אָפּ אויפ'ן נערווען-נעץ, גלייכצייטיג אויפגענומען דורך אינזער מח, ווערען זיי אין דער ראַדיאָ-פאָטאָגראַפיע אויפגענומען איינער נאָכ'ן אַנדערען דורך דעם ליכט שטראַהל, וואָס וואַנדערט איבער זיי. דעריבער, כדי למשל פאָטאָגראַפירען דורך עלעקטריציטעט עטליכע שורות פון דעם אַרטיקעל, בעדאַרף מען עטליכע מינוט; מיט אייערע אויגען זעהט איהר זיי כמעט אין דעם זעלבען מאָמענט, ווען איהר גיט אויף זיי אַ קוק.

די דאָזיגע וואונדערבאַרע ערפינדונג, וואָס קוקט אויס אין אונזער דערקלערונג אַזוי' צערך פּראָסט, איז אין אמת'ען איינע פון די שווערסטע דערגרייכונגען פונ'ם מענשליכען געניוס. אויף איהר האָבען געאַרבייט ענערגישע און עקשנות'דיג צעהנדליגער מענשען אין פערשידענע לענדער. די ערפינדונג זעלבסט איז געבראַכט געוואָרען צו אַ פּראַקטישע פאָ"ם דורך ה ראַנדזשער פון דער אַמע יקאַנער „ראַדיאָ-קאָרפּאָריישאָן". דער דאָזיגער בין אַהער אוג בעקאַנטער נאָמען וועט וואַהרשיינליך פון איצט אָן ווערען אומשטערבליך און וועט אַריינגעהן מיט גאָלדענע בוכשטאַבען אין די וועלט-געשיכטע.

מיט איין וואָרט, — מיר האָבען איצט אין אונזער רשות אַ נייע געוואַלטיגע ערפינדונג, קינסטליכע אויגען, וואָס קוקען איבער אָקעאַן און מדבריות פון איין וועלט-טייל צום אַנדערען. די דאָזיגע ערפינדונג איז נאָך אין איהרע קינדער-שיכלעך, זי וועט אָבער זיכער נאָך אונז אַלעמען פערשאַפען אינטערעסאַנטע און לעהררייכע שעה'ן.

Dr. med. Grzegorz Rozenberg
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציאַליסט פאַר מאַגען- און דאַרם-קראַנקהייטען.
נאַראַטאָוויטשאַ [illegible] Gdańska 44 טעלעפאָן 24-44
נעהמט אָן פון 230 ביז 330 נ"מ. אין לעטשניצאַ „סאַניטאַס", צעגעלניאַנא 29 פון 9—10 פון 6 ביז 730 אָ"י.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספּעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָוועגד.
פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נייערס מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (האָר אויספאַל).
23 פּאָלודניאָווא 23
— — טעלעפאָן 26 40. — —
נעהמט אָן פון 9 ביז 10 פון 6 ביז 8 אָוועגד.

Dr. med. A. SZMIRGELD
CEGIELNIANA 6.
גייסטיגע- און נערווען-קראַנקהייטען
שפּראַכשטערונגען, היילונג פון שוואַכגעפּעהיגטע און שווער-ערציהבאַרע קינדער און כאַראַקטער-אַנאָמאַליען. נעמט אָן פון 5—7. 628

Dr. Adam GROSGLIK
27 Aleja Kościuszki 27.
הויט און וועני"ישע קראַנקהייטען.
רענטגען און ליכט - היילאַנשטאַלט.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוועגד. 111

1 שטוב
אָדער אַ שטוב מיט אַ קיך זוך איך פון זאָפאָרט צו דינגען. — אָפּפערטען אונטער „I. B." אין דער עקספּעדיציע פון דער צייטונג 628

אלערליי יונגער
ווערט געזוכט אין טאַפּעצירער - אנשטאַלט פּילנאַצנאַ 5 ביי לעווקאָוויטש

אַנ'אַגענט
אין קאָלאָניאַל און צוקער-וואַרען בראַנזשע וואָסרייזע אויף דער פּראָווינץ, קען בעקומען אַ שטענדיגע און זיכערע בעשעפטיגונג. — אָפּפערטען ר כטען:
Łódź, skrzynka pocztowa 118. 878

אַ קוואַליפיצירטע וועש-נייערין קען זיך מעלדען צו נייען וועש ביי בלומענפעלד זאַוואַדזקאַ 15 פראָנט, 1. שטאָק. 810

קראוואַטען- און בינדע-נייטאָרינס
ווערען געברויכט אין קראַוואַטען-געשעפט
נאַוואָמיעסקאַ 4.

לעמשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען און ציין-ארצטליכע-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָפּאָרט	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$-$6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַ"אַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייט	2-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד"ר קאַנמאַר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5^1/_2$ 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	10-2
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	7-4

צאָהן -פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען, א אז. וו. ביי דער לעמשניצע איז געעפנט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אָנמעלדונגען בעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעמשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
הויז אין דער שטאָט.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזען ביליגע! בעצאָהלונג אָהן געצאַהלט

שייטלען
פון פערשידענע קוואַליטעטען האָאַר, פערש. מאָדעלען. גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיענא 5, 2-טען הויף לעבען איינגאַנג 3-טען שטאָק ביי בצלאל פּאַרושעצקי.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען, אַז דאָס
מעבעל-געשעפט
פון **פּלאַטקאָוויטש און רעכט**
145 פּעטריקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פערגרעסערט און, בעזונדערס אויף לאַגער אגר. אויסוואַל פון שלאָף-צימער, עס-צימער, ביוראָ-איינריכטונג, קיכע-מעבעל, ווי אויך ענצעל - געגענשטענדע אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג.
בעמערקונג: מיר קויפען אויך געניצטע מעבעל און צאָהלען די העכסטע פּרייזען. 387
פאַר באַר! אויף וועקסלען

די נעזשש. „אָרט"
מאַכט בעקאַנט, אַז עס ווערען אָנגענומען קאַנדידאַטקעס אויף די קורסען:
1) נייען און צושניידען וועש,
2) מאַשין- און האַנד-שטיקעריי,
3) היטען-פוצעריי,
4) מאַניקור.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען יעדען טאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג פּלאַץ קאָשטשעלני 4. 807

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענא 1,
אין צווייטען טויער. קומט און איבערציינט אייך! 298
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

ניַיער פאָלקסבלאַט
.30 יולי 1926.

דאס לאדזער לעבען

ניַיער פאָלקסבלאַט
.30 יולי 1926.

30 פרייטאָג יט אב תרפ"ו	יולי. זון־אויפגאַנג 4,10 זון־אונטערגאַנג 6,57 לענג פון טאָג 14,24 ליכט צינדען: 7,11

די האנדעלס-לאגע אין לאדז.

גוטע אויסזיכטען אויפ'ן ווינטער-סעזאן.

די היינטיגע וואָך איז געווען אַ שטי-לע. הגם ס'זענען געקומען אַ ביסעל פּראָווינצער סוחרים, האָבען זיי אָבער קיין גרויסע איינקויפען נישט געמאַכט אין דער

בוימוואָל-בראַנזשע

האָבען די לעצטע אונזיכע'ע וועטערען אַ ביסעל געווירקט אויף דער נאָכפראַ-גע און דער איינקויף איז געווען אַ גאַנץ [אומבעדייטענדער. מ'גרייט זיך צום ווינטער-סעזאָן און מ'היט זיך אָפּ פון איינצוקויפען זומער סחורות, כדי נישט צו בלייבען מיט זיי ביז אויף איבעראיאָהר זומער. אויך אין דעטייל-האַנדעל איז די וואָך געווען שוואַכער. קיין ווינטער-סחורות האָט מען נאָך נישט געקויפט. דאָך האָפט מען אויף אַ גוטען ווינטער-סעזאָן, ספּעציעל צו-ליב די אויסזיכטען אויף אַ גוט-גערע-טעניש, וואָס וועט שטאַרקען די פּער-ברויכס-קראַפט פונ'ם הויפט קאָנסומענט – דעם פּויער. דער ווינטער-פּדיון וועט זיך אָ הויבען ווי מ'רעכענט, ערשט אין אַ 2 וואָכען אַרום.

די אַרבייט אין די פאַבריקען גצהט דערווייל אין פולען ברען. דער ווינטער סעזאָן גיט בכלל גוטע האָפנונגען. אין דער

וואָל-בראַנזשע

האָט זיך די לאַגע נישט געענדערט אין די גרעסערע פאַבריקען גרייט מען זיך צום ווינטער-סעזאָן און פיל פון די פאַבריקען אַרבייטען פולע 6 טאָג אין וואָך און אין די קלענערע – 3 4 טאָג. ווייל ס'פעהלט זיי אויס אומזאַץ-קאַפּי-טאַל און זיי זענען בעגרעניצט אין אויסלאַנד מיט קרעדיטען אויף רויה-מאַטעריאַלען. אויך דאָ ווערט ערוואַרט, אַז אין קומענדיגען חודש וועט זיך שוין אָנהויבען אַ לעבהאַפטער ווינטער-סעזאָן.

אין דער גאַרן-בראַנזשע

איז די וואָך געווען אַ ביסעל אַ שוואַ-כערער פּדיון, אָבער די טענדענץ איז געווען אַ שטאַרקע. די פאָדערונג אויף גאַרן איז אַ גרויסע און די שפּינערייען קענען נישט נאָכקומען דעם געברויך. אַלע שפּינערייען אַרבייטען פולע 6 טאָג אין וואָך און אייניגע פון זיי האָבען שוין אָנגעהויבען אַרבייטען אפילו די צווייטע שיכט, די פּרייזען זענען נישט געשטיגען, אָבער די טענדענץ איז אַ שטאַרקע, פּערקויפס-בעדינגונגען–מזומן. די אויסזיכטען אויפ'ן ווינטער-סעזאָן – זעהר גוטע.

דער מעהל-מסחר.

אַ שטאַרקער דוחק אין קאָרן-מעהל האָט אַרויסגערופען אין די לעצטע טעג אַ געוויסען ברויט-מאַנגעל אין לאָדז. ווי בעוואוסט האָט דער מאַגיסטראַט אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען העכסט-פּריי-זען. ביז דער פאָריגער וואָך זענען די מעהל-פּרייזען געווען אַזוי. אַז ס'האָט זיך קאַלקולירט ביי די עקזיסטירענדע פּרייזען. זייט אָנהויב וואָך האָבען די מעהל-פּרייזען אויפגעהערט פאַלען און להיפוך-אָנגעהויבען שטייגען. פאָרגע-קומען איז עס צוליב דעם, וואָס ביים פאַלען פון די מעהל-פּרייזען האָבען אַ טייל מיהלען אויפגעהערט צו מאָהלען. אין דאַנציג זענען די פּרייזען געשטי-גען און אייניגע דאַנציגער סוחרים האָ-גען איינקויפשטעלען פאַר מעהל. דאָס האָט זיך אָבגערופען אויף די פּרייזען, און אַזוי ווי אין די מיהלען זענען די פּרייזען העכער ווי די לאָדזער העכסט-פּרייזען, האָט מען אויפגעהערט צו ליפערן קיין לאָדז מעהל.

געוועהנליך אין אַזעלכע פאַלען פלעגט דער מאַגיסטראַט אַרויסלאָזען זיינע מעהל-זאַפּאַסען פאַר די קאָאָפּעראַטיווען און פאַר שטעטישע בעקערייען. ווי קליין די זאַפּאַסען פלעגען נישט זיין, פלעגען זיי אין אַ גאַנץ בעדייטענדער מאָס האַמעווען די שפּעקולאַציע אין די קאָאָפּעראַטיווע און שטעטישע בעקע-רייען פלעגען אין אַ גרויסער מאָס גע-גענווירקען און אָפּשאַפען דעם ברויט-מאַנגעל. אויפ'ן

דיסקאָנטאָ-מאַרק

האָט זיך די וואָך געפילט אַ מאַנגעל אין וועקסעל-מאַטעריאַל. די לעצטע פאָר-וואָכען זענען איבערהויפּט די טראַנזאַק-ציעס געמאַכט געוואָרען מייסטענס אויף מזומן, צו דעם האָבען נאָך די בענק, לעצטענס, בעקומען אַ ביסעל מזומן און האָבען גערן דיסקאָנטירט. אויך די וועקסעל-אַפּערע האָט מיטגעווירקט צו דעם, אַז די פּריוואַט-דיסקאָנטאָ „אין גאַס" געהט ביסלעכווייז אונטער.

א. נ.

פערמעגענס-שטייער און אומזאַץ-שטייער.

וויכטיגער צירקוליאַר וועגען שטייער-עקזעקוציעס.

(פּ) דעם 15. אויגוסט ד. י. ענדיגט זיך דער טערמין, ווען די אייגענטימער פון אומבעוועגליכע גיטער, וועלכע אונ-טערליגען דעם לאָקאַטאָרען-געזעץ, דאַר-פען איינצאָהלען די 3. ראַטע פון פער-מעגענס-שטייער.

פאַר אַלע איבעריגע שטייער-צאָהלער ענדיגט זיך דער טערמין דעם 31. אָק-טאָבער.

נאָך די טערמינען וועט די פינאַנץ-מאַכט צוטרעטען צו'אויפצומאָהנען די שטייערן דורך אַ צוואַנגס-אופן.

וועגען רעקורסען.

(ה) די פינאַנץ-קאַמער מאַכט אויפ-מערקזאַם די שטייער-צאָהלער, אַז די רעקורס-קאָמיטע פאַר אומזאַץ-שטייער איז נאָר בערעכטיגט צו בעטראַכטען די רעקורסען וועגען דער הויך פון שטייער אָדער וועגען פליכט צו צאָהלען דעם שטייער.

אַלע איבעריגע ביטעס וועגען הנחות אָדער „אָדראָטשעניעס" דאַרפען איבער-געשיקט ווערען צום שעף פון דעם גע-העריגען אַמט.

וועגען שטייער-עקזעקוציעס.

(ס) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די נאָהענטסטע טעג די היגע פינאַנץ-מאַכט דערהאַלטען אַ צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום וועגען דעם, אַז 3 טאָג פאַר'ן דורכפיהרען אַן עקזעקוציע, זאָל מיטגעטיילט ווערען צום שטייער-צאָה-לער, און אַז דער עקזעקוטאָר זאָל האָ-בען דאָס רעכט אויפצוהאַלטען די עק-זעקוציע, אויב ער אנערקענט, אַז דער שטייער-צאָהלער איז רואינירט.

געהיימניספולער זעלבסטמאָרד.

(ב) אויף גלובנאַ-גאַס נומ. 43 וואוינט שוין פון אַ לענגערער צייט אָן אַ גע-וויסער אָטאָ דינער.

די לעצטע טעג האָבען די שכנים בעמערקט, אַז דינער געהט נישט אַרויס פון זיין וואוינונג. וועגען דעם האָט מען געמאָלדען די פּאָליציי. ווען די פּאָליציי האָט געעפענט די וואוינונג, האָט זי דאָרט געפינען דינער'ן ליגען אָהן אַ סימן פון לעבען.

ס'איז פעסטגעשטעלט, אַז די-נער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. צוליב דעם איז דער טויטער קערפּער איבער-געשיקט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום און מיט דעם ענין האָט זיך פערנומען די אויספאָרשונגס-מאַכט.

שטרייקען און עקאנאמישע קאנפליקטען.

דכנות צום אלגעמיינעם שטרייק פון די שטאָטישע אַרבייטער.

(ב) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון די אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך, האָט די „קאָמיסיע פון פינף" אַרויסגעשיקט צו די פעראינטערעסירטע אינסטיטוציעס די געהעריגע רעזאָ-לוציעס.

אַלס ענטגילטיגען טערמין צוצוטרע-טען צום שטרייק איז בעשטימט געוואָ-רען מיטוואָך, דעם 4-טען אויגוסט. דער שטרייק וועט אַרומנעהמען דעם מאַגיסטראַט, גאַז'אַווניע, עלעקטראָווניע טראַמוואַיען, קאַלייקעס און שחט-הויז.

די זאַקען-אַרבייטער מוזען צוזאַרטען.

(ב) ווי בעוואוסט, האָבען די זאָקען-אַרבייטער זיך געווענדעט צו די פאַ-בריקאַנטען מיט דער פאָדערונג צו הע-כערן זיי דעם לוין מיט 25 פּראָצענט.

אַלס ענטפער האָט דער פאַבריקאַנטען-פעראיין מודיע געווען די אַרבייטער, אַז די פראַגע וועט ערשט קענען ער-לעדיגט ווערען אין די ערשטע טעג אויגוסט, ווייל אַ גרויסער טייל פון די מיטגלידער איז אָוועקגעפאָהרען קיין בערלין, כדי אָנטייל צו נעהמען אין די דייטש-פּוילישע אונטערהאַנדלונגען.

ליקווידירט דער קאָנפליקט אין פאַבריק פון ערמאָרדעטען דאַבראַניצקי.

(ב) ווי בעוואוסט, איז אין דאַבראַ-ניצקי'ס פאַבריק אויסגעבראָכען דאָ נישט לאַנג אַ קאָנפליקט מיט די אַרבייטער, צוליב דעם, וואָס די אַדמיניסטראַציע האָט אָבגעזאָגט פון דער אַרבייט די מו-טער און דעם ברודער פון דאַבראַניצ-קי'ס מערדער, יאַבלאָנסקי.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז נעכטען דער קאָנפליקט ליקווידירט געוואָרען. די מוטער פון יאַבלאָנסקי'ן איז פער-בליבען ביי דער אַרבייט, דער ברודער האָט בעקומען אַרבייט אין אַן אַנדערער פאַבריק.

שטרייק פון קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער.

(או) מאָרגען קומט פאָר אַ פערזאַמ-לונג פון די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער, וועלכע דאַרפען אָנגעהמען אַ בעשלוס וועגען צוטרעטען צו דעם שטרייק פון די שטאָדטישע אַרבייטער.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מע-נער-שוואַכע קראַנקהייטען. 839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).
נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוענד.

אדיוטאנט

פון מארשאל פילסודסקי אין לאדז.

(ס) נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקו-מען אַ ראַפּאָרט-פערזאַמלונג פון היגען פעראיין פון די „סטזשעלצעס".

צו דער פערזאמלונג איז ספּעציעל געקומען קיין לאָדז דער אַדיוטאַנט פון מאַרשאַל פּילסודסקי, דער הויפּט-קאָמענ-דאַנט פון „סטשעלעץ", מאַיאָר קיעש-קאָווסקי.

אויף דער פערזאַמלונג איז בעבראַכט-געוואָרען די פראַגע וועגען רעאָרגאַני-זירען דעם „סטזשעלעץ" און האָבען א נעהנטערען קאָנטאַקט מיט דער אָרטי-גער מיליטערישער מאַכט.

41,000 זלאטעם

אויף שטיצע פאר אינטעלעקטועלע.

(ס) נעכטען האָט דער לאָדזער אַר-בייטסלאָזען פאָנד דערהאַלטען אַ ידיעה, אַז דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום האָט בע-שטימט נייע 41 טויזענד זלאָטעס אויף שטיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע אינטע-לעקטועלע.

לאדז

וועט בעקומען א שעהנערען אויס'עהען.

(וו) דער רעגירונגס-קאָמיסאַר האָט ערהאַלטען אַ אויפטראַג צו צווינגען די הויז-בעל-הבתים, וועלכע בעקומען פון די לאָקאַטאָרען נאָרמאַל דירה-געלד, אין אָרדנונג צו ברענגען זייערע הייזער.

ס'זענען צונויפגעשטעלט געוואָרען ליסטעס פון אַלע הייזער, וועלכע דאַר-פען רעמאָנטירט ווערען. דערווייל ווערט בענומען אין אַכט נאָר דער רעמאָנט פון די אויסערליכע ווענט.

מאראטאריום

פון פאַר'מלחמה'דיגע חובות.

(–) אויף די פילע אָנפראַגען אין דער רעדאַקציע וועגען מאַראַטאָריום אויף פאַר'מלחמה'דיגע חובות, זענען מיר מודיע, אַז דער טערמין פון דעם מאַ-ראַטאָריום איז איבערגערוקט געוואָרען ביז דעם 30 סעפּטעמבער ד. י.

קאנטראל

פון אַרבייטסלאָזע.

(אָ) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט זיך די טעג אָנהויבען אַ קאָנטראָל פון אַלע אינטעלעקטועלע אַרבייטער, ווי אויך פון די אַרבייטער, וועלכע בעקומען אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

די קאָנטראָל האָט די אויפגאַבע פעסטצושטעלען די רעכט פון די אַר-בייטסלאָזע צו בעקומען שטיצע.

מיסבריכען.

(ס) אין פע־איין פון די לאָדזער אַג-ראַריער איז ענטדעקט געוואָרען, אַז דער קאַסירער וולאַדיסלאַוו פּאַוולאָווסקי איז בעגאַנגען מיסברויכען.

ער איז בעזייטיגט געוואָרען פון פּאָסטען.

NAJSKUTECZNIEJ NISZCZY
ODCISKI
SKÓRĘ ZGRUBIAŁĄ I BRODAWKI
„KLAWIOL"
A.K.
WYROBU LAB. CHEM. FARM.
AP. KOWALSKI
W WARSZAWIE

זאַל פילהאַרמאָניע
ערשטער יוד. וואַרשאַוער מיניאַטור-טעאַטער

אזאזעל
אונטער ד'ער קינסטלערי'ש. לייטונג פון דוד הערמאַן.

היינט, פרייטאָג, 9 אָוענד און שבת, 4 נאָכמיט.
צו ביליגע פּרייזען פון 50 גר ביז 3 זל.
די שלאַגערס פון
1-טן און 2-טן פּראָגראַם!

מאָרגען, שבת 9 אָוענד –
דער 7-טער טאָג פון דער פּרעמיערע פונ'ם גרויסן
3-טען פּראָגראַם!!

רעזשיסער – דוד הערמאַן.
מוזיק. לייטער – ה. קאָן.
דעק לייטונג – וו. ווייַנטרויב.
קאָנפעראַנסיע – וו. גאָדיק.
געש.-פ. הרער – י. דאַנציגער.
בילעטען פון 75 גראָשען ביז 5 זל.
צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרם.

עם איז א טעות

צו מיינען, אַז אַלע האַבערפלאָקען פון פערשידענע מאַרקען האָבען דעמזעלבען נאָהרונגס-ווערט. דעם ווירקליכען ווערט פון האַבערפלאָקען, וואָס ענטהאַלטען פאָלקאָם אַלע נאַהרונגס-שטאָפען, דאָס זענען האַבערפלאָקען

Knorr

ווייל אונזער פאַבריקאַציע זאָרגט דערפאַר, אַז זיי זאָלען ענטהאַלטען אַלע בלוט און קנאָכענבילדענדע קאַלך, פאָספאָר-זאַלצען און וויטאַמין, וואָס זענען וויכ-טיג פאַר דעם אָרגאַניזם. 334

דאלאר.

נעכטיגער קורס אין לאדז.

(*) נעכטען אַ גאַנצען טאָג איז ווייַ-טער געווען אַ שטילע טענדענץ. דער קורס האָט זיך אָנגעהויבען ביי 9,10 אין צאָהלונג און 911 אין פאָדערונג. דער אָפיציעלער קורס איז אָנגעקומען דער זעלבער. נאָכמיטאָג איז צוליב מאַנגעל אין מזומן דער קורס געוואָרען עפּיס פעסטער: 912 אין צאָהלונג און 913 אין פאָדערונג און האָט אַזוי אָנגעהאַלטען ביז אין אָוונד ביי אַ קליינער צאָהל טראַנזאַקציעס.

א באהן קאטאסטראפע נעבען לאדז.

אין גאלקובעק איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען א פאסאזשיר- און משא-צוג.-עטליכע לייכט- און שווער-פערוואונדעטע. - ווער איז שולדיג? - ס'ווערט געפירט אן'אויספארשונג.

(—) נעכטען פארטאג איז ווידער פארגעקומען א באהן קאטאסטראפע אויף דער ליניע צווישען לאדז און ווארשא.

דאס מאל איז די קאטאסטראפע פארגעקומען הארט נעבען לאדז, — ביי דער סטאציע גאלקובעק.

די קאטאסטראפע איז פארגעקומען אויף פאלגענדען אופן:

ארום 1.50 איז ארויס פון לאדזער פאבריקס-וואקזאל דער פאסאזשיר-צוג, וועלכער פאהרט קיין ווארשא. אין 10 מינוט שפעטער איז דער צוג אנגעקומען קיין גאלקובעק.

אין דער זעלבער צייט וואס דער צוג איז געשטאנען אויף דער סטאציע, איז אנגעפאהרען א משא-צוג, וועלכער איז געגאנגען פון סקאלמיעזשיץ דורך גאלקובעק קיין פעטריקאוו.

דער משא-צוג איז אנגעפאהרען אויף דער זעלבער ליניע און מיט דער גאנצער קראפט ארויף אויף דעם פאסאזשיר-צוג. פון די הינטערשטע וואגאנען האט זיך געהערט א געוואלדיגער קלאפ. דאס איז דער פאסט-וואגאן אינגאנצען צוקלאפט-געווארען. אויסער דעם, זענען נאך 2 הינטערשטע וואגאנען פונ'ם פאסאזשיר-צוג צוקלאפט-געווארען.

אין דעם משא-צוג זענען צושפריגט-געווארען עטליכע וואגאנען מיט סחורה און טיילווייז אויך דער לאקאמאטיוו.

ס'זענען אויך פערוואונדעט-געווארען עטליכע פאסאזשירען. צווישען זיי שווער — דער מאשיניסט פושיביל פון לאדז.

די לייכט - פערוואונדעטע האט מען ערטיילט הילף אויפ'ן ארט. דעם. שווער-פערוואונדעטען מאשיניסט האט מען אפגעפיהרט קיין קאלושקי, וואו ער איז איבערגעלאזט געווארען אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר.

די באהן-מאכט פון לאדז און קאלושקי, וועלכע איז באלד אלארמירט געווארען וועגען דער קאטאסטראפע האט ארויסגעשיקט א הילף-און אויספארשונגס-קאמיסיע.

ווי עס שטעלט זיך ארויס, איז דער הויפט שולדיגער אין דער קאטאסטראפע דער באהן-דיזשורני פון גאלקובעק יאנאווסקי, וועלכער האט געגעבען א סיגנאל דעם משא-צוג, אז די ליניע איז פריי, בעת אויף דער ליניע האט זיך געפינען דער פאסאזשיר-צוג.

יאנאווסקי, דאגעגען, טענה'ט, אז שולדיג איז דער דיזשורני פון אנדזשעיעוו, וועלכער האט איהם נישט מיט געטיילט, אז דער צוג איז פון דארט א וויסגעפאהרען.

ווי מ'גיט איבער, איז נאך א גליק, וואס דער מאשיניסט פון משא-צוג האט מיט 200 מעטער פון דער ווייטענס בעמערקט די געפאהר און אפגעשטעלט דעם שנעלען טעמפא. ווען נישט דאס, וואלט די קאטאסטראפע געווען א שרעקליכע.

אלע צוגען, וועלכע האבען געדארפט א דורכגעהן גאלקובעק נאך דער קאטאסטראפע, זענען אויפגעהאלטען געווארען. ערשט ארום 4 אינדערפריה איז די ליניע פריי געווארען.

די באהן מאכט פיהרט אן'אויספארשונג.

פון „ארט“.

נעכטען איז געקומען צופאהרען קיין לאדז דער גענעראל - סעקרעטאר פון „ארט“ אין אמעריקא, ה' אברהם טובין. ער איז געקומען זיך צו בעקענען מיט די „ארט“-אינסטיטוציעס אין פוילען.

וועמענס קינד?

ביים ה' א. פעפער, (פעטריקאווער 31) געפינט זיך זייט נעכטען נאכמיטאג א פערבלאנדזשעט מעדעלע פון אנ'ערך 3 יאהר אלט. דאס קינד האט א בלאנד קעפל האר, טראגט א רויט-בלוי-ווייס קליידעל, א ווייסען כוועטער און איז באָרוויס.

די עלטערן אדער אפוטרופסים קאנען אפנעמען דאס קינד אויפ'ן דערמאנטען אדרעס.

„אזאזעל“.

היינט, פרייטאג, ווערט געשפילט א רעווי - פארשטעלונג פון ערשטען און צווייטען פראגראם

דאס זעלבע אויך — שבת נאכמיטאג.

שבת אין אווענד געהט ווייטער דאס דריטע פראגראם.

אויף די „אונפארטייאישע“ צוהערט זיך צו'ס פון דער קהלה-ארבייט.

(*) ווען ס'איז פארגעקומען די פערשטענדיגונג צווישען דער „אגודה“ מיט די „אונפארטייאישע“ איז געבילדעט געווארען א פרעזידיום פון די ביידע פראקציעס. דאס פרעזידיום פלעגט בעהאנדלען די פערשידענע פראגען און אננעהמען צו זיי א שטעלונג, וועלכע איז געווען פערפליכטענד פאר ביידע פראקציעס. פון צייט-צו-צייט פלעגען אויך פארקומען פלענאר'ע זיצונגען פון ביידע פראקציעס. נאכדעם ווי ס'איז ענטשטאנען א סכסוך צווישען די פראקציעס, בעת די „אונפארטייאישע“ האבען פערלאזט די זיצונג, האבען די לעצטע אבגעהאלטען א בעראטונג און בעשלאסען ארויסצושטעלען צו דער „אגודה“ א רייהע פאדערונגען, וועגען וועלכע מיר האבען געשריבען אין נעכטיגען נומער. אויף נעכטען האט דאס פרעזידיום פון דער פערייניגטער פראקציע ארויסגעשיקט איינלאדונגען אויף א זיצונג. אזוי ווי די „אגודה“-מיטגלידער פון פרעזידיום האבען זיך וועגען דעם מיט די „אונפארטייאישע“ פרעזידיום מיטגלידער נישט פערשטענדיגט, האבען די „אונפארטייאישע“ בעשלאסען צו דער דאזיגער זיצונג נישט געהן.

* * *

*) נעכטען האט דער וויצע-פארזיצער פון דער קהלה-פערוואלטונג ה' בערגער ארויסגעשיקט צום רעגירונגס-קאמיסאר א בריף אין וועלכען ער קלערט אויף דעם איצטיגען צושטאנד אין דער קהלה און ווייזט-אן פארוואס דער קהלה-בודזשעט אויף 1926 האט ביז איצט נישט געקענט אנגענומען ווערען.

ווי מען גיט איבער האט דאזאר בערגער זיך נישט פערשטענדיגט מיט קיינעם וועגען שיקען דעם דאזיגען בריף, און ווי מ'שמועסט אויך זאל דער בריף טראגען גאר א „פריוואטען“ כאראקטער.

צו די לאדזער ארבייטער

האבען זיך געווענדט די ענגלישע קוילען-גרעבער.

(א) אויף דער לעצטער דעלעגאטען-פערזאמלונג אין „פראצא“ איז רעפערירט-געווארען דער בריף פון די ענגלישע שטרייקענדע קוילען-ארבייטער, וועלכע בעטען מאראלישע אונטערשטיצונג. אין דעם בריף ווערט אנגעוויזען, אז דער קאמף פון די ענגלישע קוילען-ארבייטער איז גוטע אלע ארבייטער פון דער גאנצער וועלט, ווייל אויב ס'וועלען אין ענגלאנד רעדוצירט ווערען די לוינען און אפגעשאפט ווע-ען דער 8-שעה'דיגער ארבייטס-טאג, — וועט דאס זעלבע נאכגעטון-ווערען אין אלע לענדער. דער בריף איז גענומען געווארען צו קענטניש.

ווייטער האט דער וואשקיעוויטש אנגעוויזען, אז די רעגירונג בעמיהט זיך צו געבען איצט פאר דער לאדזער אינדוסטרי א רייהע רעגירונגס-בעשטעלונגען, וואס עס וועט ווירקען דערצו, אז פיל ארבייטסלאזע וועלען בעקומען ארבייט.

סוחרים-מעמאריאל וועגען פערמעגען-שטייער.

דער סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 73) האט דערלאנגט א מעמאריאל דעם לייטער פון דער היגער פינאנץ-קאמער וועגען דער דריטער ראטע פון פערמעגען - שטייער, וואס ווערט פעליג אין אקטאבער. מיט דער דאזיגער ראטע ווערט איינגעצאהלט א העלפט פונ'ם גאנצען שטייער פיל פון די היגע סוחרים האבען אבער איינגעצאהלט שוין מעהר ווי דעם גאנצען בעטראג פערמעגענס-שטייער. לויט א פעראָרדנונג פון דער פינאנץ-קאמער האט מען לעצטענס אנגעהויבען איבערגיסען דעם עודף אויף אנדערע שטייערן. דער סוחרים - פעראיין (פעטריק. 73) ווייזט אויף אינ'ם מעמאריאל די שווערע לאגע פון די כוח ים און פערלאנגט, אז פאר די אלע, וואס האבען איינגעצאהלט איבער די 50 פראצענט פונ'ם פערמעגענס שטייער, וואס ווערט פעליג אין אקטאבער, זאל דער גאנצער איבעריגער עודף פערעכענט ווערען אויף אנדערע שטייערן.

אויף א גנב דארף זיין פארזיכט.

גנב'עט צום צווייטען מאל ביים זעלבען וואלד - וועכטער און פאלט אריין.

(או) אין יולי פון פערגאנגענעם יאהר האט זיך דער „בעקאנטער“ גנב קאוואלטשיק ארויסגעלאזט אויף א יאגד. דאס מאל האט ער געהאט בדעה צו בע'גנב'ענען דעם וואלד-וועכטער פיליפינסקי, וועלכער האט זיך צו יענער צייט געפינען ווייט פון זיין הויז. ס'האט זיך טאקע דעם „קינסטלער“ איינגעגעבען צוצונעהמען א גאנצע רייהע טייערע זאכען. מיט א פאר טאג שפעטער האט זיך קאוואלטשיק דערמאנט, אז ער האט נאך עפעס איבערגעלאזט ביי דעם וואלד-וועכטער און ער האט בעשלאסען מאכען א ווייטערע „רייניגונג“ פון דער וואוינונג.

נאר איצט איז ער אריינגעפאלען.

דער וועכטער האט דעם גנב געכאפט ביי דער האנד, און נעכטען האט ער געמוזט אפגעבען א בעריכט פאר דעם קרייז - געריכט וועגען זיינע מעשים-טובים.

דאס געריכט האט נאך א קורצער בעראטונג בעשטראפט דעם „פעכאוויעץ“ מיט אנדערהאלבען יאהר תפיסה.

א פינסטערע חבריא בעפאלט די שחט-הויז-ארבייטער, און שטעכט איינעם אין קאפ.

אין באלוטער שחט-הויז איז א קאמפאניע - אויכוואורפען נעכטען בעפאלען עטליכע פליישער - ארבייטער, און זיי מערדעריליך געשלאגען. פאליציי האט אינטערוועניר'ט און דעם עולם צוטריבען.

אין אווענד, האלב אכט א זייגער האט די זעלבע חבריא, וואס רעקרוטירען זיך פון פינסטערע עלעמענטען פון דער אונטער-וועלט אבגעווארט די ארבייטער פאר'ן טויער פון פליישער-ארבייטער-פעראיין און איין אנגעקומענעם ארבייטער, קלמן דוד וואלינסקי געשטאכען עטליכע מאל אין קאפ אריין.

די פערוואלטונג פון פעראיין האט באלד אנגענומען שריט, כדי צו בארוהיגען די אויפגערעגטע געמיטער פון די פליישער-ארבייטער, וועלכע זענען גרייט געווען צו מאכען א זעלבסט-געריכט איבער די כוליגאנעס.

דער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען דער פאליציי, און היינט ווערט די זאך אויך איבערגעגעבען דער פראקוראטור.

ערב דעם אלגעמיינעם שטרייק אין לאדז.

(ב) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פון פינף, וועלכע פערנעהמט זיך מיט דעם ענין פון אדורכפיהרען דעם אלגעמיינעם שטרייק אין לאדז.

ס'איז בעטראכט געווארען די רעזאלוציע פון עהערגעכטיגען מיטינג, און ס'איז בעשלאסען געווארען די דאזיגע רעזאלוציע איבערצושיקען אין אלע אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געבויד, ווי אויך צום וואיעוואדע און ארבייטס-אינספעקטאר מיט דער בקשה אנצונעהמען שריט, אז ביז'ן 2-טען אויגוסט זאל דער סכסוך אויף א פרידליכען אופן ליקווידירט ווערען.

אויב ביז צו דעם דאזיגען טערמין וועט דער ענין קאנקרעט נישט ערלעדיגט ווערען, וועלען פון 2 טען ביז'ן 4-טען פארקומען טעכנישע הכנות, כדי דעם 4-טען אויגוסט זאל זיך קאנען אנהויבען דער אלגעמיינער שטרייק אין לאדז.

ביי די שניידער-מייסטער.

(*) דער שניידער-פעראיין לעבט לעצטענס איבער א שטארקען קריזיס. אינ'ם פעראיין זענען ביז איצט געווען פערטראטען סעקציעס פון מאגאזין-שניידער און בעשטעלטע-שניידער. צווישען די איינצעלנע מיטגלידער און צווישען די סעקציעס זענען ענטשטאנען רייבונגען און צום סוף איז דערגאנגען צו דעם, אז ביידע גרופען האבען אויפגעהערט צו צאהלען מיטגלידס-בייטראג און די מאטעריעלע לאגע פון פעראיין איז געווארען א קאטאסטראפאלע, די קאסע איז הינטערשטעליג אויף איבער 3,000 זלאטעס, ס'דראהט צו פערלירען דעם לאקאל א.א.וו.

אויף דער מיטוואך'דיגער פערזאמלונג איז נאך א ליידענשאפטליכער דעבאטע בעשלאסען געווארען, ס'זאלען געשאפען ווערען צוויי בעזונדערע פערוואלטונגען פון מאגאזין-שניידער און שניידער-בעשטעלט. צוליב לעגי-טימעטעמים זאלען דערוויל די פערוואלטונגען פאר אויסען ארבייטען געמיינזאם.

דינסטאג קומט פאר די אלגעמיינע פערזאמלונג, וואו ס וועלען געוועהלט ווערען צוויי נייע פערוואלטונגען.

דער איבערראל בעוואוסטער אויבער-פעלדשער פון ווארשא זינגער
שוו. יורסקא 34 נעמט אן יעדען
זונטאג און מאנטאג ביי זאהם
6 פיעטריקאווער

פון ספארט-קלוב „חשמונאי“

די פערוואלטונג טיילט אונז מיט, אז היינט 5 א זייגער נאכמיטאג וועט פארקומען א זיצונג פון אלע לייכט-אטלעטען, אין לאקאל פון „חכח“ פאלורניא-וואג 6. פראנט 3 טער שטאק. אויף דער זיצונג וועלען צעטיילט ווערען די לעגיטימאציעס פון פ. ז. ל. א.

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע וואר-שאווער פירמע א. נ.
J. KRZYPOW
האט ערעפענט -:- אין -:-
לאדז, 16 בענעדיקטא 16
א מעבעל-לאגער
קויפט און פארקויפט אלערליי מעבעל, דיוואנעס, ניי מאשינען, ווי אויך גארדעראבען, אנטיקוואן פעלצען, פיאנינאס, א ן כ'צאהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
682

הנויל = מאשינען
פון דער נייעסטער קאנסטרוקציע מיט פיל קוויליענדע אויפווינקלערס
עמפעהלט: Fabryka maszyn Perła i Pomorski, Piotrkowska 69, telefon 8-24.

Pierwsza 844
ŁÓDZKA CHEMICZNA FARBIARNIA FUTER
W. SCHÖNMANA
גדאנסקא 8, פראנט, 2. שטאק
פארבט אלערליי ארט פוטער'ס אויף אלערליי פארבען. פרישט אויף (שטרייכט) געגנעצט: ווידרעס, סקאנקסען, מאלפען, נורקעס, סאבאלען, פאקען א.ז.וו. אויף נאטירליכען קאליר מיט עלעקטרישען מיטעל, לויט דעם נייעסטען לייפציגער סיסטעם. ווי אויך פוקסען, שאפען, אמעריקאנער אפאסען פארבט זיך אויף סקאנקס-קאליר. פאפיעליצע אויף סאבאלען-קאליר און פאקען. רייניגונג פון ווייסע פוטערס, גארבירען. צוליב'ן קריזיס זענען פרייזען קליינע!

נישט רופען די גיכע הילף אין לייכטע פאַלען!

דערפון לײַדען שווערע קראַנקע.

(–) די קראַנקען-קאַסע האָט אונז צוגעשיקט פאָלגענדע מעלדונג.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ס'איז איינגעפיהרט - געוואָרען אַ דאָפעלטער דיזשור פון שנעלער הילף, קאָן זי דאָך נישט ערפילען ווי געהעריג איהר אויפגאַבע, צוליב דעם, וואָס די גיכע הילף ווערט אָפט ארויסגערופען צו נישט דרינגענדע פאַלען דורכשניטליך איז נאָר אַ פירטעל פון די פאַלען פון אַרויספאָדערונג בעגרינדעט, און די איבריגע פאַלען ווערט אַרויסגערופען די גיכע הילף צו לייכטע ערקראַנקונגען, ווען מען קאָן אָבוואַרטען אויף נצווייטען טאָג.

צוליב דעם דערמאָנט די קראַנקען-קאַסע, אַז אין אַ נישט בעגרינדעטען פאַל פון רופען די גיכע הילף, דראָהט אַ שטרענגע געלד-שטראָף.

פון געריכטס-זאַל.

6 חדשים תפיסה פאַר א... פוס.

(פ) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פראָצעס געגען א געוויסען נאַפיעכאַלסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז ער האָט אין אַ געשלעג מיט ל. קאַמינסקי'ן צובראָכען יענעם אַ פוס.

דאָס געריכט האָט בעשטראָפט דעם בעשולדיגטען נאַפיעכאַלסקי מיט 6 חדשים תפיסה, דערביי זאָל דאָס אָבקומען פון דער שטראָף אָבגעלייגט ווערען אויף אַ משך פון 5 יאָהר.

געוועזענער פרידענס-ריכטער אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

(פ) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען אַ אינטערעסאַנטער פראָצעס. אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק איז געזעסען באָלעסלאַוו אַדאַמטשיאַק, אַ געוועזענער פרידענס-ריכטער. דער בעשולדיגונגס-אַקט האָט איהם פאָרגעוואָרפען נישט אַכטען די מאַכט.

מיט אַ פּאָר חדשים צוריק איז אין 7. קאָמיסאַריאַט געקומען אַ שאָפער, מיטפיהרענדיג מיט זיך אַ פאַסאַזשיר, וועלכער האָט נישט געוואָלט בעצאָהלען פאַר אַ קורס. דער דיזשורני פשאָדאָווניק האָט אויפגעפאָדערט דעם פאַסאַזשיר ער זאָל זיך לעגיטימירען דערויף האָט יענער זיך געוואָרפען מיט זלזולים אויף דעם פאָליציאַנט, געשריגען, אַז ער דאַרף זיך נישט לעגיטימירען, ווייל ער איז אַ ריכטער. נאָך לאַנגע מיה האָט זיך דעם פאָליציאַנט איינגעגעבען אַרויסצובעקומען דעם נאָמען פון דעם אַוואַנטוריסט. צוליב די סקאַנדאַלען אין קאָמיסאַריאַט איז דער געוועזענער ריכטער צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

נאָכ'ן אויסהערען די עדות, וועלכע זענען בייוועזענד געווען ביי דער אַוואַנטורע, האָט דאָס געריכט פער'משפט אַדאַמטשיק'ן צו צוויי וואָכען אַרעסט.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע· און קינדער · קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 6 – 7, זונטאָג: פון, 3 – 4.

Dr. med. **I. WAJNBERG**
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייט. ספעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קונסטליכער בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 1991

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיינע געעהרטע קונדשאַפט, אַז נאָך'ן צוריקקעהר מיט די נייעסטע זשורנאַלען אויפ'ן סעזאָן 1926/27, עמפפעהל איך זיך אויף ווייטער.

מיט אַכטונג

HERMAN CZAPNIK,
Łódź, Traugutta 8, tel. 23-27. 988
(נעבען האָטעל סאַוואָי).
באַלאַווע- און פוטער-אַרבייטען אין די עלעגאַנטסטע אויספיהרונג

יורידישע עצות.

1790. י. ב.

מען האָט אייך נישט ריכטיג אינפאָרמירט וועגען דעם ענין. ערשטענס איז נישט פאַרהאַן קיין געזעץ, לויט וועלכען אַ פּאָבאָראָווי, וואָס איז אַפּגעזעסען אַ גרויסע שטראָף אין טורמע, טאָר נישט דינען אין מיליטער. דער אַרטיקעל 8 פון אוסטאַוו וועגען אַלגעמיינע פליכט פון מיליטער-דינסט זאָגט נאָר, אַז די מיליטער-מאַכט קאָן אויסשליסען פון מיליטער-דינסט אַ פערזאָן, וועלכער האָט דורך אַ געזעץ-קרעפטיגען אורטייל פערלוירען, אָדער איז בלויז בעגרעניצט געוואָרען אין זיינע רעכט. און אפילו אין דעם פאַל קאָן מען דעם פּאָבאָראָווי אויך נישט אויסשליסען פון מיליטער-דינסט אויף אייביג, נור בלויז אויף אַן אונבעשטימטע, אָדער בעשטימטע צייט, אָפּהענגיג פון טערמין, אויף ווי לאַנג דער פּאָבאָראָווי איז געווען פער'משפט.

ווי עס זאָל נישט זיין, קאָן דער פעראינטערעסירטער פּאָבאָראָווי אַפּעלירען אין משך פון 14 טאָג נאָכ'ן דערהאַלטען די דעציזיע צום מיניסטער פאַר מיליטער-ענינים.

1791. אַ לעזער פון דער פּראָווינץ.

אויב איהר זענט מינדעריעהריג און איהר האָט דאָ נישט קיין עלטערן אָדער אַפּיעקון, ווענדעט זיך צום אַרבייטס-אינספּעקטאָר, אַז מען זאָל אייך בעשטימען אַן אַפּיעקון, וועלכער זאָל אין אייער נאָמען געריכטליך אויפמאָהנען דעם חוב פון אייער מייסטער.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוונד צו קליניק-פּרייזען. 411
31 גדאַנסקאַ 31.

בריליאַנטען, גאָלד, צייגער,
לאָמבאַרד-קוויטען
קונסטליכע, זאַגאַר צערבראָכענע
ביזשוטעריע
J. FIJAŁKO, Piotrkowska 7
קויפט און צאָהלט
די העכסטע פרייזען
בעמערקונג: היינט בילינער געלעגענהייטליכער אויספערקויף פון חפצים.

פריזיער = אנשטאַלט
12 פּאָלודניאָוואַ 12.

דאַמען-סאַלאָן :	מענער-סאַלאָן :
שערען פון דאַמען „ 60 גר.	ראַזירען מיט קאָלאָנסקי וואַסער 30 גר
אַנדולאַציע „ „ 1.– זל.	שערען „ „ „ 70 גר.
קאָפּ וואַשען מיט עלעקטרישע טרוקענען פון די האָר –.1 זל.	שערען יונגלעך מיט מאַשינקע 30 גר.
	שערען יונגלעך מיט'ן שער 50 גר.

עלעקטרישער מאַסאַזש פון געזיכט 50 גר. מאַניקור 60 גר. פאַרבען, קעמען טלעניצען די האָר או"וו 827 פאַר דאַמען ספּעציעלע קאַבינען!

וויכטיג פאַר בלוי-געשיר-סוחרים פון לאָדז און פּראָווינץ!

מיר מאַכען בעקאַנט די געעהרטע בלוי-געשיר-סוחרים, דאָס מיר האָבען בעקומען

איינציגע וואַנאַנע בלוי-געשיר אויף נעחיכה פאַר לאָדז פון דער פירמע „סילעזיאַ“

אַ גרויסען אויסוואַהל פון ערשטען און צווייטען סאָרט פון פערשידענע פאַבריקען, אויך האָבען מיר אויף לאַגער פאַיאַנס, פאָרצעלאַן, אַלומיניום.

808

צונענגליכע פרייזען, רעיעלע בעהאַנדלונג,
אונזער פירמע עקזיסטירט פון יאָהר 1906.
אַכטונגספאָל געברידער פּראָוויזאָר,
לאָדז, פּולנאַצנאַ 18, טעלעפ. 36-12.

„SANITAS“ לעטשניצע

פון דאָהטוירים ספּעציאַליסטען (פאַר קומענדע קראַנקע)
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט.
ציגעל-גאַס 29, טעלעפאָן 44-51.

נערווען קראַנקהייטען	ד"ר א. קאַצענעלסאָן	12-1 5-4
מאָגען און קישקע קראַנקהייטען	ד"ר ג. ראָזענבערג „ ד. פריד	10-12 4-6, 11-12 12-1 5 6
אינערליכע קראַנקהייטען	ד"ר י. איציקזאָן „ ה. ראַכאָווסקי	10-11 6-7 11-12 4-5
קינדער קראַנקהייטען	ד"ר י. בעטשע „ וו. לאַהי „ י. שטיינבערג	3½-5 10-11 2½-3½ 12-1 6-7
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר ז. לעווינסאָן „ ע. מאַרטשאַקאָוויטש	1-3 4-6
פרויען און געבורטס קראַנקהייטען	ד"ר ה. גוטשטאַרט „ ב. מינץ „ ל. שייעראָוויטש	11-1 6-8 11-1 8-9 9-11 3-5
נאָז האַלז און אויערען-קראַנקהייטען	ד"ר י. איי יד „ ש. מאַלאָוויסט	10½-11½ 3½-5½ 12 2 6-7
אויגען-קראַנקהייטען	ד"ר ג. גערשטיין „ ע. ראָזענבלאַט	10-12 1-2 9 10 6-4
הויט, וועגערישע און אורין-קראַנקהייטען	ד"ר ס. קאַנטאָר „ מ. לעווינסאָן „ ל. פּריבולסקי	9-11 2-3½ 12 1 6 8 7½-8½ זונט. דינט. דאָ. מאָנ. מיטוו. פרייט 5-5³⁰ ש. 1-2
רענטגען פיזיקאַלישע טעראַפּיע און אָרטאָפּעדיע	ד"ר א. שטיינבערג	12-1 3½-5
ציינער און מויל-קראַנקהייטען. קאַלטע קראַנקע און בריקע	צאָהן ד"ר צוקער „ „ גרינשטיין גאַרקאַווי פר. ד"ר שאַצקאַ „ קרעניצקאַ-ציפין	12-2½ 9 12 ½5- 5-8

עלעקטראָטעראַפּיע, קוואַרץ-ליכט, דיאַטערמיע, אַלגעמיינע אַנאַליזען רענטגען, אָפּעראַציעס, אַמבולאַנס, איינשפּריצונגען, איכט נגעו, מעדיצינישע קאָסמעטיק, בלוט-אונטערזוכונג דן לעטשניצע איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוענד. זונטאָג פון 9 ביז 4. אַקושעריע-הילף, ביטאָג און נאַכט. תיקונים און שטאָרט. דווערנדע היילונג, לויט אָפּמאַך.

Najsilnieisze bóle głowej usuwa.

מעבעל

שלאַפצימערי, עסצימערן, מעדכען-גאַבינעטען, פאַרצימערי, קוכען-איינריכטונגען ווי אויך איינצעלנע מעבעל - געגענשטאַנדען צו צוגענגליכע פּרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען קען מען בעקומען נור אויף 599

5 Zawadzka 5 (אויפ'ן הויף)

אַ גרויסער אויסוואַהל
שירם
— פון —
אין
שטעקענס
מיט 25 פּראָצ. בילינער, ווי איבעראַל!
צו בעקומען אין ווערקשטאַט פון
ס. פּיגענבוים,
19 נאַרוטאָוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען, ווי אויך איבערציהען. 324
געדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (רזשעלנאַ) 19.

Dr. med. **Ignacy MARGOLIS**
ספּעצ. אינערע-קראַנקהייטען
נעהמט אָן אין לעטשניצע „Vita“ פּעטריקאָווער 45
פון 12 ביז 1 און פון 6 ביז 7½, זונטאָג פון 11–12

Dr. med. H. BERGSON
אַקושער-גינעקאָלאָג
האָט זיך איבערגעציגען אויף
וואָלנעלניצאַ 16 טעל. 10-26.
נעמט אָן פון האַלב 6 ביז האַלב 7 אָוונד. 114

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 8–10, 12–2 און 7–8 אָוו. 589

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27 81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 3 און פון 5–7. 7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. med. I. BETTE
Piotrkowska 6, tel. 44-95
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4-6 נאָכמ.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
הויט-, וועגערישע-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
42 גדאַנסקאַ 42
נעהמט אָן פון 8-11, 2 - 3 און פון 8 9 אָוונד.

CASINO

היינט גרויסע איספּאַנירענדע פּרעמיערע!

איבערראַשענדער פילם. וואָס חשלט אין לערנט פּרעהל'ד! — ווי אזוי צו קאָקעטירען ד מענער — ווי אזוי צו פאַנגען וויערע הערצער — ווי אזוי צו מאַכ.ן א קאַריערע!

דישורע פון קאָקעטעס

מיט דער צויבערנ־ער — KONSTANCJA TALMADGE אין דער הויפּט־ראָלע.

אויסערדעם: צי ווילט איה מיט אונז געהען אויף א ראַ־ע־וואוי? אויסערדעם:

Władysław LIN — ליבלינג פון לאָדזער עולם קום אין א גאַנץ נייעם רעפּערטואַר.

Charmell & Browning — פּען מאָנאַלע טענצער־פּאָר.

וועט זיך פּרעגען **NadaKareni** — די רייצענדע לאָדזערין.

סענסאַציע! גאַנץ לאָדז וועט דאָס זינגען! אָריגינעל לידעל: מוזיק פון ר. קאָלאָנאָוויטש, וועלכער פון **Władysław Lin** סענסאַציע!

אָנהויב אין געוויינלעכע טעג 4.30 נאָכמ., שבת — 3 נאָכמ. אין זונטאָג־2 א זייגער. סימפאָנישער ארקעסטער. דער זאַל וועט מעלאָגיש ווענטילירט.

אַנאָנס! קורצליך אויפטריט פון דעם בערימטען רוסישען טענצער־פּאָר **Kamińska i Gronowski**

LUNA

היינט פּראָכטפולע פּרעמיערע! גרויסער דאָפּעלטער 12־אַקטיגער פּראָגראַם!

— I. —

די ליאַלקע פון לונא־פּאַרק

7 אַקטען ראַדיאָ, ליבע און טייוואָלאָנישע מעהלען, אויפ׳ן גרונד פון נאַטירליכע אויפ־נאַהמען פון בערלינער לונאַ־פּאַרק. — אין דער הויפּט־ראָלע: ALICE HECHY

— II. —

„דער ווייסער טיגער"

סענסאַצ עקאָטישע דראַמע אין 5 אַקטען פון הנטע די קוליסען פון האַרעם. די אַקציע שפּילט זיך אָפּ אין האַרעם, אין לאַנד פון די בייערסטע געוועבן, פּערל און בריליאַנטען.

835

סימפאָנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ י. ביינעלמאַן.

TEATR-ŚWIETLNY „NOWOSCI"

Piotrkowska, róg Głównej

היינט גרויסע פּרעמיערע! דער פּערל פון עקראַן NATALJA LISIENKO א נייע היינט! רויסע פּרעמיערע!

„דער מאַן, — וואָס האָט געוואָלט א דערקענען פרויען־נשמה

אין 3־אַקטיגע קאָמעדיעס: 1) ווי אַזוי פּיהרט זיך מיט א ליבע אויפ׳ן פּאַלעס; 2) בוסטער ליבע.

גרויסע לעבענס־דראַמע אין 8 אַקטען. — אויסערדעם הומאָריסטישע רעוויו: BUSTER KEATON

פּרייזען פון די פּלעצער: !!! פּלאַץ 30 גר. 60 גר. 1־75 גראָשען.

קינא „ERA" פריהער „פּאַראַ"

זאַווישאַ 22 (באַלוט)

היינט און פאָלגענדע טעג:

אויסערגעוועהנל. סענסאַציע!

דאָס געשריי פון דער מדבר

עס ווערט געוויזען: אויסערגעוועהנ־ליכע פּאַטראָלגאַנגען פון שמאָרקאַטאָן מענש אין דער צייט פון זיין עקספּעדיציע אין דער מדבר אונטער׳ן נאָמען:

MARCCO

מעכטיגע סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 10 אַקטען.

— אין דער הויפּט־ראָלע: דער גרעסטער אַטלעט און גבור

אָנהויב היינט, פרייטאַג 5 א זייגער נאָכמ, שבת און זונטאָג — 1.30 נאָכמיטאָג.

באַמערקונג: מאָנטאָג ביליגסטע פּרייזען פון 30 גר. ביז 50 גר.

824

GRAND-KINO

Piotrkowska 72.

היינט אויסערגעוועהנליכע פּרעמיערע! גרויסער רעוויו פון 9 אַקטען הומאָר און געלעכטער!

ליבע „Buster Keaton" וועלכער האָט צופעליג חתונה געהאַט. / סענסאַציע „Buster Keaton" אין פאַר׳כישופ׳טען הויז. / געלעכטער „דער ענגלענדער אין באַאַדעריע" וואַנדערנדער צירק. / אייפערזוכט „פרינאַלין דערצעהלט". / אויסערדעם! אויף דער ביהנע אַרטיסטישע אויפטרעטען! 1) **B. Bronowski** אין א נייעם רעפּערטואַר. 2) **Helena Felińska** וועט זינגען די נייעסטע לידער. 3) **Les Rosini** וועט טאַנצען נייעסטע טענץ.

אָנהויב 5.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 2.30 נאָכמ. לעצטער סעאַנס 10 אויפנד. 848 באַמערקונג: מאָנטאָג, דעם 2־טען אויגוסט, בענעפיס פון ב. בראָנאָווסקי.

„פּאַרק יוליאַנאָוו"

121 זגערזשער 121.

אַ בעראַשענד נייעס פאַר׳ן לאָדזער פּובליקום!

גאַרטען־פּערווילונג

מאָרגען שבת דעם 31 יולי קומט פאָר א גראַנדיעזע

מיט פּרעמיעס פאַר׳ן געשעהרטען טובליקום — יעדער וואָס קויפט א בילעט האָט דאָס רעכט צו בעקומען גאַנץ אומזיסט זיין אייגענע וויזיט־קאַרטע מיט׳ן מאָנאָגראַם, קינסטלעכע האַנד־ארבייט. די וויזיט־קאַרטען ווערען אַרויסגעגעבען פון 3 א זייגער נאָכמיטאָג ביים טאַנץ זאַל אומזיסט. פּראָגראַם־טייל: 1) הר. האַרי פּיקס, ידישער אַטלעט, וועט אויפטרעטען צום 1־טען מאָל אין יוליאַנאָוו וואו ער וועט ווייזען שווער אַטלעטישע איבונגען. 2) פּרידאַליני, ספּעציעל אַנגאַזשירט נאָך יוליאַנאָוו, קענינג פון געלעכטער. 3) הר. פּענק, אַק־אַבאַטיש־גימנאַסטישער אַקט מיט א גאַנץ נייעם פּראָגראַם. 4) הר. וועסטמאַן און פּעגנענק, קאָמישער אַקראָבאַטען־אַקט, הורראַגאַן פון געלעכטער, און נאָך פיל איבעראַשענדע. נאָך די פאָרשטעלונגען א טאַנץ־פּערווילונג, אונטער די קלאַנגען פון א דזשאַז אָרקעסטער. באַמערקונג! עס איז ערפינדט געוואָרען א ספּעציעלער פּאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט — קינסטלעכע פּאָטאָגראַפיעס צו צוגענגליכע פּרייזען. / ווי אויך לודקעס, קאַרוזעלע, שיס פּלאַץ / די נאַ־טען איז אָפען פון 8 א זייגער פריה / אָנפאַנג פון דער פאָרשטעלונג 3.30 נאָכמיטאָג. / אין פיל פון א גישט־גינסטיגען וועטער, ווערט די פּערווילונג אָפּגעלעגט אויפ׳ן צווייטען שבת. נייעס! אַלע אינטערעסענטען קענען אָפּנעמען פּלאַצן אין פּעריאַדישע טאָג. דעם 5 טען אויגוסט קומט פאָר דער בענעפיס פון ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום הר. וועסטמאַן. גענויערעס קומט נאָך. דער גאָרטען איז צו פּערמיטען פאַר אַלע אינסטיטוציעס, צו ווענדען זיך ביי ס. קנאָפּף, זגערזשער 49 אין פרוכט־געשעפט, ביי י. מאַך, קעלבאַך גאַס 29 ווי אויך ביי דער קאַסע פון יוליאַנאָוו. 848

צוויי־דרייע 1 גרויס אדער 2 קליינע צימער

אין צענטרום פון שטאָט. געוואונשען דירעקט ביים הויזווירט. אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. פון דער צייטונג פאַר „נומער 69".

818

פאַר אויסצומעקען אלערליי ווערים

PARASITOS TĘPI BEZPOWROTNIE PLUSKWY i ich ZARODKI

„ELEKTRON" ŁÓDŹ, SIENKIEWICZA 39. TELEFON 24-47. SPRZEDAŻ MATERJAŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH PO CENACH UMIARKOWANYCH

854

אַנאָנסען־פּרייזן: ...

אַבאָנעמענטס־פּרייזן: ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i B. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.